

Manfaatdor tomonlar bilan o'zaro hamkorlik rejasi (SEP)

**O'zbekistonda 150 MW / 300 MWh quvvatga
ega Celest BESS loyihasi**

REV-3

Noyabr 2025

Nashr va qayta ko'rish qaydi:

Shablon kodi		QF-PM-01-15	Shablon qayta ko'rish raqami	REV-2
Versiya	Sana	Tavsif	Tayyorlangan	Tasdiqlangan
REV 0	2025-yil 28-sentabr	SEP hisoboti loyihasi	ECO Consult	Ibrahim Masri / Loyiha menejeri
REV 1	2025-yil 9-oktabr	SEP hisoboti loyihasi	ECO Consult	Ibrahim Masri / Loyiha menejeri
REV 2	2025-yil 12-oktabr	SEP hisoboti loyihasi	ECO Consult	Ibrahim Masri / Loyiha menejeri
REV 3	2025-yil 13-noyabr	Yakuniy SEP hisoboti	ECO Consult	Ibrahim Masri / Loyiha menejeri

Ogohlantirish:

Ushbu hisobot boshqa loyiha uchun mustaqil tekshiruvsiz va AMEA Power kompaniyasining oldindan yozma ruxsatisiz ishlatilmasligi kerak. ECO Consult ushbu hujjatdan tayinlangan maqsadlardan boshqa maqsadlarda foydalanilgani uchun hech qanday javobgarlik olmaydi.

Ushbu hisobot AMEA Power uchun maxfiy bo'lib, Maslahatchi ushbu Hisobot yoki uning biror qismi etkazilgan uchunchi shaxslarga nisbatan hech qanday javobgarlikni o'z zimmasiga olmaydi. Bunday taraf ushbu hisobot bilan o'z tavakkali ostida tanishadi.

QISQARTMALAR VA ABBREVIATURALAR

Qisqartma	Ta'rif
AC	O'zgaruvchan tok
BESS	Batareya energiyasini saqlash tizimi
BMP	Bioxilma-xillikni boshqarish rejasi
BSSA	Akkumulyator batareyalarining saqlanishiga xizmat ko'rsatish shartnomasi
CLO	Jamoatchilik bilan aloqalar bo'yicha xodim
COD	Tijoriy foydalanish sanasi
DC	O'zgarmas tok
EBRD	Yevropa tiklanish va taraqqiyot Banki
EIA	Atrof-muhitga ta'sirni baholash
EMS	Energiyani boshqarish tizimi
EPC	Muhandislik, ta'minot va qurilish
ESIA	Atrof-muhit va ijtimoiy ta'sirni baholash
ESMP	Atrof-muhit va ijtimoiy boshqaruv rejasi
ESR	Atrof-muhit va ijtimoiy talablar
E&S	Atrof-muhit va ijtimoiy soha
FGD	Fokus-gurux muhokamasi
GBVH	Jins bo'yicha zo'ravonlik va shilqimliklar
IFI	Xalqaro moliya institutlari
ILO	Xalqaro mehnat tashkiloti
KPI	Asosiy samaradorlik ko'rsatkichlari
LRP	Tirikchilikni tiklash rejasi
MW	Megavatt
MWh	Megavatt-soat
NEGU	O'zbekiston Milliy Elektr Tarmoqlari
NGO	Nodavlat tashkiloti
NTS	Notexnik xulosa
OEM	Original uskunalar ishlab chiqaruvchisi
OHTL	Havo elektr uzatish liniyalari
OVOS	Atrof-muhitga ta'sirni baholash
PCS	Quvvatni o'zgartirish tizimi

PS	Ishlash standartlari
SEP	Manfaatdor tomonlarni jalb qilish rejasi
SIZ	Kichik sanoat zonasi
SPV	Maxsus maqsadli tashkilot
TBT	Vositalar haqida suhbat
WBG	Jahon banki guruhi

MUNDARIJA

Qisqartmalar va abbreviaturalar.....	iii
Mundarija.....	5
Rasmlar ro'yxati.....	6
Jadvallar ro'yxati.....	7
1. Kirish.....	8
1.1 Umumiy ma'lumot.....	8
1.2 Manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik rejasi (SEP).....	9
2. Loyiha tavsifi.....	10
2.1 Ma'muriy tuzilma va loyiha joylashuvi.....	10
2.2 Mahalliy jamoalar	12
2.3 Loyiha komponentlari	16
2.4 Loyiha faoliyatiga umumiy nazar	22
2.5 Loyiha jadvali	23
2.6 Ishchi kuchiga qo'yiladigan talablar	24
2.7 Hududdagi boshqa loyihalar	24
3. Me'yoriy baza	26
3.1 O'zbekiston qonunchiligi talablari	26
3.2 Kreditorning atrof-muhit va ijtimoiy talablari	26
4. Manfaatdor tomonlarni BELGILASH	28
4.1 Manfaatdor tomonlarni belgilash	28
5. Manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik bo'yicha avvalgi tadbirlarning qisqa mazmuni	36
6. Kelajakda manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik strategiyasi, rejasi va majburiyatlari	37
7. Manfaatdor tomonlarning shikoyatlarini ko'rib chiqish mexanizmi	44
8. Aloqa ma'lumotlari	51
9. Monitoring va hisobot.....	52
9.1 Monitoringga talablar	52
9.2 Hisobotga talablar.....	52
10. Rollar va vazifalar.....	54
11. Ilovalar	56
11.1 1-ilova – Shikoyat shakli	56
11.2 2-ilova – Shikoyatlarni qayd qilish jurnali.....	58
11.3 3-ilova – Shikoyatni hal qilish shakli	59
11.4 4-ilova – Loyiha manfaatdor tomonlari ro'yxatining shakli	61

RASMLAR RO‘YXATI

1-rasm: O‘zbekistonning hududlarga bo‘linishi	9
2-rasm: Toshkent shahri tumanlarining bo‘linishi	10
3-rasm: Loyiha maydonchasi va eng yaqin jamoalar	11
4-rasm: Loyiha maydonchasi va eng yaqin jamoalar	13
5-rasm: Celest BESS loyihasining muhim komponentlari.....	14
6-rasm: Kirish yo‘li.....	16
7-rasm: Celest BESS loyihasining komponentlari va komponovkasi	16
8-rasm: Suv kanali	17
9-rasm: Loyiha maydoni atrifidagi OHTL.....	21
10-rasm: Maydonga eng yaqin jamoalar	28
11-rasm: Shikoyatlarni taqdim etish mexanizmi jarayonining sxemasi.....	37
12-rasm: Tuman hokimligi va manfaatdor tomonlarning o‘zaro hamkorligi bo‘yicha maslahatlashuvlar..	63
13-rasm: Loyiha maydoniga tashrif.....	64
14-rasm: Mirzo Ulug‘bek Tumani UZSUVTAMINOT AJ va manfaatdor tomonlarning o‘zaro hamkorligi bo‘yicha maslahatlashuvlar.....	65
15-rasm: Telegram kanalida FGD e‘loniga misol	66
16-rasm: Beshkapa, Geofizika, Paskiyuz va Yuzrabot mahallalarining vakillari bilan FGD.....	72
17-rasm: Manfaatdor tomonlar bilan qo‘shimcha hamkorlik.....	73
18-rasm: Aholi orasidan manfaatdor tomonlar bilan FGD.....	74
19-rasm: Ustuvor aholi bilan maqsadli suhbat.....	75

JADVALLAR RO'YXATI

1-jadval: O'zbekistonning hududlarga bo'linishi	9
2-jadval: Toshkent shahri tumanlarining bo'linishi.....	10
3-jadval: Manfaaddor tomonlarning aniqlangan guruhlar	25
4-jadval: Zaif guruhlar ro'yxati va ularning dolzarbligi	30
5-jadval: Manfaaddor tomonlar bilan o'zaro hamkorlik bo'yicha tadbirlar	33
6-jadval: Manfaaddor tomonlarning aniqlangan guruhlar	54
7-jadval: Manfaaddor tomonlar bilan o'zaro munosabatlarning muhim natijalati.....	61
8-jadval: FGD larning asosiy natijalari	68
9-jadval: Kichik sanoat zonasi obyektlari	78

1. KIRISH

1.1 Umumiy ma'lumot

So'nggi yillarda O'zbekiston og'ir energetika inqiroziga duch keldi va energiya tizimining qulashi, ayniqsa qish mavsumida sodir bo'ldi. Muammo jamiyatning barcha qismlariga, tadbirkorlik va sanoatdan tortib aholining kundalik hayotigacha ta'sir ko'rsatdi. 2022-yil dekabrda juda past harorat eskirgan infratuzilma bilan birga gaz quvurlarida bosim pasayishiga olib keldi, bu esa O'zbekiston elektr energiyasining 80 foizi gazda ishlaydigan issiqlik elektr stantsiyalaridan kelganligi sababli katta milliy inqirozga olib keldi. Inqiroz butun mamlakat bo'yicha o'chirilishlar bilan og'ir elektr ta'minoti uzilishlariga olib keldi¹.

Vaziyatning jiddiyligini tan olgan holda, O'zbekiston hukumati energetika inqirozini yengillashtirish uchun dahshatli chora-tadbirlar ko'rdi. Birinchi ustuvor vazifalardan biri elektr energiyasi ishlab chiqarishda tabiiy gazga bog'liqlikni kamaytirish va quyosh va shamol energiyasi kabi qayta tiklanadigan energiya manbalarini rivojlantirish bo'ldi.

Hukumat O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentabrdagi PF-158-sonli Farmoni ("O'zbekiston - 2030" Strategiyasi)ni chiqardi, u 2030-yilga qadar 25 Gvt qayta tiklanadigan energiya quvvatini va elektr energiyasi ishlab chiqarishning 40 foizini qayta tiklanadigan manbalardan olish maqsadini belgilaydi.²

Qayta tiklanadigan energiyani kengaytirish bo'yicha ushbu milliy sa'y-harakatlar Batareya energiyasini saqlash tizimlari (BESS) rolini tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. BESSning asosiy maqsadlari energiya uzatish, ya'ni talab kam bo'lganda elektr energiyasini saqlash va uni talab eng yuqori va zarur davrlarda chiqarishni o'z ichiga oladi va elektr tarmog'ining barqarorligi va ishonchliligini saqlab qolish uchun kuchlanish va chastotani tartibga solish kabi xizmatlarni taqdim etuvchi tarmoqni qo'llab-quvvatlashdir. Ikkala funksiya ham energiya yukini eng yuqori talab davrlariga o'tkazish orqali O'zbekiston elektr tarmog'iga qayta tiklanadigan energiyani integratsiyalashni osonlashtirishda muhim rol o'ynaydi - bu ayniqsa mamlakat qayta tiklanadigan energiya quvvatini kengaytirishda davom etayotgan bir paytda muhimdir.

Yuqoridagilarga muvofiq, AMEA Power O'zbekiston Respublikasi bilan investitsiya shartnomasi, "Uzenergosotish" DAK bilan Batareya Saqlash Xizmati Shartnomasi (BSSA) va O'zbekiston Milliy Elektr Tarmoqlari (O'MET) DAK bilan Uzatish Ulanishi Shartnomasini imzoladi. Loyiha Toshkent shahrida joylashgan 300 Megavatt-soat (MVts) Batareya Energiya Saqlash Tizimi (BESS) loyihasini rivojlantirish uchundir (bundan buyon "**Loyiha**" deb ataladi). AMEA Power Celest nomli maxsus maqsadli kompaniya (SPV) tuzdi, u to'liq AMEA Power ga tegishli va ushbu loyihani rivojlantirish uchun mas'ul bo'ladi (bundan buyon "**Ishlab chiquvchi**" yoki "**Celest**" deb ataladi).

Loyiha kuniga ikkita to'liq siklni (har biri 2 soatdan) amalga oshirishi kutilmoqda, ya'ni elektr energiyasini saqlash va kerak bo'lganda chiqarish uchun kuniga ikki marta zaryadlash va tushirish amalga oshiriladi, bu esa kunlik energiya o'tkazish quvvati 600 MVt/soatni tashkil qiladi. Loyiha talab va taklifni muvozanatlash, elektr uzilishlarini kamaytirish va o'zgaruvchan qayta tiklanadigan manbalarni yanada ravon integratsiyalash orqali elektr tarmog'ini barqarorlashtirishga yordam beradi.

¹ Qisqacha mazmuni – O'zbekiston 2022 – Tahlil – IEA.

² O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentabrdagi PF-158-sonli Farmoni.

1.2 Manfaaddor tomonlar bilan hamkorlik rejasi (SEP)

Ushbu hujjat Loyihaning qurilish va foydalanish bosqichida Quruvchi tomonidan amalga oshirilishi kerak bo'lgan Manfaaddor tomonlar bilan hamkorlik rejasini (SEP) tashkil etadi. SEP manfaaddor tomonlar bilan hamkorlikning tizimli usulini belgilaydi, bu Quruvchiga o'z manfaaddor tomonlari, ayniqsa mahalliy ta'sirga uchragan jamoalar bilan vaqt o'tishi bilan ijobiy munosabatlarni rivojlantirish va saqlashga yordam beradi. SEP loyiha qurilishi, foydalanishi va amalga oshirilishi davomida o'zgartiriladigan dinamik hujjatdir.

Loyiha ushbu SEP ni yaxshilash bo'yicha takliflarni qabul qiladi. Takliflar ushbu hujjatning oxirida (8-bo'lim) Quruvchining aloqa ma'lumotlari orqali yuborilishi mumkin.

Xususan, ushbu SEP quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- 1-bo'lim – Loyiha va SEP bo'yicha umumiy ma'lumot va kirish ta'minlaydi;
- 2-bo'lim – Loyiha tavsifi: Loyiha joylashuvi, asosiy loyiha komponentlari, loyiha jadvali va qurilish va foydalanish bosqichi uchun ish imkoniyatlarining qisqacha mazmunini taqdim etadi;
- 3-bo'lim – Me'yoriy baza: Loyihaga manfaaddor tomonlar bilan hamkorlik uchun tegishli bo'lgan asosiy talablarni, shu jumladan O'zbekiston qonunlari va xalqaro eng yaxshi amaliyot talablarini ta'kidlaydi;
- 4-bo'lim – Manfaaddor tomonlarni aniqlash: Loyihaning qurilish va foydalanish bosqichi uchun barcha tegishli manfaaddor tomonlarni milliy, mintaqaviy va mahalliy darajalarda, shuningdek Loyihaning ta'sir doirasi ichidagi jamoalarni aniqlaydi;
- 5-bo'lim – Manfaaddor tomonlar bilan avvalgi hamkorlik faoliyatining qisqacha mazmuni: Loyihaning rejalashtirish va loyihalash bosqichida o'tkazilgan manfaaddor tomonlar bilan hamkorlik faoliyatining qisqacha mazmunini taqdim etadi;
- 6-bo'lim – Manfaaddor tomonlar bilan hamkorlik strategiyasi va rejasi: har bir manfaaddor guruh uchun hamkorlik strategiyasini, shu jumladan hamkorlik maqsadi, aloqa usullari va vositalari, vaqt oraliq'i va mas'uliyatni aniqlaydi;
- 7-bo'lim – Manfaaddor tomonlarning shikoyat mexanizmi: qurilish va foydalanish bosqichida manfaaddor tomonlardan Loyihaga oid har qanday xavotir yoki shikoyatlarni boshqarish va ko'rib chiqish mexanizmini aniqlaydi;
- 8-bo'lim – Aloqa ma'lumotlari: ushbu bo'lim Loyihaning barcha tegishli manfaaddor tomonlari bilan aloqa qilish uchun Ishlab chiquvchining aloqa ma'lumotlarini taqdim etadi;
- 9-bo'lim – Monitoring va hisobot: rejani amalga oshirish uchun qo'llaniladigan asosiy monitoring va hisobot talablarini aniqlaydi; va
- 10-bo'lim – Vazifalar va mas'uliyat: rejani amalga oshirish uchun Ishlab chiquvchi va boshqa ishtirokchi tashkilotlarning vazifalari va mas'uliyatini aniqlaydi.

Loyiha va unga aloqador ekologik va ijtimoiy jihatlar haqida batafsil ma'lumotni o'z ichiga olgan ESIA tayyorlandi (ESIA hisobotini oshkor qilish haqida ma'lumot olish uchun "6-bo'lim" ga qarang). Hisobotda Loyihaning maqsadi tavsifi, potensial ekologik va ijtimoiy ta'sirlarni baholash va jiddiy salbiy ta'sirlarni bartaraf etish uchun zarur bo'lgan yumshatish choralari mavjud. Shuningdek, u Loyihaning davomiyligi uchun monitoring va yumshatish choralari, majburiyatlar va huquqiy talablarni bayon qiluvchi Ekologik va ijtimoiy boshqaruv rejasini (ESMP) o'z ichiga oladi, ularning barchasini Ishlab chiquvchi amalga oshirishga

sodiqdir. Bundan tashqari, ESIA hisobotida taqdim etilgan topilmalarning texnik bo'lmagan tilda qisqacha mazmunini taqdim etuvchi Notexnik xulosa (NTS) ham ishlab chiqildi

2. LOYIHA TAVSIFI

Ushbu bo'lim Loyihaming joylashuvi, asosiy loyiha komponentlari va qurilish, foydalanish va tugatish bosqichida o'tkazilishi rejalashtirilgan faoliyatlarga umumiy nazarga oid batafsil tavsifni taqdim etadi.

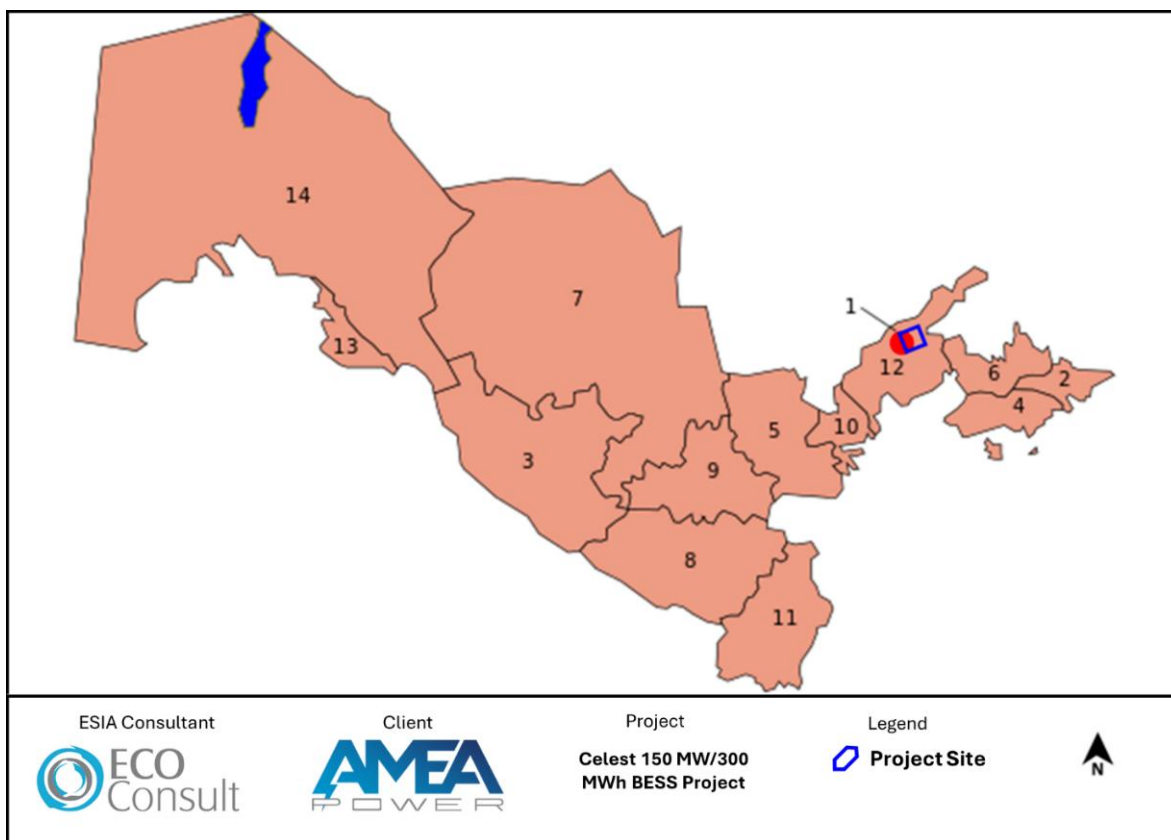
2.1 Ma'muriy tuzilma va loyiha joylashuvi

O'zbekistonning ma'muriy tuzilishini tushunish muhimdir, chunki SEP davomida bir nechta terminologiyalarga havola qilinadi. Ma'muriy jihatdan O'zbekiston 12 ta hudud (*viloyatlar* deb ham ataladi), 1 ta suveren respublika (*Qoraqalpog'iston suveren Respublikasi* deb ham ataladi) va 1 ta mustaqil shaharga (O'zbekiston poytaxti bo'lgan *Toshkent shahri*) bo'lingan.

Loyiha maydonchasi Toshkent shahrida, Toshkent viloyatining sharqiy chegarasi bilan tutash joyda joylashgan. Toshkent shahri O'zbekistonning poytaxti bo'lib, atrofdagi Toshkent viloyatidan alohida ma'muriy birlik sifatida xizmat qiladi. Quyidagi 1-jadvalda O'zbekistonning hududiy bo'linishi keltirilgan

1-jadval: O'zbekistonning hududlarga bo'linishi

Bo'linish	Raqam	Bo'linish	Raqam	Bo'linish	Raqam
Andijon viloyati	2	Qashqadaryo viloyati	8	Xorazm viloyati	13
Buxoro viloyati	3	Samarqand viloyati	9	Namangan viloyati	6
Farg'ona viloyati	4	Sirdaryo viloyati	10	Navoiy viloyati	7
Jizzax viloyati	5	Surxondaryo viloyati	11	Toshkent viloyati	12
Qoraqalpog'iston	14	Toshkent shahri	1		

1-rasm: O'zbekistonning hududlarga bo'linishi

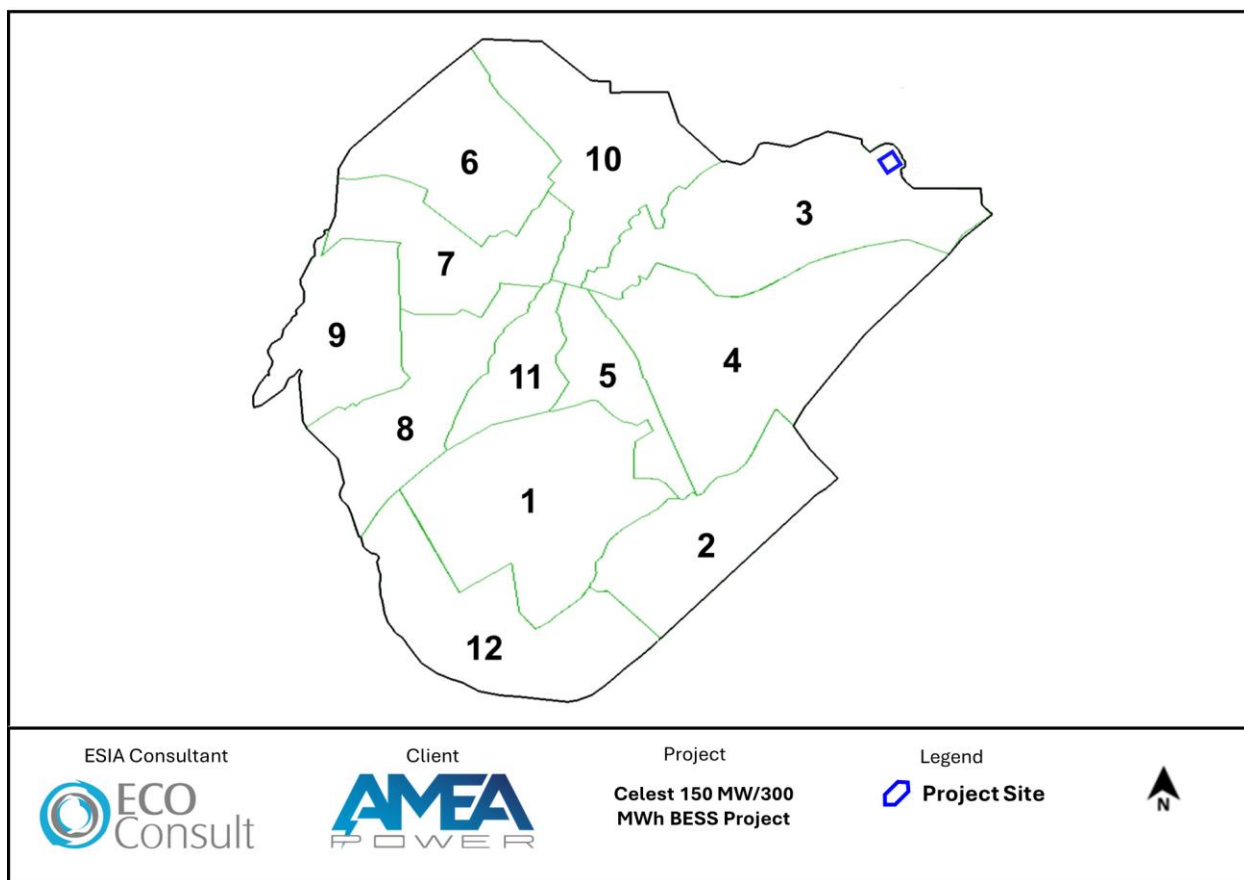
Toshkent shahri bir necha tumanlarga (*rayon*) bo'lingan, ularning har biri o'zining *Tuman hokimligi* (*tuman hokimi yoki gubernator tomonidan boshqariladi*) tomonidan boshqariladi, u mahalliy boshqaruv, davlat dasturlarini amalga oshirish va suv ta'minoti, chiqindilarni boshqarish, infratuzilma rivojlantirish va atrof-muhitni boshqarish kabi jamoat xizmatlarini ko'rsatish uchun mas'uldir.

Milliy darajadagi vazirliklar, masalan, Ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish va iqlim o'zgarishi vazirligi, barchasi Toshkent shahrida joylashgan.

Ilgari tushuntirilganidek, Loyiha maydonchasi Toshkent shahrida, aniqrog'i Mirzo Ulug'bek tumani yurisdiksiyasida joylashgan. Quyidagi 2-jadvalda Toshkent shahrining tuman bo'linmalari va 2-rasmda Loyiha maydonchasining Toshkent shahri ichidagi joylashuvi ko'rsatilgan. .

2-jadval: Toshkent shahri tumanlarining bo'linishi

Bo'linish	Raqam	Bo'linish	Raqam
Sirg'ali	1	Shayxontohur	7
Bektemir	2	Chilonzor	8
Mirzo Ulug'bek	3	Uchtepa	9
Yashnabod	4	Yunusobod	10
Mirobod	5	Yakkasaroy	11
Olmazor	6	Yangiayot	12

2-rasm: Toshkent shahri tumanlarining bo'linishi

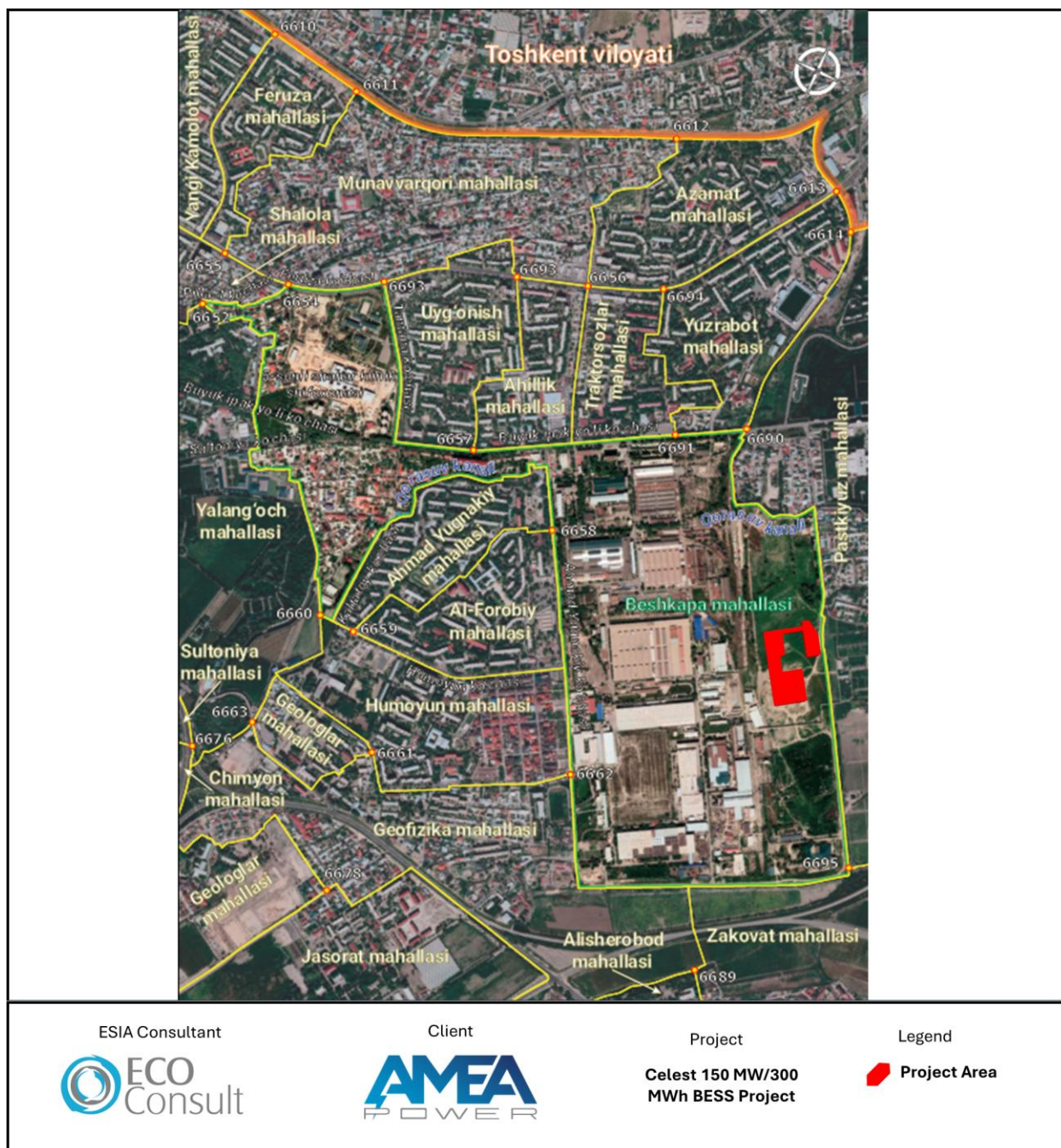
2.2 Mahalliy jamoalar

Mahallalar O'zbekistonda ma'muriy va ijtimoiy tashkilotning eng past darajasini ifodalaydi va mahalliy boshqaruv, jamoat birligi va xizmat ko'rsatishda muhim rol o'ynaydi. Har bir mahallada Mahalla Raisi boshchiligidagi Mahalla Qo'mitasi mavjud bo'lib, u aholi va davlat muassasalari o'rtasida aloqa o'rnatuvchi bo'lib, mahalliy tashabbuslarni qo'llab-quvvatlaydi, jamoa masalalarini hal qiladi va jamoat xizmatlariga kirish imkoniyatini ta'minlaydi.

Ma'muriy jihatdan, BESS maydonchasi sanoat mahallasi bo'lgan Beshqapa mahallasida joylashgan, uzatish yo'li esa Pastqiyuz mahallasi doirasiga to'g'ri keladi. Ikkala mahalla ham ilgari muhokama qilinganidek, Toshkent shahridagi Mirzo Ulug'bek tumani yurisdiksiyasiga kiradi.

SEP hisoboti davomida "mahalliy jamoalar" atamasi quyida ko'rsatilgan mahallalar doirasidagi quyidagi aholi punktlari va yashash hududlariga nisbatan qo'llaniladi. Buning asoslari quyida berilgan va Mirzo Ulug'bek tumani Hokimi bilan maslahatlashish orqali kelishilgan.

- Beshkapa mahallasi (BESS joylashgan joy)
- Paskiyuz mahallasi (elektr uzatish liniyasi o'tadigan joy)
- Yuzrabot mahallasi
- Geofizika mahallasi

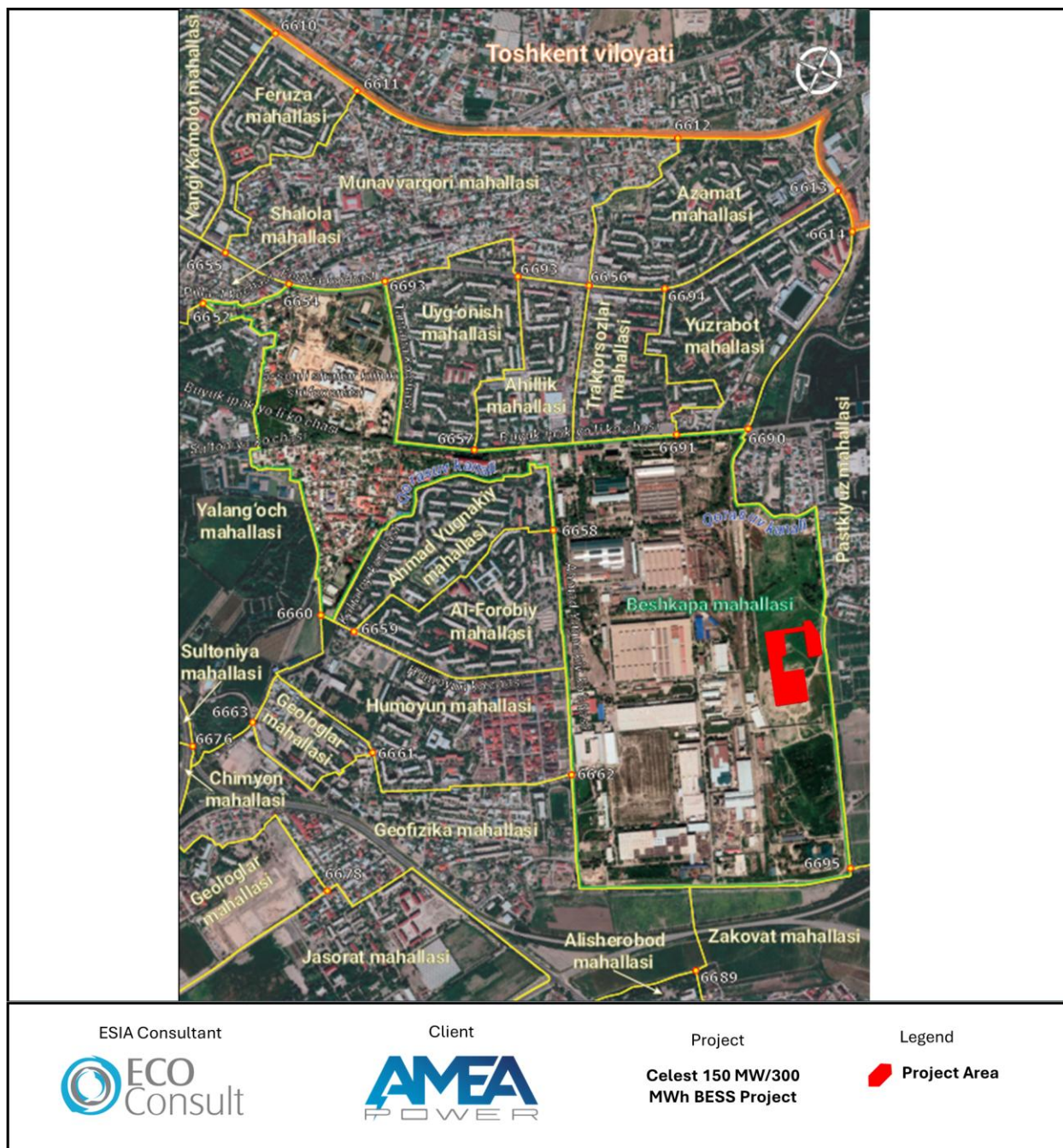
3-rasm: Loyiha maydonchasi va eng yaqin jamoalar

Yuqoridagi jamoalar quyidagi asoslarga ko'ra tanlangan:

- **Loyiha joylashuvi:** Beshkapa BESS maydonchasi ma'muriy jihatdan joylashgan joy sifatida qo'shilgan. U sanoat va savdo hududi hisoblanadi va bevosita yaqin hududlar qurilish va foydalanish faoliyatidan, masalan, qurilish paytida shovqin va changdan potentsial ta'sirga uchrashi mumkin.

- Yashash hududlariga yaqinlik: Paskiyuz va Yuzrabot Loyiha maydonchasiga eng yaqin turar joy uylariga ega jamoa axoli punktlari hisoblanadi. Eng yaqin turar-joy binosi qurilish maydonchasidan taxminan 90 metr uzoqlikda joylashgan. Bundan tashqari, uzatish yo'li Paskiyuz mahallasi orqali o'tadi, eng yaqin turar-joy yo'ldan taxminan 50 m uzoqlikda joylashgan. Ularning nisbiy yaqinligi aholi loyihaga oid ijobiy va salbiy ta'sirlarni, masalan, qurilish paytida shovqin/chang yoki ish imkoniyatlari va hokazolarni boshdan kechirishi mumkinligini ko'rsatadi.
- Kirish yo'li va infratuzilma: Geofizika Loyiha maydonchasiga eng yaqin asosiy kirish yo'li ushbu Mahalla orqali o'tganligi sababli qo'shilgan. Loyiha logistikasi va xodimlar harakati uchun foydalaniladigan yo'l bo'ylab joylashganligi sababli, u Loyiha faoliyatidan bilvosita ta'sirga uchrashi mumkin.

4-rasm 3-rasmda to'rtta (4) Mahalla ko'rsatilgan.

4-rasm: Loyiha maydonchasi va eng yaqin jamoalar

2.3 Loyiha komponentlari

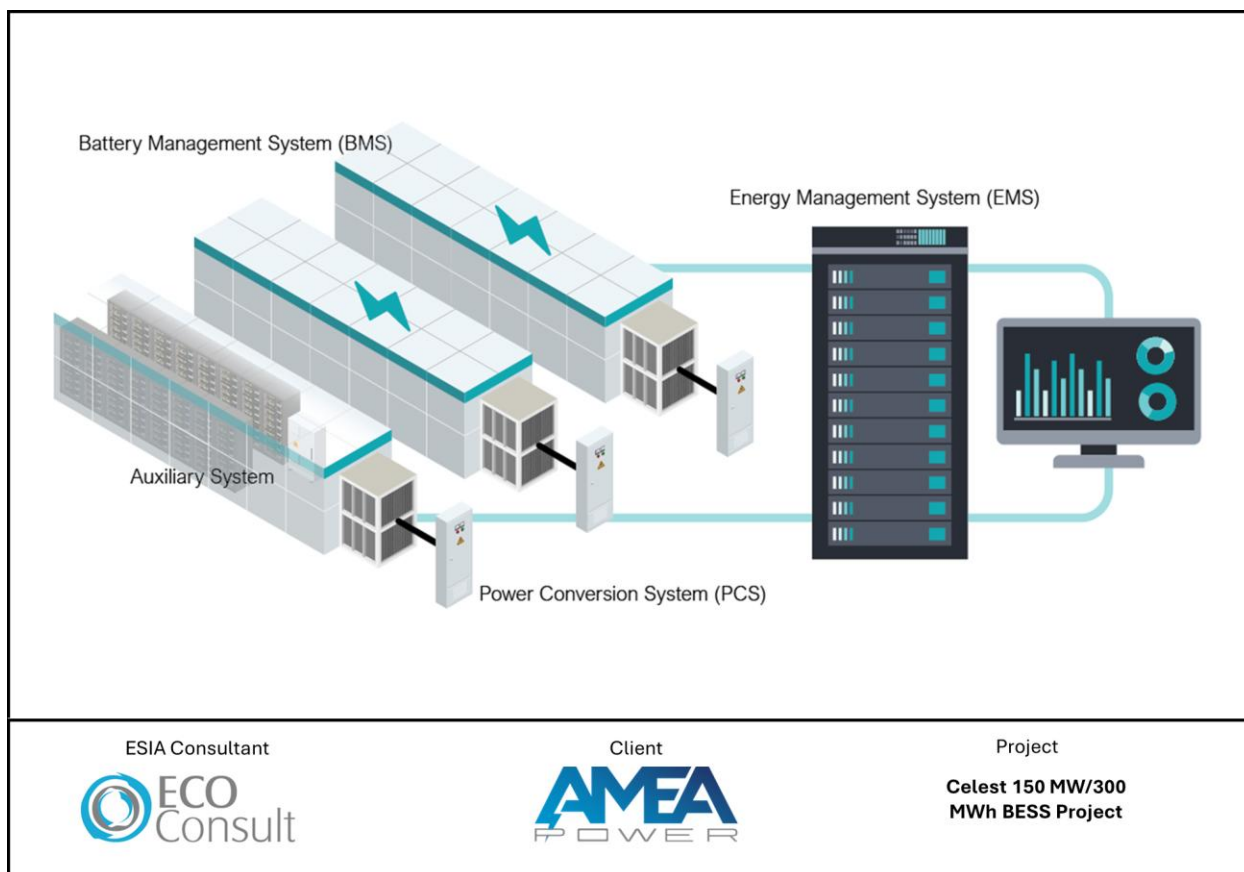
2.3.1 BESS texnologiyasining umumiy tavsifi

Loyiha 150 Megavatt (MVt) ishlab chiqarish quvvatiga ega BESS ni milliy tarmoqqa ulanishni rejalashtiradi, bu tarmoq barqarorligini oshirish va qayta tiklanadigan energiya manbalarini integratsiyasini qo'llab-quvvatlash uchun xizmat qiladi. Yaqin atrofdagi qayta tiklanadigan energiya inshootlari, jumladan, Toshkent 200 MVt quvvatga ega fotoelektr stansiyasi, Bo'ka 263 MVt quvvatga ega fotoelektr stansiyasi, Toshkent daryosi bo'yidagi 200 MVt quvvatga ega fotoelektr stansiyasi va Traktorsoz kichik stansiyasi orqali ulangan boshqa quyosh energiyasi loyihalari BESS faoliyatidan sezilarli darajada foyda ko'radi. BESS past talab va yuqori ishlab chiqarish davrida—qayta tiklanadigan energiyadan—tarmoqdan ortiqcha elektr energiyasini o'zlashtirish va talab taklifdan oshgan paytda saqlangan energiyani tarmoqqa qaytarish orqali ishlaydi.

Tizim maksimal quvvatda ikki soatgacha razryad qilish, so'ngra qo'shimcha olti soat kamaytirilgan quvvatda ishlash uchun mo'ljallangan bo'lib, tarmoq ehtiyojlariga qarab jami sakkiz soatgacha razryad qilish oynasini taklif etadi.

Ushbu funktsionallikni ta'minlash uchun saqlangan elektr energiyasi bir necha konversiya bosqichlaridan o'tadi. Dastlab, energiya batareya modullarida Doimiy tok (DC) shaklida saqlanadi. Quvvat konversiyasi tizimi (PCS) keyinchalik DC ni o'rta kuchlanishli O'zgaruvchan tokka (AC) o'zgartiradi. Bu AC quvvati keyinchalik milliy tarmoqning o'zaro ulanish talablariga javob berish uchun quvvat transformatorlari orqali yuqori kuchlanishga oshiriladi. Shartlangan quvvat keyinchalik maxsus o'zaro ulanish inshootlari orqali tarmoqqa yetkaziladi.

Quyidagi rasm BESS ning asosiy komponentlarini ko'rsatadi, ularning har biri keyingi bo'limlarda batafsilroq muhokama qilinadi.

5-rasm: Celest BESS loyihasining muhim komponentlari

2.3.2 Batareya Energiyasini Saqlash Tizimlari (BESS)

Oldingi rasmdagi kabi, BESS ning asosiy komponentlari quyida aniqlangan va muhokama qilinadi.

- Quvvat konversiyasi stansiyasi (PCS) elektrni DC dan AC ga o'zgartiradi va kuchlanishni oshiradi.
- Litiy-ion batareyalar (BESS) elektr energiyasini saqlaydi.
- Energiya boshqarish tizimi (EMS) quvvat oqimlarini nazorat qiladi, zaryad holatini kuzatadi va saqlangan energiyadan samarali foydalanishni ta'minlaydi. Tizim zarur bo'lganida tarmoqqa energiyani razryadlashi yoki ortiqcha quvvatni o'zlashtirishi mumkin. EMS Loyiha operatori nazorati ostida ishlaydi, u Energetika vazirligi qoshidagi Milliy dispetcherlik markazidan real vaqt rejimida ko'rsatmalar oladi. EMS bilan bog'liq har qanday nosozliklarni bartaraf etish loyiha operatori

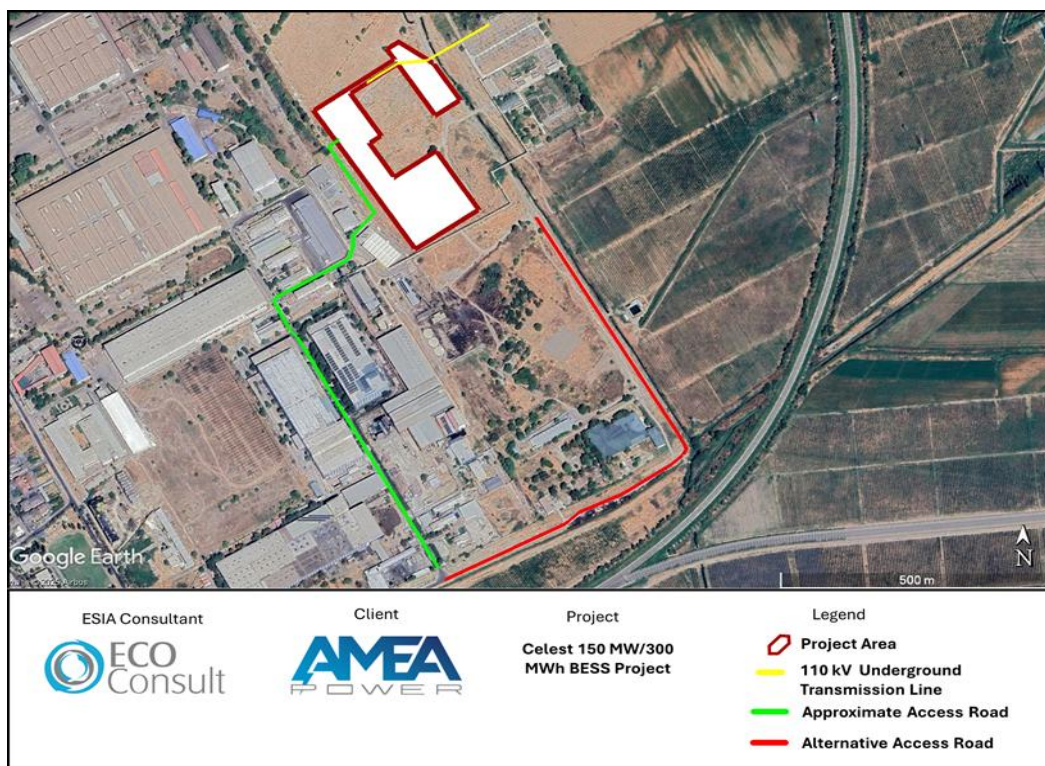
tomonidan amalga oshiriladi.

- Batareya «sog'lig'i» va yordamchi tizimlar uchun monitoring tizimlari (masalan, yong'indan himoya, tutundan himoya, gaz aniqlash va hokazo).

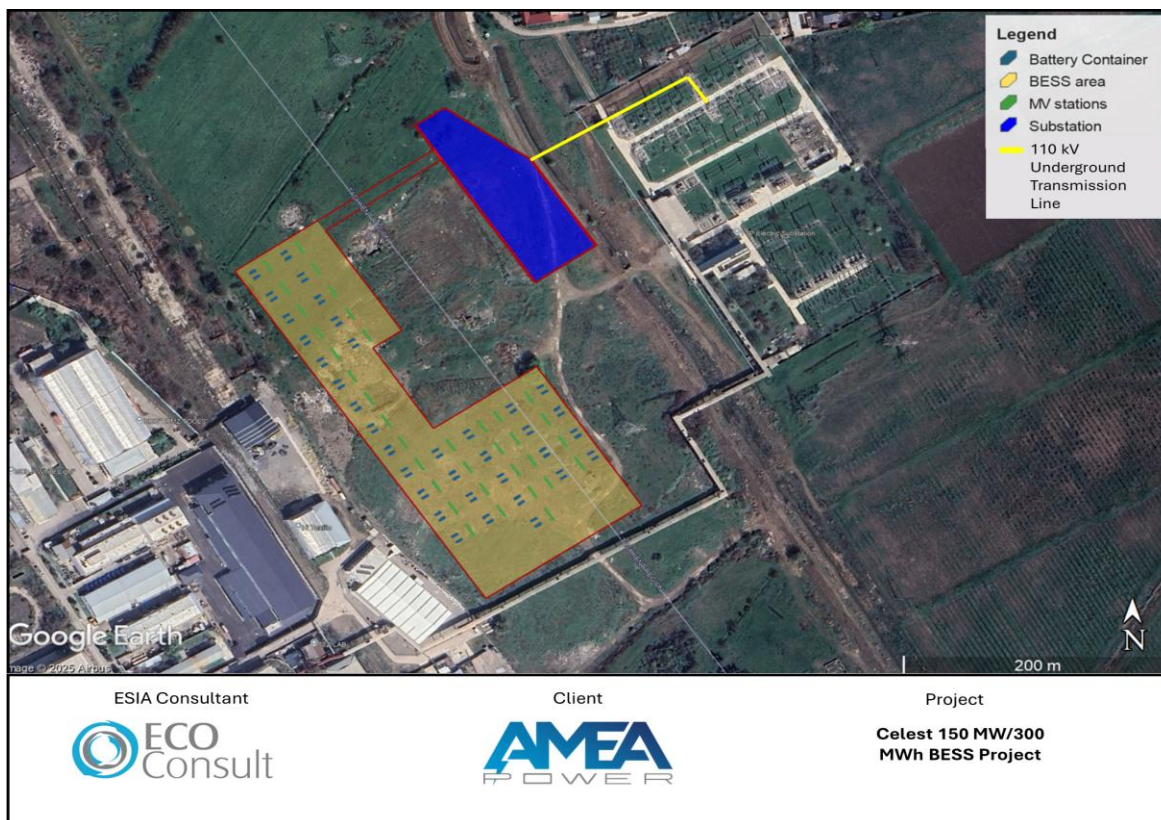
2.3.3 Infratuzilma va kommunal xizmatlar

Quyida Loyiha uchun zarur bo'lgan asosiy infratuzilma va kommunal xizmatlar elementlari ta'kidlangan.

- Kichik stansiya (shu jumladan tegishli qurilish ishlari va binolarni): BESS inshootidan chiqishni boshqarish uchun Loyiha maydonchasida kichik stantsiya quriladi. U elektr energiyasini tarmoqqa eksport qilish uchun tayyorlash uchun zarur uskunalarni o'z ichiga oladi.
- Tarmoqqa ulanish: Loyiha 110 kV yer osti uzatish liniyasi orqali yaqin atrofdagi Traktrsoz elektr kichik stansiyasiga ulanadi. O'zaro ulanish ishlari EPC Pudratchi tomonidan amalga oshiriladi, so'ngra u O'MET ga topshiriladi. Liniya mavjud suv kanalini kesib o'tgan joyda, u er osti quvur tizimi orqali o'rnatiladi. Kabelni ko'mish chuqurligi taxminan 1 metr yoki qo'llaniladigan mahalliy standartlarga muvofiq bo'ladi.
- Xizmat ko'rsatish binosi: Loyiha ehtiyojlarini qondirish va qo'llaniladigan standartlarga muvofiqligini ta'minlash uchun kommunal infratuzilma ta'minlanadi. Binoda ofislar va uch tagacha hojatxona va bir dush hujrasi bo'ladi.
- Kirish yo'li va ichki yo'l: Loyiha uchastkasiga asosan Kichik sanoat zonasi (KSZ) orqali o'tadigan yo'l orqali kirish mumkin, bu quyida 5-rasmda yashil rangda ko'rsatilganidek, bu uchastkaga to'g'ridan-to'g'ri ulanishni ta'minlaydi, bu yerda qurilish vaqtida uskunalar va materiallarni tashishni osonlashtirish va foydalanish bosqichida kirishni ta'minlash uchun yangi ichki yo'l quriladi. Shuningdek, Ahmad Yugnaki ko'chasidan muqobil yo'l ham bo'ladi, u Loyiha chegarasidan tashqaridagi mavjud yo'l tarmog'iga ulanadigan va hozirda asfaltlanmagan (asosiy yo'l) yo'lidan o'tadigan yagona mavjud yo'lga olib boradi. Mavjud ma'lumotlarga ko'ra, ushbu yo'l yaqinda mahalliy tuman tomonidan modernizatsiya qilinishi kutilmoqda, chunki u ularning vakolatiga kiradi. Agar kerak bo'lsa, Loyiha Loyiha bilan bog'liq transport vositalari tomonidan jamoat yo'llariga yetkazilgan har qanday zararni bartaraf etadi..
- Suv ta'minoti: EPC Pudratchi maydonchaga yuk mashinalarida tashiladigan suvni sotib olish uchun mas'uldir. Suvning aniq manbai keyingi bosqichda aniqlanadi.

6-rasm: Kirish yo'li

7-rasm: Celest BESS loyihasining komponentlari va komponovkasi

ESIA Consultant	Client	Project
 ECO Consult	 AMEA POWER	Celest 150 MW/300 MWh BESS Project

8-rasm: Suv kanali

2.3.4 Boshqa vaqtinchalik komponentlar

Loyihaning qurilish bosqichi davomida ayniqsa vaqtinchalik asosda talab qilinadigan qo'shimcha Loyiha komponentlari mavjud. Ular quyida aniqlangan. Bunday komponentlarning joylashuvi Loyiha xududi ichida bo'ladi.

- Maydonchadagi ofislar: qurilish bosqichida Quruvchi va EPC Pudratchi xodimlari tomonidan foydalaniladigan vaqtinchalik ofislar, Xalqaro talablarga muvofiq EPC pudratchisi tomonidan ta'minlanadigan hojatxonalar, oshxona va tahoratxona kabi barcha zarur qulayliklar, jumladan.
- Saqlash maydonchalari: bu vaqtinchalik saqlash joyi bo'lib, unda asboblari, materiallar, uskunalar va transport vositalari ishlatilmaganda saqlanadi.
- Generatorlar: generatorlar qurilish bosqichi davomida turli quvvat ta'minoti talablari maqsadida elektr ta'minoti uchun ishlatiladi. Qurilish davrida yoki oldin hech qanday vaqtinchalik quvvat ta'minoti liniyalari o'rnatilmaydi.
- Transport vositalari va texnika: Qurilish bosqichida ekskavatorlar, traktor-teskari kurakli yuklagichlar (TLB), beton aralashtirgichlar, beton nasoslar, kranlar, zichlovchi katoklar va suv tashuvchi mashinalarni o'z ichiga olgan texnika parki jalb qilinadi.

2.4 Loyiha faoliyatiga umumiy nazar

Ushbu bo'lim Loyiha rivojlanishi paytida sodir bo'ladigan ehtimoliy faoliyatlarni taqdim etadi va u to'rtta alohida bosqichni o'z ichiga oladi: (i) rejalashtirish va loyihalash, (ii) qurilish, (iii) foydalanish va (iv) tugatish. Ularning har biri quyida qisqacha bayon etilgan.

2.4.1 Rejalashtirish va loyihalash bosqichi

Ushbu bosqich quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- Loyihani rivojlantirish uchun talab qilinadigan barcha zarur tadqiqotlarni yakunlash. Bu topografiya tadqiqoti, geotexnik tadqiqot va hokazolarni o'z ichiga oladi, ammo ular bilan cheklanmaydi;
 - Moliyalashtiruvchi muassasalardan zarur moliyalashtirishni olish va yakunlash;
 - Zarur ruxsatnomalarni olish;
 - EPC Pudratchini tayinlash; va
- Batafsil loyiha va joylashtirish talablarini tayyorlash.

2.4.2 Qurilish bosqichi

Rejalashtirish va qurilish bosqichida sodir bo'ladigan odatiy faoliyatlar quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- Loyiha jamoasi va uskunalarini maydonchaga jalb qilish va ishchilarni ishga olish;
- Maydonchadagi ofislar va saqlash maydonlarini joylashtirishni o'z ichiga oluvchi vaqtinchalik inshootlar uchun jalb qilish ishlarini amalga oshirish;
- BESS komponentlarini (ya'ni konteynerlarni) eng yaqin portdan Loyiha maydonchasiga yo'l orqali etkazish. Bu yuk tashish mashinalari orqali amalga oshiriladi. Har bir konteyner (ya'ni har bir PCS va BESS) tashish uchun 1 ta transport vositasi talab qiladi. Bu og'ir yuk bo'ladi, lekin BESS uchun standart 20 futlik yuk konteyneri va PCS uchun 40 futlik yuk konteyneri ichida bo'ladi. Jami 100-140 ta yuk mashinasi safari talab qilinishi kutilmoqda.
- Batareya konteyneri poydevorlarini o'rnatish uchun maydonchani tayyorlash, o'lchov ishlari, maydonchani tozalash, tekislash, tekislash, cheklangan qazish va sement ishlarini o'z ichiga oladi;
- Poydevorlar va kabel xandaqlari uchun qazish va to'ldirish faoliyati;
- BESS komponentlarini, shu jumladan batareya konteynerlari, tegishli elektr va quvvat konversiyasi tizimlari, transformatorlar va yordamchi infratuzilmani o'rnatish, ehtimol maydonchadagi mobil kranlar yordamida;
- Kichik staansiya va bino infratuzilmasini rivojlantirish uchun qurilish ishlari, elektr ishlari va mexanik ishlarni o'z ichiga olgan qurilish ishlari va hokazo; va
- Vaqtinchalik inshootlarni foydalanishdan chiqarish.

2.4.3 Foydalanish bosqichi

- BESS loyihalari odatda Original uskunalarni ishlab chiqaruvchi (OEM) tomonidan tavsiya etilganidek muntazam profilaktik, prognoz va tug'irlovchi texnik xizmat ko'rsatishni talab qiladi. Ushbu loyiha uchun operatsiyalar asosan avtomatlashtiriladi, profilaktik va bashoratli texnik xizmat ko'rsatish, jumladan, tekshirishlar, masofadan turib monitoring qilish, ehtiyot qismlarni boshqarish va hisobot berish amalga oshiriladi. Tuzatish texnik xizmat ko'rsatish asosan nuqsonli modullarni almashtirish, diagnostika o'tkazish va funktsional sinovlarni o'tkazishni o'z ichiga oladi. OEM yoki vakolatli xizmat ko'rsatish hamkorlari ishlash va xavfsizlikka rioya qilinishini ta'minlash uchun zarur bo'lganda qayta ishga tushirishni nazorat qiladilar.
- Texnik xizmat ko'rsatish faoliyati maqbul ish faoliyati va xavfsizlikni ta'minlash uchun haftalik, oylik, yarim yillik va yillik asosda amalga oshiriladi.
- BESS inshooti uzilishlar yoki texnik xizmat ko'rsatish davrlaridan tashqari doimiy ravishda tarmoqqa ulangan holda qoladi, tizim kuniga taxminan 8 soat faol ravishda zaryad qiladi va razryad qiladi.
- Texnik xizmat ko'rsatish maxsus jamoa orqali ham amalga oshiriladi. Zamonaviy BESS uchun odatiy muntazam texnik xizmat ko'rsatish vaqti yiliga taxminan 40 soatni tashkil etadi. Rejadan tashqari texnik xizmat ko'rsatish ham shunga o'xshash tartibda bo'lishi mumkin. Minimal bo'lsa-da, texnik xizmat ko'rsatish faoliyati batareya tizimi tekshiruvlari, issiqlik boshqaruv tizimi xizmati, inverter va elektr komponentlari tekshiruvlari, dasturiy ta'minot yangilanishlari va xavfsizlik tizimi sinovlarini o'z ichiga olishi mumkin.

2.4.4 Foydalanishdan chiqarish bosqichi

BSSA shartnomasiga ko'ra, Loyiha 15 yil davomida ishlashi kutilmoqda. BESS ni to'liq tugatish holatida, batareya qoplamalari va tegishli uskunarlar tushirib olinadi, komponentlarga ajratiladi va maydonchadan olib tashlanadi.

Tashishdan oldin tizim to'liq elektrsizlantiriladi va barcha komponentlar xavfsiz ishlov berishni ta'minlash uchun tegishli qadoqlanadi. Ularning holatiga qarab, batareya modullari va tizimlari boshqa loyihalarda foydalanish uchun qayta tiklanishi yoki qo'llaniladigan atrof-muhit qonunchiligiga muvofiq yakuniy yo'q qilish yoki qayta ishlash uchun yuborilishi mumkin. Poydevorlar odatda olib tashlanadi va qazilgan maydonlar shag'al yoki o'simlik bilan to'ldiriladi va tiklanadi. Ichki yo'l tarmoqlari saqlanib qolishi mumkin, darvozalar va panjaralar, shu jumladan kichik stansiya va batareya bloklarini o'rab turganlar demontaj qilinadi.

2.5 Loyiha jadvali

Ishlab chiquvchi ta'kidlaganidek, Loyiha jadvali 2025-yil 4-choragidan 2026-yil 1-choragigacha bo'lgan rejalashtirish va loyihalash bosqichini, undan keyin 2026-yil 1-choragidan 2027-yil 4-choragigacha qurilish bosqichini o'z ichiga oladi. Tijorat faoliyatini boshlash sanasi (COD) 2027-yil 4-choragida kutilmoqda. Loyiha faoliyat boshlanganidan keyin 15 yil davomida faoliyat yuritishga mo'ljallangan.

2.6 Ishchi kuchiga qo'yiladigan talablar

Qurilish va foydalanish bosqichlarida Loyiha uchun talab qilinadigan taxminiy ishchi kuchi quyidagicha; ammo bu Loyihamning keyingi bosqichida tasdiqlanadi.

- Qurilish bosqichida taxminan 12 oy davomida eng yuqori darajada taxminan 200 ish o'rni. Bu asosan 80 ta malakali ish o'rnini (muhandislar, texniklar, maslahatchilar, geodezistlar va hokazolarni o'z ichiga oladi) va 120 ta yarim malakali va malakasiz ish o'rnlarini (ishchilar, xavfsizlik xodimlari, [xo'jalik ishlari nazoratchilari va hokazolarni) o'z ichiga oladi.
- Foydalanish bosqichida 15 yil davomida doimiy asosda taxminan 15 ish o'rni. Bu taxminan 5 ta malakali ish o'rnini (muhandislar, texniklar, ma'muriy xodimlar va hokazolarni), 5 ta yarim malakali va 5 ta malakasiz ish o'rnlarini (xavfsizlik xodimlari, haydovchilar va hokazolarni) o'z ichiga oladi.

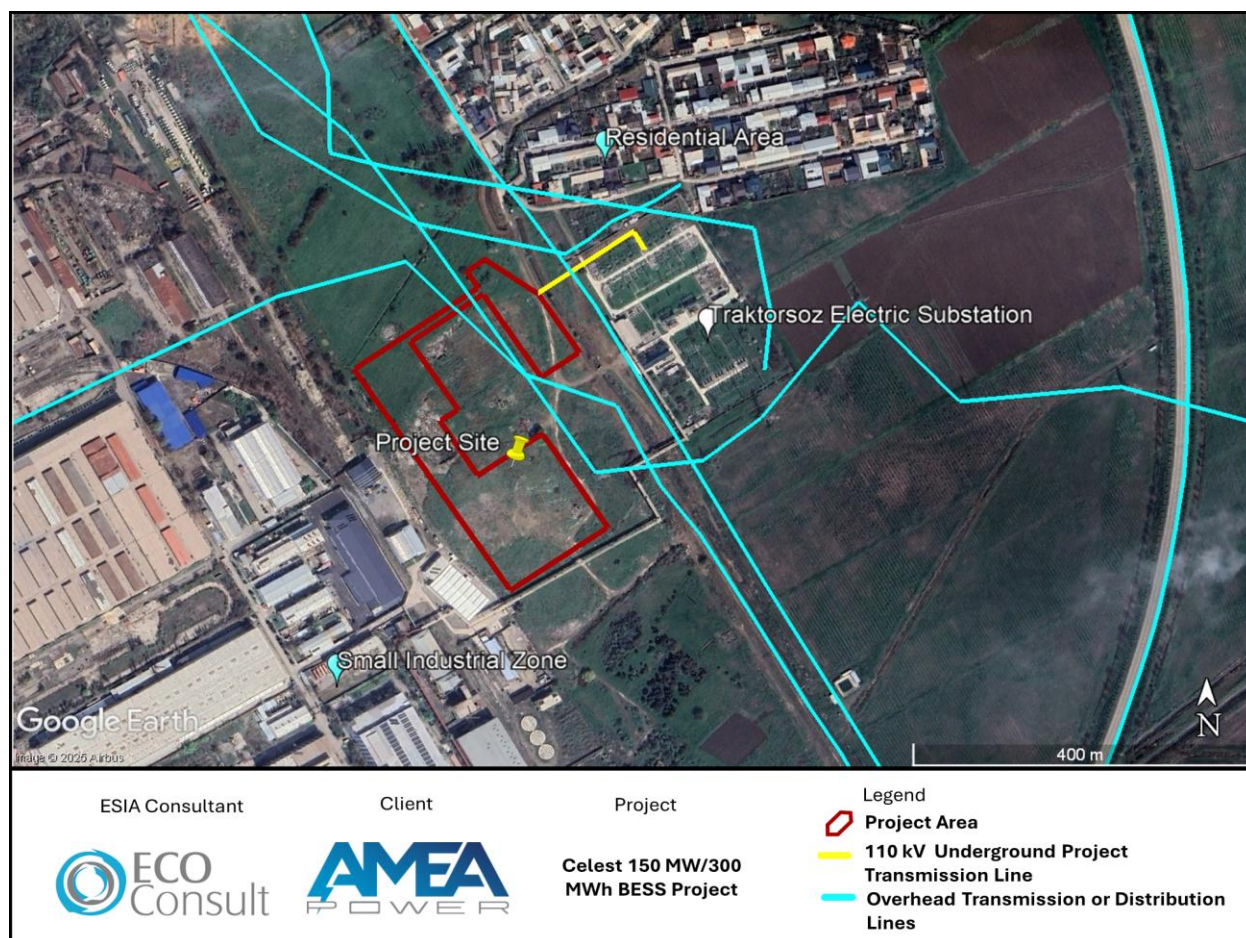
Ishlab chiquvchi mahalliy jamoa a'zolarini o'z ichiga oluvchi shaffof ishga qabul qilish tartib-qoidalariga rioya qilishga sodiqdir. Bundan tashqari, Ishlab chiquvchi malakali va malakasiz ishlar uchun qurilish va foydalanish bosqichi davomida jamoa a'zolarining ish uchun zarur malakalari va sifatlariga ega bo'lgan joylarda, mumkin qadar ko'p mahalliy jamoa a'zolarini ishga olishga intiladi. Ishga qabul qilish O'zbekiston qonunchiligiga muvofiq, ish uchun malakalar va sifatlarini adolatli baholash asosida amalga oshiriladi. Barcha xodimlar oddiy kadrlar amaliyotiga tobe bo'ladi va Ishlab chiquvchining intizom kodeksiga muvofiq o'zlarini tutishlari kerak. Ishga qabul qilish paytida etnik, jins, irq yoki boshqa demografik omillarga ko'ra hech qanday kamsitishga yo'l qo'yilmaydi. Yagona afzallik omili to'g'ridan-to'g'ri ta'sirga uchraganlar, aniq ishga qabul qilish uchun barcha talablarga javob berish sharti bilan bo'ladi.

2.7 Hududdagi boshqa loyihalar

Loyiha maydonchasi 1985-yilda ishga tushirilgan Traktrsoz kichik stansiyasi yonida joylashgan (u unga ulanadi). Loyiha maydonchasi atrofida ham elektr infratuzilmasi, asosan Havo Elektr Uzatish Liniyalari (OHTL) hamda Havo Tarqatish Liniyalari (OHDL) mavjud.

Loyiha maydonchasining janubiy qismi "Kichik Sanoat Zonasi" (KSZ) deb nomlanuvchi sanoat maydoni bilan o'ralgan bo'lib, u cheklangan ishlab chiqarish hajmlariga ega tijorat korxonalari va kichik masshtabli engil sanoatlardan iborat. Bunga plastmassa mahsulotlari ishlab chiqarish, karton quti ishlab chiqarish, omborlar va hokazolar bilan shug'ullanuvchi korxonalar kiradi. Bu hududda og'ir sanoat faoliyati yo'q.

Loyiha maydonchasining shimolida odamlar yashash hududi joylashgan. Quyidagi 8-rasmda janubdagi KSZ va shimoldagi turar-joy maydonini o'z ichiga olgan holda, Loyiha maydoniga nisbatan OHTL joylashuvi ko'rsatilgan.

9-rasm: Loyiha maydoni atrofidagi OHTL

3. ME'YORIY BAZA

3.1 O'zbekiston qonunchiligi talablari

O'zbekiston ichidagi manfaatdor tomonlar bilan maslahatlashuv va ularning ishtirokiga qo'yiladigan talablar asosan mahalliy atrof-muhitga ta'sirni baholash (EIA) jarayoni bilan bog'liq. O'zbekiston EIA talablari "Vazirlar Mahkamasining EIA mexanizmi tartibi to'g'risidagi 541-sonli qarori (2020-yil 7-sentabr)" da belgilangan. Qarorda EIA jarayonida manfaatdor tomonlar bilan maslahatlashuv talablari belgilangan va ular loyihadan ta'sirlanishi mumkin bo'lgan shaxslar va tashkilotlardan fikr-mulohazalar va takliflarni to'plash uchun jamoatchilik uchrashuvlari, eshituvlar yoki boshqa mexanizmlarni o'z ichiga olishi mumkin. Qarorning (3)-ilovasida, xususan, jamoatchilik bilan maslahatlashuvlarni o'tkazish qoidalari va qoidalari muhokama qilinadi.

Qarorga ko'ra, quyidagilar alohida e'tiborga olinmog'i kerak:

- Jamoatchilik maslahatlashuvlari atrof-muhitga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan rejalashtirilgan faoliyat to'g'risida muhokama va qaror qabul qilishni o'z ichiga olishi kerak;
- Quyidagi sub'ektlar jamoatchilik maslahatlashuvlari doirasida ko'rib chiqilishi kerak: mahalliy mahallalar, nodavlat nohukumat tashkilotlari (NNT), mahalliy jamoalar va ommaviy axborot vositalari, shuningdek, jamoatchilik maslahatlashuvlarining kuzatuvchilari sifatida qaralishi kerak bo'lgan Ekologiya vazirligining mahalliy bo'limlari vakillari;
- Jamoatchilik maslahatlashuvlariga oid xarajatlar, agar mavjud bo'lsa, ishlab chiquvchi tomonidan moliyalashtirilishi kerak; va
- Notexnik xulosa (NTS) tayyorlanishi kerak va jamoatchilik maslahatlashuvi NTS ni ko'rib chiqish asosida bo'lishi kerak, bu barcha ishtirokchilarga o'z fikrlari, takliflari va har qanday xavotirlarini baham ko'rish uchun teng huquqlar beradi.

Umuman olganda, 2020-yildagi 541-sonli qaror atrof-muhit baholashlari bilan bog'liq O'zbekistonda manfaatdor tomonlar bilan hamkorlikning qanday amalga oshirilishini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Aniq huquqiy talablarni belgilash va EIA jarayonini O'zbekiston qonunchiligi bilan moslashtirish orqali, u shaffoflik, javobgarlik va loyihalarning barqaror rivojlanishini rag'batlantirishga intiladi, shu bilan birga manfaatdor tomonlarning ushbu baholashlar natijalarini shakllantirishda ma'noli rol o'ynashini ta'minlaydi.

3.2 Kreditorning atrof-muhit va ijtimoiy talablari

Ishlab chiquvchi Loyiha uchun Xalqaro moliya institutlaridan (IFI) — asosan Yevropa Rekonstruktsiya va Rivojlantirish Bankidan (EBRD) moliyalashtirish olishga intiladi. Shuning uchun, Ishlab chiquvchi Loyihani yaxshi xalqaro sanoat amaliyoti va standartlariga muvofiq loyihalash va boshqarishni istaydi. Ushbu SEP EBRD ning tegishli atrof-muhit va ijtimoiy talablarini o'z ichiga oluvchi xalqaro eng yaxshi amaliyot talablariga javob beradi.

EBRD ning Atrof-muhit va ijtimoiy talabi (ESR) 10 manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik bilan bog'liq. EBRD manfaatdor tomonlar bilan hamkorlikni yaxshi biznes amaliyotining muhim qismi deb hisoblaydi. Xususan, samarali jamoat bilan hamkorlik jamoalarga xavf va ta'sirlarni muvaffaqiyatli boshqarishning markaziy qismi, shuningdek jamoaga foyda keltirish uchun markaziy hisoblanadi. Talab Loyihadan ta'sirlangan yoki ta'sirlanishi mumkin bo'lgan odamlar yoki jamoalarni, shuningdek boshqa manfaatdor tomonlarni

aniqlashni; bunday manfaatdor tomonlarning atrof-muhit va ijtimoiy masalalar bo'yicha ularga potentsial ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan axborotni oshkor qilish va ma'noli maslahatlashuv jarayoni orqali tegishli ravishda jalb qilinishini ta'minlashni; va loyihani amalga oshirish paytida ma'noli hamkorlik orqali manfaatdor tomonlar bilan doimiy ijobiy munosabatlarni saqlashni talab qiladi.

EBRD ESR 10 loyihani tayyorlash paytida manfaatdor tomonlar bilan hamkorlikning quyidagi talablarini belgilaydi:

- Salbiy atrof-muhit yoki ijtimoiy ta'sir va masalalarga ega bo'lishi mumkin bo'lgan loyihalar uchun ta'sirlangan tomonlar va boshqa manfaatdor tomonlarning asosiy xususiyatlari va manfaatlarini hisobga olgan holda moslashtirilgan SEP ishlab chiqilishi va amalga oshirilishi kerak. Qo'shimcha ma'lumotlar ESIA 8-17 bo'limlarida va NTS 3 bo'limida keltirilgan.
- Muvaffaqiyatli manfaatdor tomonlar bilan hamkorlikning birinchi qadami mijoz tomonidan (i) loyihadan ta'sirlangan yoki ta'sirlanishi mumkin bo'lgan (bevosita yoki bilvosita) ("ta'sirlangan tomonlar"), yoki (ii) loyihaga qiziqishi bo'lishi mumkin bo'lgan ("boshqa manfaatdor tomonlar") turli shaxslar yoki guruhlarini aniqlashdir. Jamoatchilik axborot va maslahatlashuv uchun resurslar birinchi navbatda ta'sirlangan tomonlarga qaratilishi kerak.
- Manfaatdor tomonlarni aniqlash jarayonining bir qismi sifatida, mijoz o'zlarining noqulay yoki zaif maqomi tufayli loyihadan farqli yoki nomutanosib ravishda ta'sirlanishi mumkin bo'lgan shaxslar va guruhlarini aniqlaydi. Mijoz shuningdek, manfaatdor tomonlarga qanday ta'sir ko'rsatilishi mumkinligi va potentsial (haqiqiy yoki idrok etilgan) ta'sirlarning darajasini aniqlaydi. Ta'sirlar idrok etilgan holatlarda, baholangan ta'sir darajasi to'g'risida ma'lumot va ishonch berish uchun qo'shimcha aloqa talab qilinishi mumkin. Bankka ko'rib chiqilayotgan loyiha uchun tegishli aloqa darajasini aniqlash imkoniyatini berish uchun manfaatdor tomonlarni aniqlash va tahlilda etarli darajada batafsil ma'lumot kiritilishi kerak. Xodimlar hamisha manfaatdor tomonlar hisoblanadi.
- Mijoz EBRD ga aniqlangan manfaatdor tomonlar bilan aloqa loyihani tayyorlash va amalga oshirish davomida qanday boshqarilishini xabar beradi.
- Manfaatdor tomonlarga loyihaning xavf, ta'sir va imkoniyatlarini tushunishga yordam berish uchun tegishli loyiha ma'lumotlarini imkon qadar tezroq oshkor qilishni talab qiladi.
- Mijozlardan loyihaning xavf va potentsial salbiy ta'sirlariga mutanosib ravishda tashqi aloqa uchun tartib-qoidalarni o'rnatishni talab qiladi, bu loyiha manfaatdor tomonlaridan tashqi aloqalarni qabul qilish va ularga javob berish usullarini o'z ichiga oladi.
- Loyihaning xavf va potentsial salbiy ta'sirlariga mutanosib ravishda manfaatdor tomonlarning shikoyat mexanizmini o'rnatishni talab qiladi, bu loyiha to'g'risidagi manfaatdor tomonlarning xavotirlaridan xabardor bo'lish va ularga o'z vaqtida javob berish uchun.

4. MANFAATDOR TOMONLARNI BELGILASH

4.1 Manfaaddor tomonlarni belgilash

Manfaaddor tomonlarni aniqlashning maqsadi maslahatlashuv uchun Loyiha manfaaddor tomonlarini aniqlash va ustuvorlashtirishdir. Manfaaddor tomonlarni aniqlash davomiy jarayon bo'lib, shuning uchun asosiy manfaaddor tomonlar Loyihaning turli bosqichlarida aniqlanadi. Manfaaddor tomonlarni Loyiha ta'sir zonasiga asoslangan holda xaritada tushirish uchun tizimli yondashuv qo'llaniladi. Ushbu yondashuvda ijtimoiy ta'sirlar zonasini xaritada tushirish orqali manfaaddor tomonlar ta'sir hududi bo'yicha aniqlanadi.

Manfaaddor tomonlarni xaritada tushirish natijasida, Loyiha manfaaddor tomonlari quyidagi asosiy toifalarga ajratiladi:

1. Loyihadan bevosita yoki bilvosita ta'sirlanadigan odamlar va guruhlar (masalan, mahalliy jamoalar);
2. Loyihani amalga oshirishda ishtirok etishi mumkin bo'lgan odamlar va guruhlar (masalan, investorlar va qarz beruvchilar hamda ishchilar);
3. Loyihani rivojlantirish o'z-o'zidan ta'sirlanmaydigan, ammo Loyihani amalga oshirishga ta'sir ko'rsatish va qaror qabul qilish imkoniyatiga ega bo'lgan odamlar va guruhlar (masalan, vazirliklar yoki tartibga soluvchi agentliklar).

Hozirgacha aniqlangan manfaaddor tomonlarning asosiy guruhlari quyidagi jadvalda keltirilgan. Ro'yxat Loyiha rivojlanishi jarayonida va tomonlarning hamkorligi natijasida yangilanishi va o'zgartirilishi mumkin.

3-jadval: Manfaaddor tomonlarning aniqlangan guruhlari

Manfaaddor guruh	Tavsif	Ahamiyatliligi
Loyihadan bevosita yoki bilvosita ta'sirlanishi mumkin bo'lgan manfaaddor tomonlar		
Mahalliy jamoalar quyidagilar sifatida aniqlandi: ■ Beshkapa mahallasi ■ Paskiyuz mahallasi ■ Yuzrabot mahallasi ■ Geofizika mahallasi	Bu mahalliy jamoalar ichida quyidagi guruhlarni o'z ichiga oladi: ■ <u>Jamoa a'zolari:</u> mahalliy jamoa a'zolari asosan ish imkoniyatlari potentsiali tufayli Loyihaga manfaaddor. Bundan tashqari, mahalliy jamoa a'zolari boshqa potentsial salbiy ta'sirlardan (masalan, shovqin, chang va hokazo) ta'sirlanishi mumkin. Bunday ta'sirlar ESIA ichida muhokama qilingan va aniqlangan. ■ Qo'shni bizneslar: Kichik sanoat zonasi (KSZ) ichida joylashgan, masalan: Hi Textile, "Master Steel" MChJ sanoat uskunalari yetkazib beruvchisi, Twin Stone MChJ, SLIV Print, Kamoliddin Omad Baraka MChJ va Tasty Production MChJ - Qandolat mahsulotlari ulgurji sotuvchisi ■ <u>Jamoa rahbarlari:</u> Ular ijtimoiy faol a'zolar va mahalliy jamoa a'zolari uchun ma'lum bosh simolar bo'lib, davlat lavozimlarida bo'lishi yoki bo'lmisligi mumkin. ■ <u>Tadbirkorlar jamoasi</u> (mahalliy subpudratchilar): bunday guruhlar qurilish ishlari, oziq-ovqat va qulayliklarni ta'minlash kabi subpudrat ishlari uchun xarid imkoniyatlari potentsiali tufayli Loyihaga manfaaddor.	

		Atrofdagi hamjamiyatlar: Loyiha maydonchasiga bevosita qarama-qarshi joylashgan jamoa ham eng tegishli deb hisoblanadi, chunki ular shovqin, chang va hokazolar kabi asosiy ta'sirlarga duch keladilar. Bunday ta'sirlar ESIA ichida muhokama qilingan va aniqlangan. Quydagi rasm ayniqsa ushbu jamoalarni ko'rsatadi.
Loyihadan ta'sirlangan xonalar (PAHs), asosan hududdagi chorvadorlarni o'z ichiga oladi.		BESS qurilishi va ekspluatatsiyasi aniqlangan yetti (7) PAH da yaylov faoliyatiga xalaqit berishi va yaylov yerlariga kirishning kamayishi tufayli iqtisodiy ko'chish ta'siriga olib kelishi mumkin. Loyihaning maydoni 10 gektarlik yaylovning taxminan 4 gektariga ta'sir qiladi, bu esa mavjud yaylov maydonini taxminan 5 gektargacha qisqartiradi va yetti xonadonning barchasi qolgan yerni birgalikda ishlatishni talab qiladi. Yetti xonadondan uchtasi loyiha maydonidan bevosita foydalanadi (50% bir-biriga mos keladi), ikkitasi kichik bir-biriga mos keladi (10%) va ikkitasi hozirda bu hududdan foydalanmaydi, ammo yaylov maydonining kamayishi tufayli ta'sir ko'rsatadi. Qo'shimcha ma'lumot uchun iltimos, Tirikchilikni tiklash vositalari rejasiga (LRP) qarang.
Loyihani amalga oshirishda ishtirok etishi mumkin bo'lgan manfaatdor tomonlar		
Investor / kreditor (EBRD)	Loyihani rivojlantirish uchun moliyalashtirish ta'minlovchi subyektlar.	Ular Loyihaning E&S talablari va standartlariga, masalan, YETTB E&S siyosati 2024 ga muvofiq ishlab chiqilishi va amalga oshirilishini ta'minlashdan manfaatdor va Loyihaning bunday talablarga muvofiqligini kuzatib boradi.
Ishchilar	Bu Ishlab chiquvchi jamoasi ishchilari, EPC Pudratchidan ishchilar, Loyiha operatoridan ishchilar va biror ishtirokchi subpudratchilardan ishchilarni o'z ichiga olgan, ammo ular bilan cheklanmagan barcha ishchi kuchini o'z ichiga oladi. Bu qurilish jarayonida 200 ishchi va foydalanish jarayonida 15 ishchini jalb qiladi	Shartnomalar, ish vaqti, shikoyat mexanizmi, ta'tillar va boshqalar kabi mehnat va ish sharoitlari bilan bog'liq masalalar.
Loyihani amalga oshirishga ta'sir ko'rsatish va qaror qabul qilish imkoniyatiga ega bo'lgan va/yoki Loyihaga qiziqishi bo'lishi mumkin bo'lgan manfaatdor tomonlar		
Davlat vazirliklari		
Ekologiya, atrof-muhitni muhofaza	Atrof-muhitni muhofaza qilish va boshqarish hamda tabiiy	Ushbu Loyiha uchun bu ESIA ni ko'rib chiqish va tasdiqlash, atrof-muhit ruxsatnomasini berish, Atrof-muhit va ijtimoiy boshqaruv rejasi (ESMP)

qilish va iqlim o'zgarishi vazirligi	resurslardan foydalanish bo'yicha davlat qonunlarini amalga oshirish vazifasi yuklatilgan mahalliy davlat organi.	ning amalga oshirilishini monitoring qilish va qo'llaniladiganda boshqa shartlarga muvofiqlikni o'z ichiga oladi.
Suv resurslari vazirligi	Suv resurslarini muhofaza qilish va boshqarish vazifasi yuklatilgan mahalliy davlat organi.	Ushbu Loyiha uchun bu Loyihaning suv talablari mavjud suv resurslariga ta'sir qilmasligi va ta'sirlanmasligini ta'minlashni o'z ichiga oladi.
Sog'liqni saqlash vazirligi	Sog'liqni saqlash siyosati va qonunlarini belgilash hamda jamoatchilikni muhofaza qilishni ta'minlash uchun mas'ul rasmiy davlat organi.	Jamoa sog'lig'i va xavfsizligini jamoat sog'lig'i qonunlari va qoidalariga muvofiq mahalliy jamoalar uchun saqlanishini ta'minlashga manfaatdor.
Mehnat vazirligi	Mehnat siyosati va qonunlarini belgilash hamda mehnat huquqlarini va ish sharoitlarini muhofaza qilishni ta'minlash uchun mas'ul rasmiy davlat organi.	Loyiha uchun mehnat huquqlari va to'g'ri ish sharoitlarining mehnat qonunlari va qoidalariga muvofiq saqlanishini ta'minlashga manfaatdor.
Transport vazirligi	Loyiha hududiga xodimlar va uskunalarini tashish uchun ishlatiladigan yo'l tarmoqlari, shu jumladan transport infratuzilmasini ta'minlash va saqlashga mas'ul.	Ushbu Loyiha uchun ular Loyihaning transport talablari (ayniqsa BESS) to'g'ri amalga oshirilishini va tegishli qonunlarga muvofiq va mavjud magistrallar va yo'l tarmoqlariga ta'sir qilmasdan amalga oshirilishini ta'minlashga mas'ul.
Madaniyat vazirligi	Arxeologiya va madaniy merosni saqlash va muhofaza qilish uchun mas'ul vazirlik.	Arxeologiya va madaniy meros bilan bog'liq tasodifiy topilmalar holatida bunday sub'ekt xabardor qilinishi va maxsus talablarni amalga oshirish uchun xabar berilishi kerak.
Favqulodda vaziyatlar vazirligi	Tabiiy ofatlar, sanoat ofatlari va boshqa favqulodda vaziyatlarning oldini olish va ularga javob berish uchun aholi va milliy infratuzilmani	Bunday sub'ekt Loyihaga oid favqulodda holatlarga javob berish tartib-qoidalarini bilan maslahatlashilishi va xabardor qilinishi kerak.

	muhofaza qilish uchun mas'ul vazirlik.	
Tog'-kon sanoati va geologiya vazirligi	Geologiya qidiruvi, neft va gazni qidirish faoliyati va boshqalarga oid umumiy er foydalanishni rejalashtirish uchun mas'ul rasmiy davlat organi.	Loyiha hududi neft va gazni qidirish kontsessiyalari doirasida joylashgan bo'lishi mumkin, ayniqsa ushbu sub'ektdan maslahat va tasdiqlar talab qilinadi.
Raqamli texnologiyalar vazirligi	Telekommunikatsiya, radio/televideniye va boshqa tegishli elementlarni rejalashtirish va boshqarish uchun mas'ul rasmiy davlat organi.	Loyiha hududi yer osti telekommunikatsiya kabellari kabi yuqori yoki yer osti infratuzilma kommunal xizmatlari doirasida joylashgan bo'lishi mumkin.
O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi huzuridagi Kadastr agentligi	Umumiy yer foydalanishini rejalashtirish va taqsimlash uchun mas'ul rasmiy davlat organi.	Loyiha chegarasi hudud ichida mavjud yoki rejalashtirilgan har qanday davlat yer foydalanishlari bilan qayshilik yoki to'qnashuvga ega emasligini ta'minlash.
O'zbekiston Milliy Elektr Tarmoqlari	Mamlakatda elektr uzatishini rivojlantirish loyihalari uchun mas'ul subyekt.	Elektr energiyasini sotib oluvchi va Kompaniya bilan Elektr energiyasini sotib olish shartnomasi (PPA) imzolagan subyekt. Ular shuningdek qurilgandan keyin OHTL ni boshqarish uchun mas'ul bo'ladilar.
O'zbekiston Respublikasi Yoshlar ishlari agentligi	Yoshlar uchun dasturlar va ijtimoiy masalalar ustida ishlovchi davlat agentligi.	Ularning alohida e'tibori yosh odamlarni ishchi kuchining bir qismi sifatida qo'shish va jalb qilish imkoniyatiga, shuningdek loyihaning boshqa umumiy rivojlantirish jarayoniga qaratilganligi kutilmoqda.
Oila va ayollar davlat qo'mitasi	Ayollar uchun dasturlar va ijtimoiy masalalar ustida ishlovchi davlat organi.	Ularning alohida e'tibori ayollar guruhlarini ishchi kuchi ichiga qo'shish va jalb qilish imkoniyatiga, shuningdek loyihaning boshqa umumiy rivojlantirish jarayoniga qaratilganligi kutilmoqda.
Hududiy va mahalliy boshqaruv organlari va tuman hokimliklari		
Mirzo Ulug'bek tumani hokimligi	Tuman barqaror rivojlanishi uchun o'z fuqarolari nomidan harakat qilish uchun mas'ul.	Alohida e'tibor sohalari shikoyatlarni boshqarish, er bilan bog'liq ta'sirlar, mahalliy bandlik imkoniyatlari va ishlab chiquvchi tomonidan amalga oshirilgan jamoa rivojlanishi foydalarini o'z ichiga olishi kutilmoqda

- Beshkapa mahallasi - Geofizika mahallasi - Yuzrabot mahallasi - Paskiyuz mahallasi	Barqaror rivojlanish maqsadida Mahalla o'z fuqarolari nomidan harakat qilish uchun mas'ul.	Alohida manfaatdorlik sohalari Loyiha yangilanishlarini olish, shikoyatlarni boshqarish, er bilan bog'liq ta'sirlarni, shuningdek xarid va bandlik imkoniyatlari hamda ijtimoiy mas'uliyat dasturlari orqali mahalliy jamoalarga foydalarni ta'minlashni o'z ichiga olishi kutilmoqda..
Mirzo Ulug'bek tumani Favqulodda vaziyatlar boshqarmasi (Yong'in bo'limi)	Mirzo Ulug'bek tumanida favqulodda vaziyatlarga javob berish va yong'in xavfsizligi xizmatlarini boshqarish uchun mas'ul bo'lgan organ.	Batareya yong'iniga qo'yiladigan o'ziga xos talablar va zaharli gazlar, bug' bulutlarining portlashi va qayta yonish kabi xavflarni hisobga olgan holda, ularning asosiy e'tibori yong'in xavfsizligi va favqulodda vaziyatlarga tayyorgarlikni o'z ichiga olishi kutilmoqda.
Nodavlat nohukumat tashkilotlari (NNT)		
O'zbekiston Qushlarni muhofaza qilish jamiyati	Loyiha hududi va kengroq mintaqada tabiatni muhofaza qilishda ishtirok etuvchi milliy tashkilot. Bu jamiyat O'zbekistonda Birdlife International ning mahalliy hamkori hisoblanadi.	Ularning alohida e'tibori Loyihadan qurilish va foydalanish paytida bioxilma-xillikka potentsial ta'sirlarni o'z ichiga olishi mumkin.
O'zbekiston Nogironlar jamiyati	Bu O'zbekiston bo'ylab filiallarga ega nogironlar uchun faol NNT hisoblanadi.	Ularning alohida e'tibori nogiron odamlarni ishchi kuchining bir qismi sifatida, shuningdek loyihaning boshqa umumiy rivojlantirish jarayoniga qo'shish imkoniyatiga qaratilganligi kutilmoqda.
"Ne Molchi" loyihasi	Ayollar uy zo'ravonligi sohasida faoliyat ko'rsatuvchi NNT.	Ishchilar yoki manfaatdor tomonlardan (masalan, mahalliy jamoalardan) GBVH shikoyatlarida ishtirok etishga qiziqishi mumkin.
Tegishli sog'liqni saqlash sohasi va Fuqarolik mudofaasi xodimlari	Maydonchada sodir bo'lishi mumkin bo'lgan favqulodda hodisalar uchun javobgar.	Ular Loyihaga va uning ishchi kuchiga sog'liqni saqlash xizmatlarini (masalan, muntazam va noodatiy tibbiy ko'riklar, tekshiruvlar va hokazo) ko'rsatishi mumkin, shu jumladan sodir bo'lgan taqdirda favqulodda holatlarga javob berish (masalan, ishchilarning kasbiy baxtsiz hodisalari).
Ilmiy va tadqiqot muassasalari		
Fanlar akademiyasi RES guruhi	Atrof-muhitni muhofaza qilish va boshqarishga alohida e'tibor qaratuvchi Fanlar akademiyasi qoshidagi bo'linma.	Loyihaning bioxilma-xillik, arxeologiya va madaniy meros, atrof-muhit va boshqa narsalarni o'z ichiga olgan asosiy ekologik va ijtimoiy xususiyatlarga potentsial ta'siri haqida ma'lumot va yangilanishlarni olish uchun potentsial qiziqish.
Fanlar akademiyasi huzuridagi Inson	Arxeologiya va madaniy merosga alohida e'tibor qaratuvchi Fanlar	

fanlari tadqiqot instituti	akademiyasi qoshidagi bo'linma.	
Fanlar akademiyasi qoshidagi Milliy zoologiya instituti	Bioxilma-xillikka alohida e'tibor qaratuvchi Fanlar akademiyasi huzuridagi bo'linma.	

10-rasm: Maydonga eng yaqin jamoalar

Zaif guruhlar

Aniqlash paytida alohida e'tibor qaratilishi kerak bo'lgan asosiy manfaatdor guruh zaif guruhlardir. Bular o'zlarining ijtimoiy-iqtisodiy xususiyatlari tufayli ta'sirlarni jamoa a'zolarining qolgan qismiga nisbatan yanada qattiqroq va/yoki nomutanosib ravishda boshdan kechirishi mumkin bo'lgan guruhlardir.

Zaif guruhlar loyihaga xos bo'lib, loyiha joylashuvi, ijtimoiy-iqtisodiy va demografik kontekst, shuningdek rivojlantirish xarakteri va kutilayotgan ta'sirlar turi kabi tushunilishi kerak bo'lgan bir qator masalalarga bog'liq. Zaif guruhlar o'zlarining jismoniy nog'ironligi, ijtimoiy yoki iqtisodiy mavqei va cheklangan ta'limi, ish yoki erga kirish imkoniyatining yo'qligi tufayli Loyihadan jiddiy ta'sirlanishi mumkin.

Loyiha kontekstida asosiy zaif guruhlar va ularning aloqadorligi quyidagi jadvalda jamlangan.

4-jadval: Zaif guruhlar ro'yxati va ularning dolzarbligi

Guruh	Ahamiyatlilik	Tavsif

Loyiha ta'siriga uchragan xonadonlar (PAH), ular asosan hududdagi yaylovchilarni o'z ichiga oladi.	BESS qurilishi va ekspluatatsiyasi yaylov faoliyatiga xalaqit berishi va yaylov yerlariga kirishning qisqarishi tufayli aniqlangan PAHlarga iqtisodiy ko'chish ta'sirini keltirib chiqarishi mumkin. Loyihaning maydoni 10 gektarlik yaylovning taxminan 4 gektariga ta'sir qiladi, bu esa mavjud yaylov maydonini taxminan 5 gektargacha qisqartiradi va yetti xonadonning barchasi qolgan yerni birgalikda ishlatishni talab qiladi. Yetti xonadondan uchtasi loyiha maydonidan bevosita foydalanadi (50% bir-biriga mos keladi), ikkitasi kichik bir-biriga mos keladi (10%) va ikkitasi hozirda bu hududdan foydalanmaydi, ammo yaylov maydonining kamayishi tufayli ta'sir ko'rsatadi. Qo'shimcha ma'lumot uchun iltimos, Tirikchilikni tiklash vositalari rejasiga (LRP) qarang.	Tirikchilikni tiklash vositalari rejasiga (LRP) doirasida jami 7 ta PAHs aniqlandi va jalb qilindi.
		Manfaatdor tomonlar bilan aloqalar rejasiga (SEP) doirasidagi manfaatdor tomonlar bilan aloqalar strategiyasi va rejasiga, ularning xavotirlari, kutganlari va fikr-mulohazalari loyihaning butun hayot aylanishi davomida hisobga olinishini ta'minlash uchun PAHs ga maxsus qaratilgan.
Ayollar guruhlariga	Madaniy me'yorlar ularning Loyihaga oid umumiy qaror qabul qilish jarayonida ishtirok etishini cheklashi mumkinligi sababli zaif deb hisoblanishi mumkin.	Ayollar vakillari qamrov jarayonining bir qismi sifatida jalb qilingan.
		Manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik rejasiga (SEP) doirasidagi manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik strategiyasi va rejasiga ayollar guruhlarini maqsad qiladi.
Nogironlar guruhlariga	Asosan jismoniy nog'ironlik tufayli Loyiha to'g'risida ma'lumotga kirish imkoniyatini, shuningdek Loyihaga oid umumiy qaror qabul qilish jarayonida ishtirok etishini cheklashi mumkinligi sababli zaif guruhlar deb hisoblanishi mumkin.	Manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik rejasiga (SEP) doirasidagi manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik strategiyasi va rejasiga nogironlar guruhlariga vakillarini maqsad qiladi. SEP qo'llaniladiganda joy qulayligini ta'kidlaydi.
Kambag'allikda / kam ta'minlangan jamoalarda yashovchi odamlar	Ularning maqomi Loyiha to'g'risida ma'lumotga kirish imkoniyatini, shuningdek Loyihaga oid umumiy qaror qabul qilish jarayonida ishtirok etishini cheklashi mumkinligi sababli zaif deb hisoblanishi mumkin.	Qamrov jarayonining bir qismi sifatida o'tkazilgan barcha maslahatlashuv va hamkorlik faoliyati manfaatdor tomonlarga materiallarni bepul ta'minlashini (masalan, joy, tarqatma materiallar va hokazo) ta'minlaganligi ta'minlandi. Xuddi shunday, Manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik rejasiga (SEP) doirasidagi manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik strategiyasi ham bunday talabni ta'kidlaydi.

Keksalar	Loyihaga oid jamoa qaror qabul qilish jarayonida ishtirok etishga kirish cheklovlari bilan zaif deb hisoblanishi mumkin. Loyihaga oid jamoa qaror qabul qilish jarayonida ishtirok etishga kirish cheklovlari bilan zaif deb hisoblanishi mumkin.	Keksa ishtirokchilarga yoki ularning vakillariga oshkora qilish jarayonida ishtirok etishga imkon berish uchun amaliy logistik qo'llab-quvvatlash ko'rsatiladi.
		Manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik rejasi (SEP) doirasidagi manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik strategiyasi va rejasi keksa vakillarni maqsad qiladi.
Yoshlar	O'zlarining yosh katta, turmushga chiqmagan, aktivlarga ega bo'lmagan maqomi tufayli zaif deb hisoblanishi mumkin, ammo keksalarga qaraganda 21-asrning texnologiyalarida ustaroq bo'lishi mumkin, ammo Loyihaga oid jamoa qaror qabul qilish jarayonida hissa qo'sha olmasligi mumkin, bu ularning avlodiga ko'pchilikka qaraganda ko'proq ta'sir qiladi. O'zlarining yosh katta, turmushga chiqmagan, mol-mulkka ega bo'lmagan maqomi tufayli zaif deb hisoblanishi mumkin, ammo keksalarga qaraganda 21-asrning texnologiyalarida ustaroq bo'lishi mumkin, ammo Loyihaga oid jamoa qaror qabul qilish jarayonida hissa qo'sha olmasligi mumkin, bu ularning avlodiga ko'pchilikka qaraganda ko'proq ta'sir qiladi.	Yoshlar vakillari qamrov jarayonining bir qismi sifatida jalb qilingan Manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik rejasi (SEP) doirasidagi manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik strategiyasi va rejasi yoshlar guruhlarini maqsad qiladi.
Til	Mahalliy jamoalar ichidagi alohida guruhlarning turli tillari bo'lishi mumkin. Bu ularning Loyiha to'g'risida ma'lumotga kirish imkoniyatini, shuningdek Loyihaga oid umumiy qaror qabul qilish jarayonida ishtirok etishini cheklashi mumkin.	ESIA ning bir qismi sifatida yoki SEP ichida aniqlanadigan barcha maslahatlashuv va hamkorlik faoliyati (shu jumladan materiallar va taqdimotlar) mahalliy jamoalarning asosiy tillariga (ya'ni qo'llaniladiganda o'zbek va rus tillariga) muvofiq o'tkazilgan/o'tkazilmoqda.

Zaif deb tasniflanishi mumkin bo'lgan yana bir guruh etnik ozchiliklardir; ammo, quyidagi tahlilga asoslanib, Loyihaga aloqador emas deb tan olindi.

5. MANFAATDOR TOMONLAR BILAN HAMKORLIK BO'YICHA AVVALGI TADBIRLARNING QISQA MAZMUNI

Ushbu bo'lim Loyiha bo'yicha ilgari maslahatlashilgan va jalb qilingan barcha manfaatdor tomonlarning qisqacha mazmunini — asosan Loyiha uchun hozirda o'tkazilayotgan ESIA ning bir qismi sifatida — taqdim etadi. 11.5-Ilova jalb qilingan manfaatdor tomonlar guruhlarining va asosiy maqsad va natijaning qisqacha mazmunini taqdim etadi.

Bunday maslahatlashuvlarning maqsadi quyidagilar edi:

- Loyihani tanishtirish (asoslash, maqsad, joylashish, asosiy komponentlar va hokazo)
- ESIA va LRP tadqiqoti uchun umumiy metodologiyani tushuntirish va muhokama qilish
- Tegishli bo'lganda asosiy kutilayotgan ta'sirlarni tushuntirish va muhokama qilish
- ESIA va LRP tadqiqoti uchun hisobga olinishi kerak bo'lgan qo'shimcha talablar yoki asosiy xavotir masalalarini aniqlash va aniqlash.

11.5-ilogada shuningdek, davlat organlari bilan maqsadli maslahatlashuvlar, mahalliy jamoalar bilan fokus-guruh muhokamalari (FGD) va atrofdagi jamoalar bilan to'g'ridan-to'g'ri maslahatlashuvlar natijalari ham keltirilgan.

6. Kelajakda manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik strategiyasi, rejasi va majburiyatlari

Quyidagi jadvalda manfaatdor tomonlar bilan aloqa strategiyasi va rejasi ko'rsatilgan bo'lib, unda loyihaga tegishli manfaatdor tomonlar (1-jadvalda avvalroq ko'rsatilganidek), har bir guruh bilan maslahatlashuv maqsadi, aloqa usullari va vositalari, vaqt oralig'i va bunday maslahatlashuvlarni o'tkazish uchun mas'ul shaxs ko'rsatilgan.

Loyiha uchun Loyiha manfaatdor tomonlari reyestri har oyda yangilanadi, bu Loyiha uchun amalga oshirilgan barcha maslahatlashuvlar va aloqalar uchun jurnal bo'lib xizmat qiladi. Bu tayinlangan Ijtimoiy Menejer tomonidan muntazam ravishda ko'rib chiqiladi va yangilanadi. "11.4-bo'lim"da Microsoft Word yoki Excel formatida ishlatiladigan shablon keltirilgan.

5-jadval: Manfaaddor tomonlar bilan o'zaro hamkorlik bo'yicha tadbirlar

Manfaaddor tomon	Maqsadlar	Aloqa usullari va vositalari	Vaqt doirasi / tez-tez amalga oshirilishi	Mas'uliyat
Stakeholders who may be directly or indirectly affected by the Project				
Avvalroq aniqlanganidek, quyidagilarni o'z ichiga oluvchi mahalliy jamoalar: ■ Beshkapa Mahallasi ■ Paskiyuz Mahallasi ■ Yuzrabot Mahallasi ■ Geofizika Mahallasi	1. Loyihaning asosiy bosqichlarini e'lon qilish 2. Loyiha qurilishining yangilanish jadvali va bosqichlari 3. Manfaaddor tomonlarning shikoyat mexanizmini e'lon qilish 4. Yollash va xaridlar tartibini o'rnatish	Tegishli Mahalla Jamoat Uyushmasi bilan muvofiqlashtirilgan holda (jami 4 ta sessiya) quyidagi guruhlariga qaratilgan mahalliy jamoatchilik sessiyasini o'tkazing: (i) Mahalla raisini o'z ichiga olgan Mahalla qo'mitasi; (ii) saylangan rahbarlar, diniy yetakchilar, biznes yetakchilari va mahalliy jamoaning asosiy a'zolarini o'z ichiga olgan qishloq rahbarlari; (iii) ayollar, yoshlar va nogironlar (quyida muhokama qilinadi); (iv) boshqa mahalliy jamoa a'zolari. Sessiya tegishli mahalliy platformalar orqali bir necha kun oldin e'lon qilinadi va ishtirok etish uchun barcha uchun ochiq taklifnoma bo'ladi.	Qurilish jarayonida har 6 oyda bir marta Faoliyat davomida har yili bir marta	Ishlab chiquvchining ijtimoiy menejeri va EPC pudratchisining jamoatchilik bilan aloqalar bo'yicha xodimi (tegishli hollarda)
	5. Ishga joylashish imkoniyatlari va xaridlar haqida yangilanishlar 6. Manfaaddor tomonlar bilan o'zaro aloqalar bo'yicha tadbirlardagi yangilanishlar 7. Atrof-muhit va ijtimoiy boshqaruv rejasini amalga oshirish bo'yicha yangilanishlar	Mahalliy jamoalarga muhim yangiliklarni o'z ichiga olgan reklamalar/varaqalar tayyorlash va tarqatish. Bunga Mirzo Ulug'bek tumani hokimligi va 4 ta tegishli mahallalar kirishi kerak..	Qurilish davrida har chorakda (har 3 oyda) Foydalanish davrida har yillik	Ishlab chiquvchining ijtimoiy menejeri va EPC pudratchisining jamoatchilik bilan aloqalar bo'yicha xodimi (tegishli hollarda)
	8. Xodimlarga asosiy ekologik va ijtimoiy xavflar haqida ma'lumot bering 9. Oqib kelishning potensial xavflari va oqim bilan bog'liq ta'sirlarni qanday kuzatish va nazorat qilish kerakligi	Loyiha maydoniga bevosita qaragan jamoalarni (avvalgi 8-rasmda ko'rsatilganidek) asosiy yangilanish xabarlarini bilan xabardor qilish uchun keyingi telefon qo'ng'iroqlari amalga oshiriladi.	Qurilish davrida har chorakda (har 3 oyda) Foydalanish davrida har yillik	Ishlab chiquvchining ijtimoiy menejeri va EPC pudratchisining jamoatchilik bilan aloqalar bo'yicha xodimi (tegishli hollarda)

Manfaatdor tomon	Maqsadlar	Aloqa usullari va vositalari	Vaqt doirasi / tez-tez amalga oshirilishi	Mas'uliyat
	10. Xavfsizlik xodimlarining mavjudligi va ularning mahalliy aholiga nisbatan yaxshi xulq-atvorini ta'minlash uchun ko'rilgan choralar. 11. Teskari aloqa olish	SEP ni ingliz, rus va o'zbek tillarida onlayn tarzda, tuman hokimligi va tegishli mahallalarda qog'oz nusxalari bilan nashr eting.	Hujjatlar joyida ekanligiga ishonch hosil qilish uchun har oyda / bir marta tekshiriladi	Ishlab chiquvchining ijtimoiy menejeri va EPC pudratchisining jamoatchilik bilan aloqalar bo'yicha xodimi (tegishli hollarda)
Ayollar va yoshlar guruhlar		Mahalliy jamoatchilik sessiyasi quyidagi ayollar va yoshlar vakillariga qaratilgan bo'lib, ular quyidagilar tomonidan aniqlanadi: (i) Mahalla jamoasining ayol a'zosi; (ii) Oila va ayollar qo'mitasi (iii) Yoshlar ittifoqi Xususan, mahalliy hamjamiyat sessiyasi oxirida ayol ishtirokchilar bilan har qanday fikr-mulohazalarni olish va ma'lum bir sohada zarur bo'lgan qo'shimcha ma'lumotlarni taqdim etish uchun fokus-guruhlar o'tkaziladi.	Qurilish jarayonida har 6 oyda bir marta Faoliyat davomida har yili bir marta	Ishlab chiquvchining ijtimoiy menejeri va EPC pudratchisining jamoatchilik bilan aloqalar bo'yicha xodimi (tegishli hollarda)
Nogiron		Mahalliy jamoatchilik sessiyasi O'zbekiston nogironlar assotsiatsiyasiga bag'ishlanadi.	Qurilish jarayonida har 6 oyda bir marta Faoliyat davomida har yili bir marta	Ishlab chiquvchining ijtimoiy menejeri va EPC pudratchisining jamoatchilik bilan aloqalar bo'yicha xodimi (tegishli hollarda)
Loyiha ta'siriga uchragan uy xo'jaliklari (PAHs), ularning tarkibiga asosan hududdagi yaylovlar kiradi.	Tirikchilikni tiklash bo'yicha choralar amalga oshirilishini va monitoring qilinishini ta'minlash.	LRP ga murojaat qiling	LRP ga murojaat qiling	LRP ga murojaat qiling

Manfaatdor tomon	Maqsadlar	Aloqa usullari va vositalari	Vaqt doirasi / tez-tez amalga oshirilishi	Mas’uliyat
Loyihani amalga oshirishda ishtirok etishi mumkin bo'lgan manfaatdor tomonlar				
Kreditor	Loyiha bo'yicha yangilanishlar, jumladan, atrof-muhit va ijtimoiy muammolar (masalan, atrof-muhit samaradorligi, shikoyatlar mexanizmini joriy etish, jamoatchilikni integratsiya qilish rejasi va boshqalar)	1. Shaxsiy/Ichki uchrashuvlar (zarurat bo'lganida)	TBD	Tegishli hollarda E&S ishlab chiquvchilar jamoasi
		2. Yillik ekologik va ijtimoiy monitoring hisobotini (AMR) taqdim etish.	Har yili	
Ishchilar	Ishga joylashish bo'yicha shartnoma talablari bo'yicha yangilanishlarni taqdim etish, jumladan, muddat, ish haqi, ta'til va boshqalarni kiritish.	1. Shaxsiy/Ichki uchrashuvlar	Ishga qabul qilingandan so'ng	Tegishli hollarda ishlab chiquvchilar jamoasi / Tegishli hollarda EPC jamoasi
	Ishchilarning shikoyat qilish mexanizmi bo'yicha tushuntirish berish	1. Kirish instruktaji doirasida 2. “Toolbox Talks” doirasida	Ishga qabul qilingandan keyin / uzluksiz	
	Umumiy/maxsus o'quv talablarini, jumladan, kirish so'zi, asboblar qutisi bo'yicha suhbatlar (TBT), mehnatni muhofaza qilish va xavfsizlik, chiqindilarni boshqarish va boshqalarni taqdim etish.	1. Ishlab chiqiladigan o'quv rejasiga muvofiq	Ishga qabul qilingandan keyin / uzluksiz	
Loyihani amalga oshirishga ta'sir ko'rsatish va qarorlar qabul qilish imkoniyatiga ega bo'lgan va/yoki loyihadan manfaatdor bo'lishi mumkin bo'lgan manfaatdor tomonlar				
Milliy va hududiy davlat organlari				
Ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish va iqlim o'zgarishi vazirligi	Loyiha uchun OVOS (mahalliy ekologik ruxsatnoma) olish.	1. Shaxsiy/Ichki uchrashuvlar (zarurat bo'lganida) 2. Yozishmalar va rasmiy xatlar	Qurilish boshlanishidan oldin	EPC pudratchisi
	Hududda qayd etilgan daraxt turlarining yo'qolishi uchun kompensatsiya to'lovi.	1. Shaxsiy/Ichki uchrashuvlar (zarurat bo'lganida) 2. Yozishmalar va rasmiy xatlar	Qurilish boshlanishidan oldin	Quruvchi tashkilot

Manfaatdor tomon	Maqsadlar	Aloqa usullari va vositalari	Vaqt doirasi / tez-tez amalga oshirilishi	Mas'uliyat
Boshqalar	Tegishli hollarda, loyihaga tegishli barcha manfaatdor tomonlardan barcha boshqa zarur ruxsatnomalar va e'tirozsiz hujjatlarni olish.	1. Shaxsiy/Ichki uchrashuvlar (zarurat bo'lganida) 2. Yozishmalar va rasmiy xatlar	Qurilish boshlanishidan oldin	EPC pudratchisi
1. Ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish va iqlim o'zgarishi vazirligi 2. Suv resurslari vazirligi 3. Sog'liqni saqlash vazirligi 4. Mehnat vazirligi 5. Transport vazirligi 6. Favqulodda vaziyatlar vazirligi	Ba'zi davlat manfaatdor tomonlari muayyan tekshiruvlar yoki audit mashqlarini o'tkazishni talab qilishi mumkin va/yoki Loyihani amalga oshirish bo'yicha ma'lum yangilanishlar/ma'lumotlarni talab qilishi mumkin..	1. Shaxsiy/Ichki uchrashuvlar (zarurat bo'lganida)	Yuzaga kelganida	Quruvchilar jamoasi (zarurat bo'lganida)
		2. Yozishmalar va rasmiy xatlar (zarurat bo'lganida)	Yuzaga kelganida	Quruvchilar jamoasi (zarurat bo'lganida)
Madaniyat vazirligi	Loyihani qurish jarayonida arxeologik qoldiqlar topilgan taqdirda hisobot berish va aloqa, shuningdek, tasodifiy topilmalar protseduralari joriy etilgan.	1. Shaxsiy/Ichki uchrashuvlar (zarurat bo'lganida) 2. Yozishmalar va rasmiy xatlar	Yuzaga kelganida	EPC pudratchisi
Transport vazirligi	"5.1.1-bo'lim"da talab qilinganidek, talab qilinadigan ariza va hujjatlarni topshirish, shuningdek, Yo'l harakati va transport rejasi bo'yicha muhokama va talablar bo'yicha muvofiqlashtirish.	1. Shaxsiy/Ichki uchrashuvlar (zarurat bo'lganida) 2. Yozishmalar va rasmiy xatlar	Har qanday transport ishlari boshlanishidan oldin	EPC pudratchisi
Suv resurslari vazirligi	Loyihaning suvga bo'lgan ehtiyojini ta'minlash uchun muvofiqlashtirish	1. Shaxsiy/Ichki uchrashuvlar (zarurat bo'lganida) 2. Yozishmalar va rasmiy xatlar	Qurilishdan oldin bir marta Amaliyotdan oldin bir marta	EPC pudratchisi Loyiha operatori

Manfaatdor tomon	Maqsadlar	Aloqa usullari va vositalari	Vaqt doirasi / tez-tez amalga oshirilishi	Mas'uliyat
Davlat unitar korxonasi	Qattiq chiqindilar/oqava suvlar/xavfli chiqindilarni tegishli tasdiqlangan yo'q qilish inshootlariga yig'ish uchun tasdiqlangan xususiy pudratchilar ro'yxatini muvofiqlashtirish.	1. Shaxsiy/Ichki uchrashuvlar (zarurat bo'lganida) 2. Yozishmalar va rasmiy xatlar	Qurilishdan oldin bir marta Amaliyotdan oldin bir marta	EPC pudratchisi Loyiha operatori
Sog'liqni saqlash muassasalari va fuqarolik mudofaasi	Tegishli talablarni hisobga olgan holda loyiha, joylashuv va favqulodda vaziyatlar rejalarini taqdim eting. Bundan tashqari, saytdagi hodisalar bilan bog'liq har qanday favqulodda vaziyatlarga javob berish talablarini muvofiqlashtiring.	1. Shaxsiy/Ichki uchrashuvlar (zarurat bo'lganida) 2. Yozishmalar va rasmiy xatlar	Qurilish boshlanishidan oldin Foydalanishdan oldin bir marta	EPC pudratchisi Loyiha operatori
Favqulodda vaziyatlar vazirligi	"5.1.1-bo'lim" bo'yicha o'tkazilgan maslahatlashuvlar asosida zarur hujjatlarni taqdim eting va Favqulodda vaziyatlar vazirligidan tasdiq oling.	1. Shaxsiy/Ichki uchrashuvlar (zarurat bo'lganida) 2. Yozishmalar va rasmiy xatlar	Qurilish boshlanishidan oldin	EPC pudratchisi
Mirzo Ulug'bek tumani Yong'in xavfsizligi boshqarmasi	Sog'liqni saqlash va xavfsizlik sharoitlari saqlanib qolishini ta'minlash uchun maydonchada yong'inga qarshi kurashish tartibini ishlab chiqing	Qurilish maydonchasi uchun yong'inni o'chirish tartibini ishlab chiqish maqsadida Quruvchi, EPC Contracotr, BESS yetkazib beruvchisi va APEA Power, HDEC, Gotion kompaniyasi hamda tuman va mahalliy o't o'chirish stansiyasi o'rtasida bir qator seminarlar va bilim almashish sessiyalarini o'tkazing. Bu qurilish boshlanishidan oldin ishlab chiqilishi va amalga oshirilishi kerak. Bu juda muhim, chunki batareya yong'inining turli talablari, bog'liq xavflar hisobga olinadi.	Qurilish boshlanishidan oldin	Ishlab chiquvchi/EPC pudratchisi, BESS yetkazib beruvchisi
Nodavlat nohukumat tashkilotlari (NNT)				
O'zbekiston qushlarni himoya qilish jamiyati	1. Loyihaning asosiy bosqichlarini e'lon qilish	1. Atrof-muhit va ijtimoiy sohadagi asosiy yangilanishlar bilan birga varaqani tayyorlash va ushbu tashkilotlarga ularning aniq yo'nalishiga muvofiq tegishli ravishda taqdim etish. Yoki bu tayyorlangan umumiy Atrof-muhit	Qurilish paytida yarim yilda bir marta (har 6 oyda)	Ishlab chiquvchining ijtimoiy menejeri va EPC pudratchisining
Fanlar Akademiyasining RES guruhi				

Manfaatdor tomon	Maqsadlar	Aloqa usullari va vositalari	Vaqt doirasi / tez-tez amalga oshirilishi	Mas'uliyat
Fanlar akademiyasi qoshidagi Milliy zoologiya instituti	2. Jamiyatni rivojlantirish tashabbuslari bo'yicha yangilanishlar 3. Manfaatdor tomonlarning shikoyat mexanizmini e'lon qilish 4. Ishga joylashish va xarid imkoniyatlarini ta'minlash bo'yicha yangiliklar 5. Manfaatdor tomonlar bilan aloqalar bo'yicha yangilanishlar 6. Teskari aloqaga ega bo'ling	va ijtimoiy sohadagi yangilanish varaqasining bir qismi bo'lishi mumkin. Bukletda loyiha umumiy ma'lumotlar, jumladan, NNTlarning har qanday ehtimoliy xavotirlarini ko'rib chiqish ko'rsatilishi kerak.	Har yili foydalanish davomida	jamoatchilik bilan aloqalar bo'yicha xodimi (tegishli hollarda)

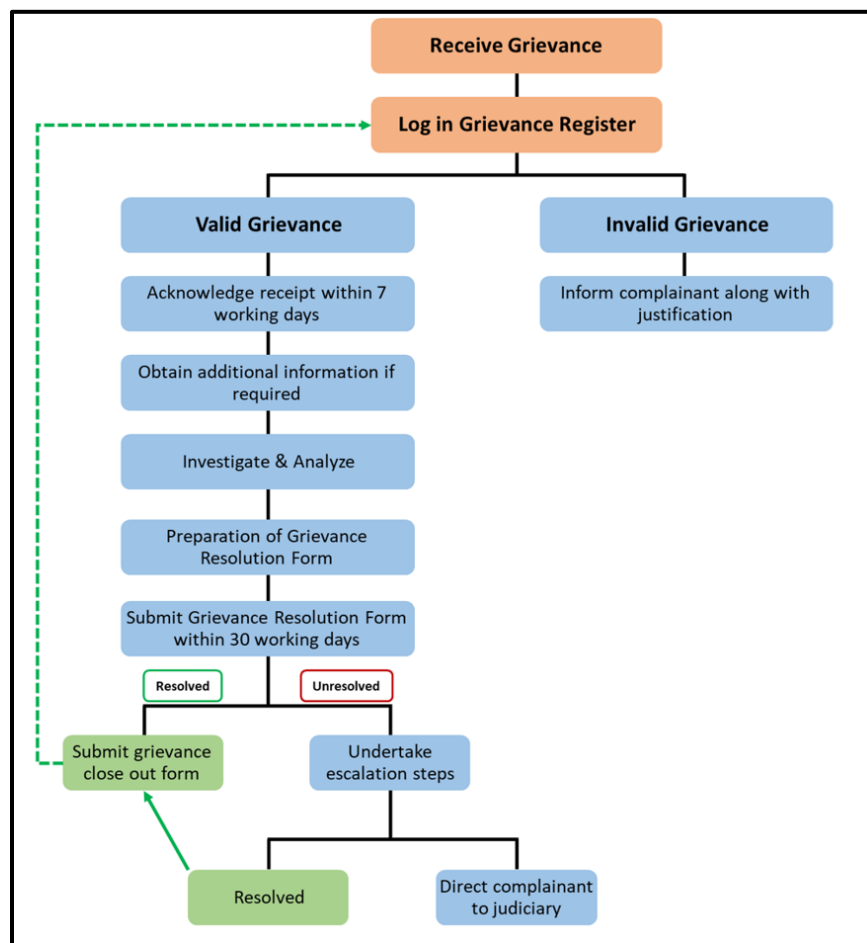
7. Manfaatdor tomonlarning shikoyatlarini ko'rib chiqish mexanizmi

Ishlab chiquvchi shikoyatlarni boshqarish manfaatdor tomonlar bilan aloqalarning muhim tarkibiy qismi va loyiha uchun xavflarni boshqarishning muhim jihati ekanligini tushunadi. Shikoyatlar manfaatdor tomonlarning (haqiqiy va idrok etilgan) tobora ortib borayotgan tashvishlarining belgisi bo'lishi mumkin va agar aniqlanmasa va hal qilinmasa, kuchayishi mumkin. Shikoyatlarni aniqlash va ularga javob berish loyihalar, jamoalar va boshqa manfaatdor tomonlar o'rtasida ijobiy munosabatlarni rivojlantirishga yordam beradi. Shikoyatlarni monitoring qilish har qanday takrorlanuvchi muammolar yoki kuchayib borayotgan nizolar va nizolarni ko'rsatadi.

Ishlab chiquvchi, ayniqsa ta'sirlangan manfaatdor tomonlar va jamoalardan kelib chiqadigan har qanday tashvish va shikoyatlarga javob berishini ta'minlash uchun Shikoyatlarni ko'rib chiqish mexanizmini joriy qiladi. Ishlab chiquvchi loyiha bilan bog'liq barcha sharhlar va shikoyatlarni qabul qiladi va o'z sharhlari yoki shikoyatlarini yuborgan shaxslar o'z ismlarining maxfiylikini saqlashni so'rash huquqiga ega. Shikoyat qiluvchilar har doim O'zbekiston qonunlari va qoidalariga muvofiq huquqiy choralarni ko'rishlari mumkin.

Ishlab chiquvchi shikoyatlar qanday ko'rib chiqilayotganini kuzatib boradi va ularning quyida keltirilgan mexanizmda ko'rsatilgan muddatlarda to'g'ri ko'rib chiqilishini ta'minlaydi. Ishlab chiquvchi shuningdek, shaxslarning shaxsiy hayotini himoya qilib, shikoyatlar mexanizmini joriy etish bo'yicha jamoatchilikka muntazam ravishda hisobot beradi.

Quyidagi rasmda manfaatdor tomonlarning shikoyat qilish tartibi uchun jarayon diagrammasi keltirilgan bo'lib, u quyidagi bo'limda batafsilroq tushuntirilgan.

11-rasm: Shikoyatlarni taqdim etish mexanizmi jarayonining sxemasi

7.1.1 ***Manfaatdor tomonlarning shikoyatlarini ko'rib chiqish tartibi***

- Shikoyatlarni taqdim etish varaqasi quyidagi asosiy joylarda e'lon qilinadi. Shikoyatlarni taqdim etish varaqasi mahalliy jamoalarga quyidagi 2-bosqichga muvofiq shikoyatni qanday va qayerda berish kerakligi haqida ma'lumot beradi.
 - Mirzo Ulug'bek tuman hokimligi
 - Beshkapa Mahallasi
 - Paskiyuz Mahallasi
 - Yuzrabot Mahallasi
 - Geofizika Mahallasi
 - Loyihaning kirish guruhi
- Shikoyat berishni istagan manfaatdor tomonlar quyidagi yo'llardan foydalanish imkoniyatiga ega bo'lishlari kerak:

A. *Shikoyat qutilari bilan birga shikoyat varaqalari (1-ilova) quyidagi joylarda taqdim etiladi:*

Loyiha ofisi

Joylashuvi:
Telefon:

Mirzo Ulug'bek tumani

Joylashuvi: 122 Mustaqillik ko'chasi, Toshkent
Telefon: +998 71 2680707

Beshkapa Mahallasi

Joylashuvi: 10 A, Kaltatoy ko'chasi, Toshkent
Telefon: +998 71 2862309

Paskiyuz Mahallasi

Joylashuvi: 18, Marhabo ko'chasi, Toshkent
Telefon: +998 71 2068112

B. Quyidagilar orqali to'g'ridan-to'g'ri aloqa:

Ijtimoiy menejer

Ism: Kudratulla Inagamov
Telephone: +998981282005
Email: Kudratulla.Inagamov@ameauzbekistan.com

C. Ishlab chiquvchining veb-sayti quyidagi havolada:

Havola: www.ameapower.com

- Barcha shikoyatlar (shikoyat shakli, elektron pochta, telefon va boshqalar orqali yuborilgan bo'lsin) Ijtimoiy menejer tomonidan shikoyatlar jurnali varag'iga yozib qo'yiladi (2-ilova).
- Ushbu mexanizm loyiha bilan bog'liq har qanday manfaatdor tomonlar guruhining shikoyat bildirishi uchun qo'llaniladi. Bunga milliy/mintaqaviy davlat organlari, mahalliy jamoalar, nodavlat nohukumat tashkilotlar (NNT), ommaviy axborot vositalari, tadqiqot va akademik muassasalar va boshqalar kiradi, ammo ular bilan cheklanmaydi. Ushbu mexanizm quyidagilar bilan bog'liq shikoyatlarni ko'rib chiqadi:
 - Loyiha faoliyati bilan bog'liq har qanday shikoyat quyidagilarni o'z ichiga olishi kerak, ammo ular bilan cheklanmaydi: (i) davlat/xususiy aktivlarga yetkazilgan zarar; (ii) mahalliy infratuzilmaning (masalan, yo'llarning) yomonlashishi/buzilishi; (iii) shovqin, chang, yo'l-transport hodisalari, ifloslanish, loyiha transport vositalarining haddan tashqari tezligidan kelib chiqadigan bezovtalik;

- (iv) atrof-muhitning yomonlashishi; (v) yerlardan foydalanishga xalaqit berish, (vi) boshqa shunga o'xshash muammolar.
- Loyihada ishtirok etuvchi shaxs/tashkilotga qarshi har qanday shikoyat, jumladan, Quruvchi, EPC pudratchisi, subpudratchilar va yetkazib beruvchilar. Bunga quyidagilar kirishi mumkin, ammo ular bilan cheklanmaydi: (i) qurilish ishchilarining mahalliy jamoalarga nisbatan salbiy xatti-harakatlari; (ii) xavfsizlik xizmati provayderlarining noto'g'ri xatti-harakatlari; (iii) ishchilarning bandlik va xarid imkoniyatlarini boshqarish nuqtai nazaridan noo'rin xatti-harakatlari, (iv) boshqa shunga o'xshash masalalar.
 - Biroq, quyidagi shikoyatlar taqdim etilgan taqdirda ko'rib chiqilmaydi. Bu holda, ariza beruvchiga shikoyat asosli sabab bilan birga ko'rib chiqilmasligi haqida xabar beriladi. Bunga quyidagilar kiradi:
 - Loyiha yoki uning faoliyati bilan bog'liq bo'lmagan shikoyatlar
 - Loyihada biron bir tarzda bevosita yoki bilvosita ishtirok etmagan/bo'lmagan yuridik shaxs/shaxs/ishchiga qarshi shikoyatlar
 - Hozirda sud tizimi tomonidan ko'rib chiqilayotgan va/yoki yakuniy va qat'iy sud qarori chiqarilgan shikoyat
 - Shikoyatlarni ko'rib chiqish jarayoni shikoyat beruvchi tomonidan taqdim etilganidan keyin 7 ish kuni ichida ko'rsatilgan afzal ko'rilgan aloqa usuliga muvofiq rasmiy tasdiqlash bilan boshlanadi. Agar shikoyat yaxshi tushunilmagan bo'lsa yoki qo'shimcha ma'lumot talab qilinsa, ushbu bosqichda shikoyat qiluvchidan tushuntirish so'raladi.
 - Tegishli xodimlar bilan muvofiqlashtirilgan holda, Ijtimoiy menejer shikoyatning asl sababini tahlil qiladi, shikoyat to'g'ri yoki yo'qligini tekshiradi va muammoni hal qilish uchun amalga oshirilishi kerak bo'lgan choralarni aniqlaydi va ularni bajarish muddatini (agar mavjud bo'lsa) belgilaydi. Boshqa murakkabroq shikoyatlar uchun, tegishli ravishda, uchinchi shaxslar tekshiruvga jalb qilinishi mumkin. Bunga oid aniq misollar quyidagilarni o'z ichiga oladi:
 - Shaxsiy tahdidlar kabi xavfsizlik bilan bog'liq muammolar bilan bog'liq shikoyatlar. Bunday shikoyatlar mahalliy politsiyaning ishtirokini talab qilishi mumkin
 - Mulkka zarar yetkazilishi bilan bog'liq va tekshirilgan shikoyatlar shikoyatchi bilan kelishilgan holda tashqi mutaxassis yordamida shikastlangan aktivni baholashni talab qilishi mumkin.
 - Ijtimoiy menejer shikoyatning mohiyati, uni topshirish sanasi, shikoyatni hal qilish uchun ko'rilgan choralar va amalga oshirish sanasi yoki shikoyatni hal qilish uchun amalga oshirilishi kerak bo'lgan taklif qilingan choralar hamda ularni bajarish muddatini o'z ichiga olgan shikoyatni hal qilish shaklini (3- ilovaga qarang) tayyorlaydi. Shikoyatni hal qilish shakli shikoyat olingan kundan boshlab (30) kun ichida topshiriladi.
 - Shikoyatni hal qilish uchun zarur bo'lgan byudjetni o'z ichiga olgan shikoyatlarni hal qilish shakli loyiha menejeri tomonidan tasdiqlanishi va imzolanishi kerak.
 - Shikoyatlarni hal qilish shakli natijalari shikoyat qiluvchiga Ijtimoiy menejer tomonidan ko'rsatilgan afzal ko'rilgan aloqa usuliga muvofiq yetkaziladi.
 - Agar shikoyatlarni hal qilish shaklida amalga oshirilishi kerak bo'lgan taklif qilingan harakatlar ko'rsatilgan bo'lsa, Ijtimoiy menejer shikoyatlarni hal qilish shaklida taklif qilingan muddatga muvofiq

bunday harakatlar amalga oshirilganligini ta'minlash uchun monitoring olib boradi va kuzatib boradi. Ijtimoiy menejer bunday harakatlar belgilangan aloqa usuliga muvofiq bajarilgandan so'ng shikoyat qiluvchi bilan bog'lanadi.

- Ijtimoiy menejer shikoyat shakllari, shikoyatlar jurnali va shikoyatlarni hal qilish shaklining doimo yangilanib turishini va joyida saqlanishini ta'minlaydi.
- Shikoyatlarni ko'rib chiqish mexanizmi muammo yoki tashvishni keltirib chiqargan tomonga hech qanday jarima solinmasdan, tezkorlik bilan va bepul amalga oshiriladi.
- Shikoyat mexanizmidan foydalanish sud vositalariga kirishga to'sqinlik qilmasligi kerak.
- Shikoyatlarni ko'rib chiqish mexanizmi jamoat a'zolari tomonidan anonim shikoyatlarni taqdim etish imkonini beradi .
- Agar shikoyat qiluvchi taklif qilingan yechimni qabul qilmasa, quyidagi choralar ko'riladi:
 - Ijtimoiy menejer shikoyat bo'yicha yangi qarorlarni muhokama qilish va qabul qilish uchun masalani Loyiha menejeriga beradi.
 - Agar shikoyat qiluvchi yangi qarorni qabul qilmasa, Loyiha menejeri shikoyat bo'yicha yangi qarorlarni muhokama qilish va qabul qilish uchun masalani bosh qarorgohdagi E&S departamentiga ko'taradi.
 - Agar shikoyat qiluvchi yangi rezolyutsiya taklifini qabul qilmasa, shikoyat qiluvchidan shikoyatini hal qilish uchun sudga murojaat qilish so'raladi.

7.1.2 Genderga asoslangan zo'ravonlik, jinsiy ta'qib va jinsiy ekspluatatsiya hamda zo'ravonlik bo'yicha manfaatdor tomonlarning shikoyatlarini ko'rib chiqish mexanizmi

Quyida keltirilgan talablar quyidagilarga oid shikoyatlarni ko'rib chiqish uchun va “Katta qurilish ishlarini o'z ichiga olgan investitsiya loyihalarini moliyalashtirishda gender asosidagi zo'ravonlikni bartaraf etish bo'yicha yaxshi amaliyot eslatmasi”da (2018, Jahon banki) belgilangan talablarga muvofiq qo'llaniladi deb hisoblanadi).

- Ayollar va qizlarga nisbatan zo'ravonlik (VAWG): ayollar va qizlarga nisbatan zo'ravonlik ayollarga jismoniy, jinsiy yoki ruhiy zarar yetkazadigan yoki azob berishi mumkin bo'lgan har qanday genderga asoslangan zo'ravonlik harakati, jumladan, bunday harakatlar bilan tahdid qilish, majburlash yoki o'zboshimchalik bilan ozodlikdan mahrum qilish, jamoat yoki shaxsiy hayotda sodir bo'lishidan qat'i nazar, deb ta'riflangan.
- Genderga asoslangan zo'ravonlik (GBV) - bu insonning xohishiga qarshi sodir etilgan va erkaklar va ayollar o'rtasidagi ijtimoiy jihatdan belgilangan (ya'ni gender) farqlarga asoslangan har qanday zararli harakatni ifodalovchi umumiy atama. Bunga jismoniy, jinsiy yoki ruhiy zarar yoki azob-uqubat keltiradigan harakatlar, bunday harakatlar bilan tahdid qilish, majburlash va boshqa ozodlikdan mahrum qilish kiradi. Bu harakatlar ommaviy yoki xususiy joylarda sodir bo'lishi mumkin. Ayollar va qizlar butun dunyo bo'ylab GBV dan nomutanosib ravishda ko'proq azob chekishadi.
- Jinsiy ekspluatatsiya va zo'ravonlik (SEA): zaiflik holati, farqli kuch yoki ishonchni jinsiy maqsadlarda, jumladan, lekin ular bilan cheklanmagan holda, boshqa shaxsning jinsiy ekspluatatsiyasidan moliyaviy,

Ijtimoiy yoki siyosiy foyda olish uchun har qanday haqiqiy yoki urinish bilan suiiste'mol qilish. Jinsiy zo'ravonlik qo'shimcha ravishda "kuch bilan yoki tengsiz yoki majburlash sharoitida bo'ladimi, jinsiy xususiyatga ega bo'lgan haqiqiy yoki tahdidli jismoniy aralashuv" deb ta'riflanadi. Ayollar, qizlar, o'g'il bolalar va erkaklar SEA ni boshdan kechirishlari mumkin. Jahon banki tomonidan qo'llab-quvvatlanadigan loyihalar kontekstida, loyiha benefitsiarlari yoki loyihadan ta'sirlangan jamoalar a'zolari SEA ni boshdan kechirishlari mumkin.

Yuqoridagi shikoyatlar uchun jabrlanuvchilarga nisbatan stigmatizatsiya, rad etish va qasos olish xavfi mavjud. Bu sukut saqlash madaniyatini yaratadi va mustahkamlaydi, shuning uchun jabrlanuvchilar loyihaga bevosita murojaat qilishdan tortinishi mumkin. Shuning uchun, yuqoridagilarga bog'liq har qanday shikoyatlar uchun quyidagi bosqichlarni ko'rib chiqish kerak.

- Ijtimoiy menejer vakolatli GBV xizmat ko'rsatuvchisidan GBV ishlarini maxfiy va hamdardlik bilan (hech qanday hukm chiqarmasdan) qanday yig'ish bo'yicha tegishli treningdan o'tadi. Jabrlanuvchining shikoyatiga uning tanlovini hurmat qilish orqali tegishli ravishda javob berish juda muhimdir. Bu shuni anglatadiki, voqea bilan bog'liq har bir qarorda omon qolganning huquqlari, ehtiyojlari va istaklari ustuvor ahamiyatga ega. Oldindan chiqishga jur'at etgan jabrlanuvchiga har doim hurmat va hurmat bilan munosabatda bo'lish kerak. Jabrlanuvchining xavfsizligi va farovonligini himoya qilish uchun barcha sa'y-harakatlar qilinishi kerak va har qanday harakat har doim jabrlanuvchining xabardor roziligi bilan amalga oshirilishi kerak. Ushbu qadamlar jabrlanuvchiga nisbatan qayta travma va keyingi zo'ravonlik ehtimolini minimallashtirishga xizmat qiladi.
- Jarayon davomida maxfiylik juda muhimdir. Aks holda, jabrlanuvchi qasos olish va xavfsizlikni yo'qotish xavfiga duch keladi .
- Jabrlanuvchi haqida hech qanday aniqlanadigan ma'lumotlar, jumladan, shikoyatlar jurnali saqlanmasligi kerak. Bundan tashqari, agar shikoyat shikoyat shakli orqali yuborilsa, u maxfiy saqlanadi.
- Agar shikoyat Ijtimoiy menejer tomonidan shikoyat shakli, telefon, elektron pochta yoki boshqa yo'llar orqali qabul qilinsa, Ijtimoiy menejer hodisa bilan bog'liq uchta jihat bo'yicha va quyidagilarni o'z ichiga olgan ma'lumotlarni so'ramasligi yoki yozib olmasligi kerak:
 - Shikoyatning mohiyati (shikoyat qiluvchining to'g'ridan-to'g'ri savol bermasdan o'z so'zlari bilan aytgan so'zlari)
 - Agar, ma'lum bo'lishicha, ijrochi loyiha bilan bog'liq bo'lgan bo'lsa; va ,
 - Iloji bo'lsa, jabrlanuvchining yoshi va jinsi.
- Ijtimoiy menejer jabrlanuvchiga bevosita jabrlanuvchidan shikoyat olgandan so'ng darhol yordam so'rab, uni GBV xizmatlari ko'rsatuvchisiga yo'naltirish orqali yordam berishi kerak. Yo'llanmani qabul qilish-qilmaslik jabrlanuvchining va faqat jabrlanuvchining o'ziga bog'liq. Xizmat ko'rsatuvchilar ro'yxati quyida keltirilgan:
 - Fuqarolik tashabbuslarini qo'llab-quvvatlash markazi
Veb-sayt: <https://cisc-uzb.uz/>
Tel: +998 97 137 12 12
 - O'zbekiston Respublikasi Xotin-qizlar qo'mitasi
Veb-sayt: <https://gov.uz/wcu>

Tel: +998 71 202 10 79

- GBV xizmatlarini ko'rsatuvchi jabrlanuvchiga u kerak bo'lmaguncha zarur yordamni ko'rsatadi. Jabrlanuvchilar zo'ravonlik tajribasidan davolanishni boshlash uchun politsiya, adliya, sog'liqni saqlash, psixososyal, xavfsiz boshpana va tirikchilik xizmatlaridan foydalanishlari kerak bo'lishi mumkin. Bu GBV xizmatlarini ko'rsatuvchi tomonidan jabrlanuvchining xohish-istaklariga muvofiq ularning nomidan tashkil etiladi.
- Ijtimoiy menejer darhol Loyiha menejeriga xabar beradi (agar jabrlanuvchining roziligi olingan bo'lsa). Jabrlanuvchi ma'lumotlar almashishga rozilik berishi va qanday ma'lumotlar kim bilan va qanday maqsadlarda ulashilishini bilishi kerak.
- Ijtimoiy menejer, loyiha menejeri va GBV xizmatlari ko'rsatuvchisi quyidagi qoidalarga muvofiq jinoyatchi uchun tegishli choralar, shuningdek, hal qilish rejasini kelishib olish uchun darhol uchrashadilar. Izoh: Jabrlanuvchi xizmat ko'rsatuvchi vakilga o'z nomidan hal qilish mexanizmida ishtirok etishga rozilik berishi kerak.
 - Ishni ko'rib chiqadi va ko'riladigan tegishli choralar va agar mavjud bo'lsa, sanksiyalar bo'yicha birgalikda kelishib oladi.
 - Tegishli hollarda ishni politsiyaga yuboradi (quyidagi izohga qarang) .
 - GBV xizmatlari ko'rsatuvchisi yordamida harakatlarni amalga oshirish uchun tegishli "Koordinator"ni tayinlaydi.
 - Qaror qabul qilingandan so'ng, Koordinator va GBV xizmatlari ko'rsatuvchisi muammo hal qilinganligini ma'lum qiladi, ular esa o'z navbatida Ijtimoiy menejerga maslahat berishadi.
 - Ijtimoiy menejer qarorni qayd etadi va ishlarni yopadi hamda loyiha menejeriga yakuniy hisobotni taqdim etadi, u esa o'z navbatida hisobotni ko'rib chiqadi va tasdiqlaydi.
- Yuqorida ishlarni hal qilishda ishtirok etgan barcha subyektlar politsiyaga ishlar haqida xabar berish borasida o'zlarining qonuniy majburiyatlarini tushunishlari kerak. Xabar berish qonunga muvofiq amalga oshirilishi kerak, ayniqsa voyaga yetmaganga nisbatan jinsiy zo'ravonlik kabi ayrim turdagi hodisalar haqida majburiy xabar berishni talab qiladigan holatlarda. Mahalliy qonunga muvofiq ishni xabar qilishning qonuniy majburiyati bo'lmagan hollarda, jabrlanganlar ishlarni hal qilish uchun va boshqa xizmat ko'rsatuvchi provayderlar haqida xabar berish yoki bermaslik to'g'risida qaror qabul qilish huquqiga ega va ishni har kimga xabar qilish faqat jabrlanganning roziligi bilan amalga oshirilishi mumkin.
- Agar ish birinchi marta GBV xizmatlari ko'rsatuvchisi tomonidan qabul qilinsa, tizimda qayd etilishini ta'minlash uchun Ijtimoiy menejerga hisobot yuborilishi kerak. Agar Ijtimoiy menejer tomonidan biron bir qo'shimcha yordam talab qilinsa, u darhol jabrlanuvchining roziligi bilan taqdim etiladi.
- Agar jabrlanuvchi shikoyat mexanizmi orqali rasmiy shikoyat berishni istamasa, shikoyat yopilgan hisoblanadi.
- Agar gumon qilinayotgan jinoyatchi jabrlanuvchining xavfsizligini va umuman ish joyini himoya qilish uchun Quruvchi, EPC pudratchisi yoki subpudratchining xodimi bo'lsa, ishchi jabrlanuvchi bilan maslahatlashgan holda va GBV xizmatlarini ko'rsatuvchi provayderning ko'magida jabrlanuvchiga nisbatan davom etayotgan zo'ravonlik xavfini baholashi kerak. Gumon qilinayotgan jinoyatchining ish

jadvali va ish muhitiga oqilona o'zgartirishlar kiritilishi kerak - agar kerak bo'lsa, jabrlanuvchini emas, balki jinoyatchini boshqa joyga ko'chirish orqali.

8. Aloqa ma'lumotlari

Loyiha davomida barcha manfaatdor tomonlar quyida keltirilgan aloqa ma'lumotlari orqali Ishlab chiquvchi bilan bog'lanishlari mumkin.

Jamoatchilik uchun aloqa ma'lumotlari

Ijtimoiy menejer

Ism: Kudratulla Inagamov

Telefon : +998981282005

Email: Kudratulla.Inagamov@ameauzbekistan.com

Ishlab chiquvchi jamoatchilikka quyidagilarni o'z ichiga olgan, ammo ular bilan cheklanmagan barcha zarur ma'lumotlarni (ingliz, rus va o'zbek tillarida) taqdim etish niyatida:

- Manfaaddor tomonlar bilan aloqalar rejasi (SEP) (ushbu hujjat)
- Notexnik xulosa (NTS)

Yuqorida ko'rsatilgan axborot quyidagi havola bo'yicha taqdim etiladi :

Havola: www.ameapower.com

Bundan tashqari, yuqoridagilarning qog'oz nusxalari quyidagi manzillar bo'yicha ochiq boladi. Ushbu hujjatlar Loyiha amalga oshadigan butun muddat davomida ochiq boladi va zaruratga qarab yangilanadi:

Loyiha ofisi

Joylashuvi:

Telefon:

Mirzo Ulug'bek tumani

Joylashuvi: 122 Mustaqillik ko'chasi, Toshkent

Telefon: +998 71 2680707

Beshkapa Mahallasi

Joylashuvi: 10 A, Kaltatoy ko'chasi, Toshkent

Telefon: +998 71 2862309

Paskiyuz Mahallasi

Joylashuvi: 18, Marhabo ko'chasi, Tashkent
Telefon: +998 71 2068112

9. Monitoring va hisobot

9.1 Monitoringga talablar

Ijtimoiy menejer tomonidan SEP ni amalga oshirish bo'yicha quyidagi monitoring talablari amalga oshiriladi:

- Haftalik tekshiruvlar o'tkaziladi: (i) shikoyat shakllarini to'plash uchun manfaatdor tomonlarning shikoyat qutilarida va (ii) shikoyatlar jurnalining yangilanishlarini ko'rib chiqish.
- Quyidagilarni kafolatlash uchun oylik tekshiruvlar o'tkaziladi: (i) talab qilingan joylarda SEP qog'oz tashuvchida chop etiladi; (ii) shikoyatlarni berish mexanizmi haqidagi qisqa e'lonlar mahalliy jamoat platformalarida ochiq bo'ladi.
- SEP ni amalga oshirishga muvofiq yig'ilish bayonnomalarini taqdim etish .
- Har chorakda quyidagi maqsadlarda tekshiruvlar o'tkaziladi: (i) loyihani yangilash varaqalari mahalliy jamoat platformalarida ochiqligini ta'minlash; (ii) manfaatdor tomonlarning shikoyat qutilar va shakllari belgilangan joylarda mavjudligini ta'minlash.
- Mahalliy bandlik va xaridlar tartibini, shuningdek, ijtimoiy mas'uliyat dasturini amalga oshirish uchun paydo bo'lganidan so'ng, monitoring talablari yangilanishi kerak. Bunga, masalan, bandlik va xaridlar ma'lumotlar bazalarini taqdim etish, e'lonlar e'lonlarini tasdiqlash va boshqalar kirishi mumkin.
- Oylik auditlar SPV tomonidan amalga oshiriladi, ularda Sog'liqni saqlash, Mehnat va ijtimoiy jihatlar qamrab olinadi. Ushbu auditlar yangilangan Shikoyatlar jurnalini o'z ichiga oladi va oylik hisobot talablarining bir qismi sifatida AMEA Power ga taqdim etiladi.

9.2 Hisobotga talablar

Ijtimoiy menejer tomonidan SEP ni amalga oshirish bo'yicha quyidagi hisobot talablari tayyorlanadi:

- Manfaaddor tomonlar reyestrining shakli har oyda 4-ildavda ko'rsatilganidek taqdim etiladi.
- Manfaaddor tomonlarning shikoyat shakli har oyda 2-ildavda ko'rsatilganidek taqdim etiladi.
- SEP qurilish bosqichida yarim yilda bir marta va foydalanish bosqichida yillik asosda yangilanadi va qayta taqdim etiladi.
- Quyidagi asosiy samaradorlik ko'rsatkichlari (KPI) har oyda hisobot qilinadi:

No.	KPI	Qayd qilish harakatlari
-----	-----	-------------------------

1	Manfaatdor tomonlar bilan aloqalar bo'yicha amalga oshirilgan tadbirlar soni	Barcha aloqalar manfaatdor tomonlar reyestrda ko'rsatilishi kerak
2	Ishtirok etayotgan manfaatdor tomonlar soni	Barcha aloqalar manfaatdor tomonlar reyestrda ko'rsatilishi kerak
3	Ishga jalb qilingan zaif guruhlar soni (shu jumladan ayollar guruhlari)	Barcha aloqalar manfaatdor tomonlar reyestrda ko'rsatilishi kerak
4	Veb-saytlar, CLO lar va mahalliy axborot markazlari orqali ma'lumot olish uchun so'rovlar soni	Barcha aloqalar manfaatdor tomonlar reyestrda ko'rsatilishi kerak
5	Manfaatdor tomonlar tomonidan taqdim etilgan haqiqiy shikoyatlar soni (va doiradan tashqarida deb rad etilganlar soni)	Barcha shikoyatlar shikoyatlar reyestrda qayd etilishi kerak
6	Manfaatdor tomonlarning hal qilingan shikoyatlari soni	Barcha shikoyatlar shikoyatlar reyestrda qayd etilishi kerak
7	GBV bilan bog'liq manfaatdor tomonlarning shikoyatlari soni	Barcha shikoyatlar shikoyatlar reyestrda qayd etilishi kerak
8	Manfaatdor tomonlarning shikoyatlarini hal qilishning o'rtacha vaqti	Barcha shikoyatlar shikoyatlar reyestrda qayd etilishi kerak
9	Manfaatdor tomonlarning shikoyatlari turi	Barcha shikoyatlar shikoyatlar reyestrda qayd etilishi kerak

10. Rollar va vazifalar

Ushbu bo'limda mazkur rejani amalga oshirishda ishtirok etadigan asosiy xodimlarning roli va majburiyatlari belgilangan .

Loyiha menejeri – Ishlab chiquvchi

- Ushbu manfaatdor tomonlar bilan Hamkorlik Rejasini amalga oshirish uchun zarur bo'lgan resurslar (byudjet, inson va logistika resurslari) mavjudligini ta'minlash
- Ushbu manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik rejasining umumiy bajarilishini nazorat qilish, shu jumladan Ijtimoiy menejer bilan tez-tez muloqot qilish .
- Manfaaddor tomonlarning shikoyatlarini korib chiqish mexanizmi talablarini amalga oshirishda ishtirok etish, shu jumladan shikoyatlarni hal qilish shakllarini imzolash.

Ijtimoiy menejer – Ishlab chiquvchi

- Loyihaning amal qilish muddati davomida zarur bo'lganida SEP ni yangilash, jumladan, rejalashtirish, qurilish, ekspluatatsiya va foydalanishdan chiqarishni o'z ichiga oladi .
- Manfaaddor tomonlar bilan hamkorlik rejasining talablarini belgilanganidek amalga oshirish uchun umumiy javobgarlik
- Shikoyatlarni oshkor qilish varaqalarini tarqatish, shikoyat shakllarini to'plash, shikoyatlar jurnali varaqasini yangilash, shikoyatlarni hal qilish va shikoyatlarni yakunlash shakllarini to'ldirishni o'z ichiga olgan manfaatdor tomonlarning shikoyat mexanizmi talablarini amalga oshirish uchun umumiy javobgarlik.
- EPC pudratchisi jamoasi bilan muvofiqlashtirish / EPC pudratchisi va uning subpudratchilari tomonidan SEP bilan bog'liq barcha talablarning bajarilishini nazorat qilish.

EPC pudratchisi / loyiha operatori

EPC pudratchisi quyidagi rol va majburiyatlarga ega bo'lgan jamoatchilik bilan aloqalar bo'yicha mutaxassisni tayinlashi shart bo'ladi :

- SEPda belgilangan manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik rejasining talablarini amalga oshirish, chunki ular asosan EPC pudratchisining mas'uliyati ostida. Bular asosan loyiha uchun asosan davlat organlari tomonidan qo'yiladigan talablar, masalan, suvga bo'lgan ehtiyojni ta'minlash, vakolatli chiqindi yig'uvchilarni tayinlash va boshqalar bilan bog'liq..
- Ishlab chiquvchining Ijtimoiy menejeriga, so'ralganidek, ularning mas'uliyatiga kiradigan SEP talablarini amalga oshirishda yordam berish. Bunga mahalliy hamjamiyat sessiyalarida yordam berish, xabar almashish yangilanishlari, reklamalar varaqalarni tayyorlash va tarqatish va boshqalar kirishi mumkin, ammo ular bilan cheklanmaydi.

- Loyiha ishlab chiquvchisining ijtimoiy menejeriga talab qilinadigan majburiyatlarning bajarilganligi to'g'risidagi dalilni taqdim etish.

Izoh: EPC pudratchisi va uning subpudratchilari manfaatdor tomonlarning shikoyat mexanizmini amalga oshirishda hech qanday rol o'ynamaydi. EPC yoki subpudratchi xodimlari tomonidan to'g'ridan-to'g'ri yoki bilvosita olingan har qanday shikoyatlar quruvchi tashkilotning Ijtimoiy menejeriga yo'naltiriladi.

11. Ilovalar

11.1 1-Ilova – Shikoyat shakli

JAMOATCHILIK SHIKOYATLARI SHAKLI

Havola №.	
F.I.Sh.: <i>(Anonim tarzda yuborish mumkin)</i>	
Aloqa ma'lumotlari Iltimos, qanday qilib bog'lanishni xohlayotganingizni belgilang va aloqa ma'lumotlarini qo'shing	☐ Pochta orqali: ☐ Telefon orqali: ☐ E-mail orqali: ☐ Boshqasi (iltimos, aniqlik kiriting)
Xavotir, hodisa yoki shikoyat tavsifi	Sizning tashvishingiz/shikoyatingiz/nima bo'ldi? Bu qayerda sodir bo'ldi? Bu kim bilan sodir bo'ldi? Muammoning natijasi qanday?
Xavotir, hodisa yoki shikoyat sanasi	
☐ Bir martalik hodisa/shikoyat (sana) ☐ Bir necha marta sodir bo'lgan (necha marta?) ☐ Davom etmoqda (muammo hozir ham kuzatilmoqda)	
Muammoni hal qilish uchun nima qilishni xohlardingiz?	

Imzo:

Sana:

Shikoyatlar jurnali varaqasi

[illegible]

11.3 3-ilova – Shikoyatni hal qilish shakli

SHIKOYATNI HAL QILISH SHAKLI

Shikoyat qanday qabul qilingan	
Havola №:	
Xavotir, hodisa yoki shikoyat tavsifi :	
Shikoyat nima/Nima bo'ldi? Qayerda sodir bo'ldi? Kim bilan sodir bo'ldi? Muammoning natijasi qanday?	
Shikoyat sanasi	
Shikoyat hal qilindimi ?	☐ Ha ☐ Yo'q; <u>Agar hal qilinmagan bo'lsa, quyida asoslang</u>
<u>Quyidagi 1 yoki 2-bo'limni to'ldiring</u>	
1-bo'lim	
Shikoyatlarni hal qilish bo'yicha ko'rilgan choralar haqida qisqacha ma'lumot	
Amalga oshirish sanasi	
2-bo'lim	
Shikoyatlarni hal qilish uchun amalga oshiriladigan taklif qilingan harakatlar haqida qisqacha ma'lumot	
Amalga oshirish muddati	

Ijtimoiy menejer :

Imzo :

Sana :

[illegible]

11.5 5-Ilova – Manfaatdor tomonlar bilan ozaro hamkorlik boyicha avvalgi tadbirlarning qisqa bayoni

11.5.1 Maqsadli maslahatlashuvlar

Mahalliy konsultantning maqsadli maslahatlashuvlari

Quyida ta’kidlangan turli manfaatdor tomonlar guruhlari bilan maqsadli maslahatlashuvlar o’tkazildi. Bunday maqsadli maslahatlashuvlar paytida oldindan mahalliy tilda (asosan o’zbek tilida) tarqatma material taqdim etildi, u Loyiha, uning joylashuvi, komponentlari, umumiy ESIA jarayoni, Loyihaning turli bosqichlarida kutilayotgan asosiy ta’sirlar, aloqa ma’lumotlari va boshqalar to’g’risida ma’lumotlarni o’z ichiga oldi.

- Milliy davlat organlari;
- Hududiy davlat organlari;
- Nodavlat nohukumat tashkilotlari (NNT);
- Gaz kompaniyalari kabi infratuzilmaviy kommunal korxonalar; va
- Ilmiy-tadqiqot muassasalari.

6-jadval: Manfaatdor tomonlarning aniqlangan guruhlari

Tashkilot	Sana	Asosiy natijalar
O’zbekiston Respublikasining milliy davlat idoralari		
O’zbekiston Respublikasi Madaniyat vazirligi	26-may 2025	Vazirlik Loyihani amalga oshirish bo’yicha e’tiroz bildirmaslik to’g’risida xat yubordi (raqam 04-12-25-3084). Vazirlik kelajakda zarur bo’lsa, belgilangan tartibga muvofiq hamkorlik qilishga tayyorligini bildirdi. Hech qanday muammoli masalalar yoki talablar bildirilmadi.
O’zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi huzuridagi Kadastr agentligi	19-iyun 2025	Loyiha maydoni davlat mulkida va aniqrog’i Energetika vazirligi yurisdiksiyasida. Loyiha maydonida xususiy er egalari yo’q. Shuningdek, Loyiha hududida xususiy yoki jamoa er foydalanish amaliyoti, neft va gaz qidiruvi, konchilik, muhofaza qilinadigan hududlar, qishloq xo’jaligi yoki chorvachilikka oid rasmiy mavjud yoki rejalashtirilgan faoliyat yo’q. 2018 yilga oid ma’lumotlarga ko’ra, umuman olganda, Loyihaning kengroq hududida jami 11 ta xususiy er egasi aniqlangan edi. Keyinchalik, bu erni individual uy qurilishi uchun ajratishni bekor qilish to’g’risida rasmiy Hokimiyat qarori chiqarildi. Ushbu 11 ta er foydalanuvchidan ikkitasi (2) Loyiha maydoni hududida joylashgan (maydonda qolgan izlarga ko’ra). 2018 yilda bu ikki shaxs mahalliy qonunchilik va talablarga muvofiq hukumat tomonidan kompensatsiya olib ko’chirilgani va ularga Toshkent viloyati Qibray tumanining boshqa hududlaridan muqobil er uchastkalari berilgani tasdiqlandi. Loyiha hududi uchun ilgari hech qanday er nizolari yoki nizolar bo’lmagan. Bundan tashqari, Loyiha maydoniga qo’shni hududlarda jami 2,0 gektar er qishloq xo’jaligi uchun mo’ljallangan.

		Boshqarmada ko'rib chiqilishi kerak bo'lgan qo'shimcha xavotirlar, talablar yoki tavsiyalar yo'q.
Sog'liqni saqlash vazirligi (Sanitariya-epidemiologiya nazorati va jamoat sog'lig'i qo'mitasi)	20-may 2025	Qo'mita Sanitariya qoidalari, me'yorlari va gigiena standartlari (SanQvaN) 0236-07-son "Yuqori kuchlanishli elektr uzatish liniyalari yaqinida yashovchi aholining xavfsizligini ta'minlash to'g'risida"ga asosan quyidagi talablarni berdi: - sanitariya himoya zonasi uzatish liniyasining kuchlanish darajasiga qarab belgilanishi kerak. - Elektr maydoni kuchlanishi turar-joy hududlarida 1,0 kV/m dan oshmasligi kerak. - Turarjoy binolarida va inshootlarida elektr maydoni kuchlanishi 0,5 kV/m dan oshmasligi kerak. - Turar-joy hududlarida magnit maydoni kuchlanishi 80 A/m dan (100 μT ga teng) oshmasligi kerak. Yer osti kabellari uchun sanitariya zonalari (ya'ni himoya zonalari) Vazirlar Mahkamasining 1050-son qarori O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining elektr tarmog'i inshootlarini muhofaza qilish qoidalari tasdiqlash to'g'risidagi qarori bilan tartibga solinadi, unda quyidagilar talab qilinadi: - Yer osti kabel elektr uzatish liniyalari bo'ylab - yer uchastkasi yuzasining bir qismi, uning ostida joylashgan er osti qatlami (kabel elektr uzatish liniyalarini yotqizish chuqurligiga mos keladigan chuqurlikka qadar) shaklida, elektr uzatish liniyasining ikki tomonida joylashgan parallel vertikal tekisliklar bilan chegaralangan, tashqi kabellardan 1 metr masofada, va kabel liniyalari shaharlarda piyodalar yo'laklaridan o'tganda binolar va inshootlar tomon 0,6 metr va ko'cha yo'l qismi tomon 1 metr; BESS uchun maxsus himoya zonasi talablari ko'zda tutilmagan, chunki bu Toshkentda ishlab chiqilayotgan birinchi loyihadir. Qo'mita tomonidan qo'shimcha xavotirlar yoki masalalar ko'tarilmadi.
Mehnat vazirligi (Tuman hokimligining Mehnat bo'limi)	13-iyun 2025	Taklif etilgan ESIA metodologiyasi ko'rib chiqildi va aniq deb topildi. Organ mehnatga oid xavf-xatarlar ko'rib chiqilayotganidan mamnunlik bildirdi. Ular mehnat jarayonida ishchilarning sog'lig'ini nazorat qilish ijobiy va maqtovg'a sazovor yondashuv ekanligini ta'kidladilar. Organ tomonidan qo'shimcha xavotirlar yoki masalalar ko'tarilmadi. Qo'shimcha talablar yoki tavsiyalar berilmadi.
O'zbekiston Qushlarni muhofaza qilish jamiyati	16-may 2025	Hudud hozirda mayda chorva (qo'y va echkilar) boqish uchun noformal ravishda foydalanilmoqda. Loyiha maydoni va unga qo'shni hududlar Muhim qushlar va bioxilma-xillik hududlari (IBA)larning ichida yoki yaqinida joylashmagan. Taklif qilingan bioxilma-xillik bazaviy metodologiyasi ko'rib chiqildi va xalqaro eng yaxshi amaliyotga mos keladi deb hisoblanadi. Bir tavsiya berildi: qushlarning oyna yuzalari bilan to'qnashuv xavfini (masalan, yoritilgan deraza yoki o'simliklarni aks ettiruvchi oyna) ko'rib chiqish. OOP tomonidan ilgari "Qushlarga oynaga urilib ketmaslikka yordam bering" degan tegishli axborot kampaniyasi amalga oshirilgan. Eslatma: Loyihada hech qanday oyna yuzalari yoki yoritilgan derezalar yo'qligini tushuntirish uchun keyingi muhokama o'tkaziladi.

		Loyiha maydonida noyob yoki yo'qolish xavfi ostida bo'lgan turlar yashamasligi qayd etildi. Mavjud umurtqali hayvonlar faunasi keng tarqalgan turlardan iborat. Sezilarli antropogen o'zgarishlar va kichik iqtisodiy zona yaqinligi tufayli, maydonni tabiiy yashovchi joy deb hisoblash mumkin emas. Shunday qilib, BESS inshootini qurish bioxilma-xillikka hech qanday asosiy ta'sir ko'rsatmasligi kutilmoqda.
Transport vazirligi	20-may 2025	Transport vazirligi huzuridagi Avtomobil yo'llari qo'mitasidan quyidagi talablarni bayon etuvchi rasmiy javob xati olindi: 2019 yil 9 dekabrda PF-4545 raqamli Prezident farmoni "Yo'l xo'jaligini boshqarish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"ga muvofiq, bir xodimning Toshkent shahri Mirzo-Ulug'bek tumanida BESS loyihasi bo'yicha rejalashtirilgan qurilish va montaj ishlari maydoniga tashrif buyurib, joyda o'rganish o'tkazishi va loyihaning transport talablari bo'yicha xulosalar va tavsiyalar berishini maqsadga muvofiq deb hisoblaydi. Bundan tashqari, Qo'mita ko'rsatilgan hududda ishlarni olib borish uchun rasmiy texnik talabnomani olish uchun Dasturlashtiruvchi quyidagi to'rtta (4) talab qilinadigan hujjatlarni topshirish orqali Toshkent viloyati Avtomobil yo'llari bosh boshqarmasiga rasmiy murojaat qilishi zarur ekanligini aniqladi: Ishlab chiqishning Avtomobil yo'llari bosh boshqarmasi rahbariga qaratilgan rasmiy murojaat xati. Ijrochi MChJning ro'yxatdan o'tish guvohnomasining nusxasi. Ish maydonining sxematik chizmasi. Tuman yo'l ekspluatatsiyasi korxonasidan ma'lumotnoma xati. Yuqoridagilardan tashqari, ular Atrof-muhitga va ijtimoiy ta'sirni baholash (ESIA) jarayoniga oid hech qanday fikr yoki talablar bermadilar. Hududda, shu jumladan, yirik uskunalar yoki mashinalarni tashish uchun hech qanday transport yoki transport baholash o'tkazilmagan. Yuqoridagilardan tashqari, Loyiha hududidagi yo'llarning holati yoki turiga oid aniq talablar yoki mulohazalar yo'q.
Mirzo Ulug'bek tumani hokimligi	17-mart 2025	Loyiha maydoni Mirzo Ulug'bek tumanining Beshqappa mahallasida joylashgan. Eng yaqin qo'shni jamoalar Paskiyuz, Yuzrabot va Geofizika bo'lib, ular mahalliy jamoalar sifatida ko'rib chiqilishi kerak. Mahalliy hokimlik Loyihani qimmatli rivojlanish imkoniyoti sifatida ko'radi va qurilish bosqichida atrof mahallalardan ishsiz yoshlar uchun vaqtinchalik ish o'rinlari yaratishga qiziqish bildirdi. Loyiha yangiliklari va e'lonlarini Mirzo Ulug'bek tumani Mahallalar uyushmasi orqali etkazish tavsiya etildi. Uyushma mahalliy oqsoqollar, jamoat faollari va ko'cha rahbarlariga samarali axborot tarqatishni ta'minlash uchun mahalla vakillari bilan aloqa qiladi. Mahalla vakillari jamoatchilik maslahati faoliyatida jamoa ishtirokini qo'llab-quvvatlashi, shuningdek qurilish davomida bandlik va xarid imkoniyatlarini ilgari surishi mumkin. Ayollarni samarali jalb qilish uchun, e'lonlarni "Dono ayollar" va "Buvilar maktabi" majlislari kabi mavjud jamoa yig'ilishlari davomida tarqatish taklif qilindi. Mirzo Ulug'bek tumani Kadastr agentligi Loyiha maydonidagi rasmiy va noformal er

		foydalanish haqida ma'lumot olish uchun tegishli manba sifatida aniqlandi. Qo'shimcha xavotirlar, talablar yoki shartlar ko'tarilmadi. Loyiha minnatdorlik va qo'llab-quvvatlash bilan qarshi olindi.
O'zbekiston Respublikasi Yoshlar ishlari agentligi	09-iyun 2025	Organ Loyihaga kuchli qo'llab-quvvatlash bildirdi va uni ijobiy qarshi oldi. Atrof-muhitga va ijtimoiy ta'sirni baholash (ESIA) faoliyatini amalga oshirish ijobiy mulohaza deb hisoblanadi. Loyihaning qurilish bosqichida mahalliy yoshlarning vaqtinchalik ishga joylashtirilishi imkoniyoti hududdagi yosh odamlar uchun qimmatli tashabbus sifatida xush qabul qilindi. Yoshlarning loyiha ma'lumotlariga doimiy kirish imkoniga ega bo'lishlarini ta'minlash uchun quyidagi kanallar va usullar tavsiya etiladi:: Telegram kanalida muntazam yangilanishlar. Mahalliy Yoshlar ittifoqi va Yoshlar ishlari agentligi bilan hamkorlik orqali tarqatish. Kollej kabi ta'lim muassasalarida e'lonlar joylashtirish. Mahalliy hukumat idoralari va jamoa markazlari orqali axborot almashish. Yoshlarning bandlik va xarid imkoniyatlari va qamrov hamda oshkor qilish sessiyalarida ishtirokini rag'batlantirish uchun quyidagilar tavsiya etiladi: Sessiyalarni oldindan ijtimoiy tarmoqlar, rasmiy veb-saytlar va jamoat joylari orqali e'lon qilish. Mahalliy mehnat bozorlari va bandlik markazlari orqali e'lon qilish. Universitetlar va kollejlilar orqali tashviqot o'tkazish. Yoshlar etakchilari va tashkilotlari orqali taklifnomalar yuborish.. Tavsiya etilgan muvofiqlashtirish sheriklari quyidagilarni o'z ichiga oladi: Yoshlar ishlari agentligi va uning mahalliy vakillari; Ta'lim muassasalari va bitiruvchilar markazlari; Mahalliy hukumat yoshlar bo'limlari va tuman bandlik idoralari; Yoshlar rahbarligidagi ekologik va ijtimoiy faol guruhlar.
Oila va ayollar bo'yicha qo'mita (tuman hokimligi huzuridagi Ayollar vakili)	09-iyun 2025	Qo'mita Loyiha joylashgan joydan mamnun va uni amalga oshirishni xush qarshi oldi. Qo'mita ESIA talablarini tan oladi va Loyiha xalqaro ekologik standartlarga muvofiq ishlab chiqilayotganini qadrlaydi. Qo'mita Loyiha bilan bog'liq vaqtinchalik yoki doimiy ish imkoniyatlaridan foyda olishi mumkin bo'lgan mahalliy yosh ayollarni aniqlashdagi sa'y-harakatlarni qo'llab-quvvatlashga tayyorligini bildirdi. Ayollar guruhlarining Loyiha axborotlariga doimiy kirish imkoniga ega bo'lishlarini ta'minlash uchun quyidagi aloqa kanallari tavsiya etildi: Rasmiy veb-sayt va Telegram kanalida muntazam yangilanishlar

		Mahalliy Yoshlar ittifoqi va Yoshlar ishlari agentligi bilan hamkorlik Maktablar va kollejlarda kabi ta'lim muassasalarida e'lonlar Mahalliy hukumat va jamoa markazlari orqali almashilgan axborot Ayollarning bandlik va xarid imkoniyatlari va qamrov hamda oshkor qilish sessiyalarida ishtirokini rag'batlantirish uchun: Sessiyalarni oldindan ijtimoiy tarmoqlar, rasmiy veb-saytlar va jamoat joylari orqali e'lon qilish Universitetlar va kollejlarda orqali tashviqot o'tkazish Yoshlar etakchilari orqali taklifnomalar yuborish Tavsiya etilgan muvofiqlashtirish sheriklari quyidagilarni o'z ichiga oladi: Yoshlar ishlari agentligi va uning mahalliy vakillari; Ta'lim muassasalari va bitiruvchilar markazlari; Mahalliy hukumat yoshlar bo'limlari va tuman bandlik idoralari; Yoshlar rahbarligidagi ekologik va ijtimoiy faol guruhlar. Qo'mita jamoatchilik ekologik xabardorligini oshirishning, mahalliy yoshlarni ekologik monitoringga jalb qilishning va jamoatchilik xavfsizligini ta'minlash uchun muntazam tashviqot o'tkazishning muhimligini ta'kidlash.
O'zbekiston Respublikasi Milliy arxeologiya markazi	27-may 2025	Organ Loyihaning taklif etilgan joyiga e'tiroz bildirmadi, uning shahar markazidan va yaqin atrofdagi tarixiy yodgorliklardan masofasi qabul qilinarli ekanligini qayd etdi. Loyiha hududida ilgari hech qanday arxeologik qazishmalar o'tkazilmagan. Biroq, 20-asrning boshidagi so'rovnomalar hududni dafn tepaliklari qayd etilgan "Nikiforov erlari" deb atagan. Milliy moddiy madaniy meros reestrda ro'yxatga olingan bir nechta arxeologik ob'ektlar Loyiha hududidan 5 km radiusda joylashgan. Bular Sho'rtepa, Sadoqatpepa, Oltintepa, Tovkentpepa, To'qaytepa, Qoroboshtepa va Buzgantepani o'z ichiga oladi. Ushbu ob'ektlarning koordinatalari rasmiy murojaatda keltirilgan. Hozirda Loyiha hududida yoki unga yaqin joylarda hech qanday davom etayotgan arxeologik yoki madaniy tadqiqotlar yo'q. Har qanday erni buzishdan oldin ob'ektga xos arxeologik baholash talab qilinadi. Milliy arxeologiya markazi zarur tergov ishlarini olib borish va ilmiy hisobot tayyorlashga tayyorligini tasdiqladi. Organ tomonidan qayd etilgan qo'shimcha xavotirlar yoki talablar yo'q. Tadqiqot tugallanganidan keyin tegishli organdan loyihani rivojlantirishga e'tiroz bildirmaslik to'g'risida xat olinishi kerak.
Favqulodda vaziyatlar vazirligi	27-may 2025	O'zbekistonda shunga o'xshash BESS loyihasi amalga oshirilmaganligi sababli, organ tabiiy, texnogen, ijtimoiy, biologik yoki atrof-muhit favqulodda vaziyatlari ehtimolligi haqida ma'lumot bera olmadi. Favqulodda tayyorgarlik va vakolatli organlar bilan muvofiqlashtirishga oid tartibga solish talablari (masalan, yong'in o'chirish, qutqarish, politsiya, tibbiy) qo'shimcha Loyiha tafsilotlari olingandan keyin ulashiladi.

		BESS uchun himoya zonasi talablariga oid aniq rasmiy tartibga solinishlar yo'q, chunki bu Toshkentda ishlab chiqilayotgan o'z turining birinchi loyihasi. Umumiy tavsiya binolar, uylar va boshqa inshootlardan 50 metrlik bufer zonasini ko'rib chiqish edi. Amalga oshirishdan oldin quyidagi hujjatlar Favqulodda vaziyatlar vazirligiga topshirilishi kerak:: Umumiy loyiha ma'lumotlari BESS amaliyotlarining batafsil tavsifi BESS yong'in xavfi yoki xavfli chiqindilar keltirmasligining dalili (milliy/xalqaro hujjatlar) Yer ajratish hujjatlari Topshirilgan hujjatlar ko'rib chiqilganidan keyin har qanday qo'shimcha muammoli masalalar rasmiy ravishda beriladi. Hozirda qo'shimcha talablar yo'q.
Konchilik sanoati va geologiya vazirligi	23-may 2025	Atrof-muhitga va ijtimoiy ta'sirni baholash (ESIA)ga oid qo'shimcha talablar qayd etilmadi. Loyiha hududida davom etayotgan yoki rejalashtirilgan konchilik yoki qazib olish faoliyati yo'q. Hududda gaz yoki konchilik infratuzilmasi haqida ma'lumot berilmadi. Loyiha hududi shahar sharoitida joylashgan va strategik muhim mineral yoki suv resurslari ob'ektlarini o'z ichiga olmaydi, shuningdek qurilish uchun geotexnik jihatdan yaroqsiz deb hisoblanmaydi. Loyihani amalga oshirishga oid qo'shimcha xavotirlar yoki talablar ko'tarilmadi. Konchilik sanoati va geologiya vazirligi Loyihaga e'tiroz bildirmaslik to'g'risida xat yubordi (Raqam 03-1129, 2025-yil 21-may)
Raqamli texnologiyalar vazirligi	09-iyun 2025	Raqamli texnologiyalar vazirligi belgilangan loyiha chegaralari doirasida Vazirlikka tegishli hech qanday mavjud inshootlar yo'qligini tasdiqladi. BESS loyiha hududida hozirda hech qanday telekommunikatsiya inshootlari (uskunalar, inshootlar yoki kabel liniyalari) yo'q. Shuning uchun, Vazirlik O'zbekistonning barcha qo'llaniladigan texnik standartlari, me'yorlari va qoidalariga rioya qilinsa, Loyihaga e'tiroz yo'q. Loyihani amalga oshirish bo'yicha qo'shimcha xavotirlar yoki talablar ko'tarilmadi. Vazirlik tomonidan ilgari 2025-yil 17-mart sanasidagi BESS_13_2025-sonli xatga javob sifatida 2025-yil 10-may sanasidagi 28-8/3925-son javobi orqali e'tiroz bildirmaslik xati berilgan.
Ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish va iqlim o'zgarishi vazirligi	26-iyun 2025	Davlat atrof-muhit ekspertizasi markazi taklif etilgan 300 MVts Batareya Energiya Saqlash Tizimi (BESS) Loyihasi bo'yicha so'rovga javob berdi, u taklif etilgan ESIA metodologiyasi, potentsial ta'sirlar, chetga qo'yish talablari va atrof-muhit himoyasi to'g'risida savollarni o'z ichiga olgan edi. Javobida Markaz barcha taklif etilgan iqtisodiy faoliyat O'zbekiston Respublikasining "Atrof-muhit ekspertizasi to'g'risida"gi qonuni va 2020-yil 7-sentyabrdagi "Atrof-

		muhitga ta'sirini baholash mexanizmini yanada takomillashtirish to'g'risida"gi Vazirlar Mahkamasining 541-sonli qaroriga rioya qilishi kerak ekani aniqladi. Ular Atrof-muhitga ta'sirini baholash (EIA) materiallari rasmiy Davlat atrof-muhit ekspertizasi tekshiruvini boshlash uchun milliy portal https://eco-service.uz orqali topshirilishi kerak ekani ko'rsatdilar. Markaz shuningdek "Tabiatni muhofaza qilish to'g'risida"gi qonunning 25-moddasiga muvofiq, Davlat atrof-muhit ekspertizasidan ijobiy xulosa olinmasa, hech bir loyiha davom eta olmasligini ta'kidladi. Loyihani amalga oshirish bo'yicha qo'shimcha xavotirlar yoki talablar ko'tarilmadi..
Ilmiy va tadqiqot muassasalari		
Fanlar akademiyasi Zoologiya instituti	11-iyun 2025	Institut Toshkent shahri Mirzo Ulug'bek tumanida Loyihani amalga oshirish bo'yicha e'tiroz bildirmaslik xati (01-09/344-son) berdi. Ular ko'rib chiqilishi kerak bo'lgan hech qanday xavotirlar yoki alohida talablar yo'qligini va ESIA metodologiyasi etarli deb hisoblanganini ko'rsatdilar. Institut Loyihani amalga oshirish paytida yovvoyi tabiat va muhofaza qilish bo'yicha ilmiy tadqiqotlar talab qilinsa, hamkorlik qilishga tayyorligini bildirdi.

Ishlab chiquvchining guruhleri bilan maslahatlashuvlari

Ishlab chiquvchining atrof-muhit va ijtimoiy jamoasi 2025-yil 17-martdan 2025-yil 19-martgacha qamrov tashrifi doirasida bir qator maslahatlashuv faoliyatlarini o'tkazdi.

Uchta (3) asosiy manfaatdor tomon bilan maslahatlashildi, ular quyidagicha batafsil bayon etilgan:

- Manfaatdor tomonlar uchrashuvi №1: Mirzo Ulug'bek tumani hokimligi
- Manfaatdor tomonlar uchrashuvi №2: Loyiha maydonchasiga tashrif
- Manfaatdor tomonlar uchrashuvi №3: Mirzo Ulug'bek tumani UZSUVTAMINOT AJ

1-jadval: Manfaatdor tomonlar bilan o'zaro munosabatlarning muhim natijalari

Manfaatdor tomon	Sana	Vakillar	Asosiy natijalar
Mirzo Ulug'bek tumani hokimligi	2025-yil 17-mart	Husainov Sarvarbek, Mirzo Ulug'bek tumani hokimining investitsiyalar, sanoat va savdo bo'yicha o'rinbosari Ziyoyev Nodirjon, Mirzo Ulug'bek tumani Favqulodda vaziyatlar boshqarmasi birinchi o'rinbosar boshlig'i Xolboyev Boburjon, Energetika vazirligi Kadastr va er munosabatlari bo'limi etakchi mutaxassisi	AMEA Power Mirzo Ulug'bek tumanida ishlab chiqilishi kerak bo'lgan 300 MVts BESS Loyihagini taqdim etdi, uning O'zbekistonning qayta tiklanadigan energiya maqsadlaridagi roli va yashil iqtisodiyotga o'tishdagi o'rnini ta'kidladi Atrof-muhit va ijtimoiy baholashlar milliy qonunlar va GIIP ga muvofiq, shu jumladan ESIA, SEP, NTS va manfaatdor tomonlar maslahatlashuvlarini o'z ichiga olgan holda o'tkazilishini ko'rsatdi Loyiha "O'zbekiston—2030" Strategiyasi ostidagi milliy ustuvorliklarni va 2025 yilning "Atrof-muhitni muhofaza qilish va yashil iqtisodiyot yili" sifatida belgilanishini qo'llab-quvvatlaydi Hokim o'rinbosari Sarvarbek Loyihaga to'liq qo'llab-

		Sobirov Otabek, Energetika vazirligi katta mutaxassisi Rasulov Hikmatulla, Mirzo Ulug'bek tumani Sanitariya-epidemiologiya markazi shifokori Ergashev Islom, muhandis yordamchisi Po'latov Nig'mat, Mirzo Ulug'bek tumani Suv ta'minoti boshqarmasi boshlig'i Mirzamatov Qobil, Mirzo Ulug'bek tumani Suv ta'minoti boshqarmasi hududiy muhandisi Ro'ziyev Akmal, Mirzo Ulug'bek tumani Sanitariya-epidemiologiya markazi shifokori Turopov Shuhrat, Mirzo Ulug'bek tumani Elektr tarmoqlari muhandisi Saitov Anvar, Mirzo Ulug'bek tumani Atrof-muhitni muhofaza qilish boshqarmasi boshlig'ining o'rinbosari Boysunov Abdvosid, Mirzo Ulug'bek tumani Kadastr agentligi xodimi	quvvatlash bildirdi, uning milliy atrof-muhit va energetika maqsadlariga mosligini ta'kidladi Hokim o'rinbosari shuningdek Mirzo Ulug'bek tumanining 400 000 aholisi, 70 ta mahallasi va ko'plab xorijiy investitsiya loyihalari bor ekanini ta'kidladi va tarmoqlararo muvofiqlashtirish muhim ekanini aytdi Mahalliy hokimlik Loyihani qo'llab-quvvatladi va tuman manfaatdor tomonlari, shu jumladan mahallalar, xizmat agentliklari va infratuzilma bo'limlari bilan muvofiqlashtirishni ta'kidladi Hokim o'rinbosari Loyiha hududi Kichik Sanoat Zonasi (Loyiha maydonchasining g'arbida) bilan chegaralanganini qayd etdi Ehtimoliy xavflar AMEA Power tomonidan tan olindi, ularning mahalliy qoidalar va xalqaro atrof-muhit va ijtimoiy talablarga muvofiq hal qilinishiga kafolat berildi Suv resurslari mavjudligi bo'yicha qisqa muhokama o'tkazildi, maydoncha darajasida davomi zarur Hokim o'rinbosari AMEA Power ning jamoat sog'lig'i muassasalarini yashil energiya bilan qo'llab-quvvatlash tajribasiga qiziqish bildirdi AMEA Power o'zining barqarorlik siyosatini va ham milliy, ham xalqaro talablarga muvofiqligini tasdiqladi, Loyihaning qarz beruvchilar kutganlariga mosligini qayd etdi Tomonlar maydonchada muhokamalarni davom ettirishga kelishdilar va Hokim o'rinbosari jamoani batafsil Loyiha hududiga tashrif buyurishga taklif qildi.
BESS loyiha maydoni (dalaga tashrif)	17-mart 2025	Husainov Sarvarbek, Mirzo Ulug'bek tumani hokimining investitsiyalar, sanoat va savdo bo'yicha o'rinbosari Nurmatov Bobur, Energetika vazirligi Davlat-xususiy sheriklik rivojlantirish bo'limi boshlig'i Xolboyev Boburjon, Energetika vazirligi Kadastr va er munosabatlari bo'limi etakchi mutaxassisi Mirzamatov Qobil, Mirzo Ulug'bek tumani Suv ta'minoti boshqarmasi	D-r Akmal Ro'ziyev (Tumani Sanitariya-epidemiologiya markazi) BESS loyiha maydoni uchun hech qanday sanitariya-epidemiologik cheklov mavjud emasligini tasdiqladi. U yozma tasdiqnoma olish uchun rasmiy murojaat ariza topshirish zarurligini ta'kidladi. Loyiha hududi chekkasi bo'ylab suv oqimi joylashgan; maydonda yer osti suv quvurlari yo'q. Oqim sug'orish maqsadlarida ishlatiladi, ichimlik uchun emas. Rasmiy so'rov asosida texnik javob beriladi. Janob Abdvosid Boysunov (Kadastr agentligi) yer hozirda aholisiz va noformal chorva boqish uchun foydalanilayotganini ko'rsatdi. Mahalliy chorvador janob Baxtiyor Qorayev maydondan qo'y boqish uchun foydalanishini tan oldi. U chorvani ko'chirish uchun vaqt berish maqsadida qurilishni baxordan keyin boshlashni so'radi. Umuman olganda, Loyihaga qo'llab-quvvatlash bildirildi, shuningdek, u keltirishi mumkin bo'lgan

		hududiy muhandisi Ro'ziyev Akmal, Mirzo Ulug'bek tumani Sanitariya- epidemiologiya markazi shifokori Boysunov Abduvosid, Mirzo Ulug'bek tumani Kadastr agentligi xodimi Qorayev Baxtiyor, chorvador	har qanday mahalliy foydalarga xush kelibsiz aytiladi.
Mirzo Ulug'bek tumani	18-mart 2025	Olga Murashkina, Ichimlik va oqava suvlari sifatini nazorati va inshootlarning atrof-muhitga ta'sirini baholash bo'limi bosh mutaxassisi Talipov Botir, Qurilish loyihalari amalga oshirilishini muvofiqlashtirish va monitoring bo'limi bosh mutaxassisi Mohirabonu Rustambekova, Xorijiy investitsiya loyihalarini shakllantirish va moliyalashtirish bo'limi bosh mutaxassisi	Mirzo Ulug'bek tumani O'ZSUVTA bMINOT AJ milliy ichimlik suv ta'minoti kompaniyasining filialidir. U tumandagi uy xo'jaliklari va korxonalarni ichimlik suvi bilan ta'minlash, kanalizatsiya va oqava suvlar tizimlarini boshqarish va xizmat ko'rsatish, mijozlarga xizmat ko'rsatish, hisob-kitob va hududdagi suv tarmog'iga xizmat ko'rsatish uchun javobgardir. Uchrashuvning maqsadi BESS loyihasining qurilish va ishlatish bosqichlari uchun suv manbasi bilan bog'liq masalalarni muhokama qilish edi. Mavjudlik, sifat va suv manbalari bo'yicha savollar ko'tarildi, jumladan, kran suvi, er osti suvlari, oqava suvlar va yaqin atrofdagi kanal. Olga Murasheva kran suvi va kanalizatsiya bo'yicha so'rovlarni ToshO'zSuvta'minot tashkilotiga, er osti suvlari bo'yicha esa Geologiya vazirligiga yo'naltirishni maslahat berdi. Oqava suvlar haqida ma'lumotni Toshkent shahar «Suvta'minot»idan olish mumkin. Olga Murasheva bir oy ichida yangi Suv kodeksi chiqarilishini, u suv havzalaridan himoya zonalarini bo'yicha yangilangan ko'rsatmalarni taqdim etishini ta'kidladi. Shuningdek, SanQvaN 0350 (atmosfera havosini muhofaza qilish bilan bog'liq) hamda oqava suvlar standartlari ham qo'llaniladigan deb qayd etildi.

1-rasm: Tuman hokimligi va manfaatdor tomonlarning o'zaro hamkorligi bo'yicha maslahatlashuvlar

2-rasm: Loyiha maydoniga tashrif

3-rasm: Mirzo Ulug'bek Tumani UZSUVTAMINOT AJ va manfaatdor tomonlarning o'zaro hamkorligi bo'yicha maslahatlashuvlar

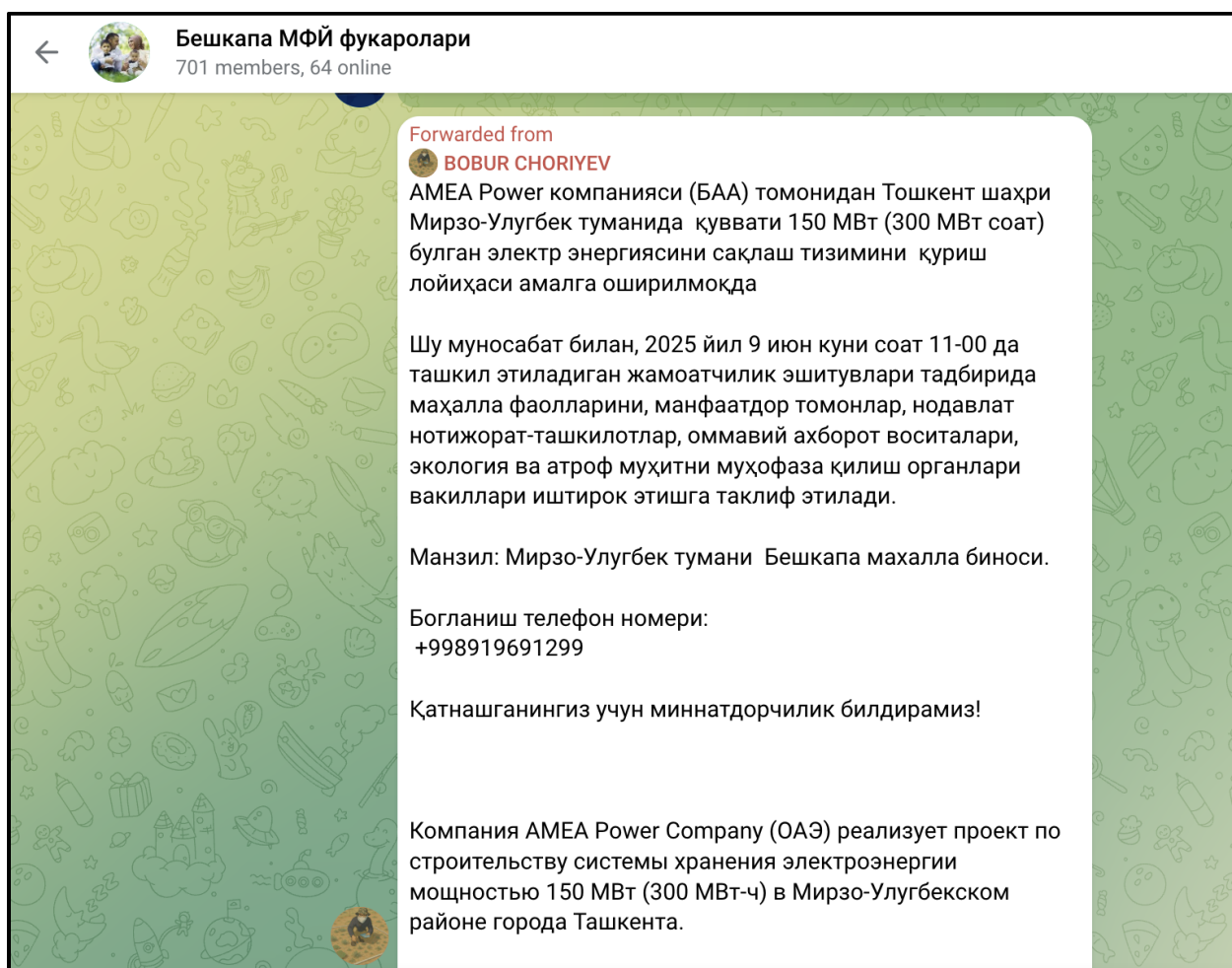
11.5.2 Fokus-guruh muhokamalari (FGD)

Mahalliy jamoalar

Avval 2.2-bo'limda aniqlangan Loyihaga tegishli mahalliy jamoalar bilan to'rtta (4) asosiy FGD o'tkazildi, ular quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- Sessiya №1: Beshkapa mahallasi
- Session #2: Geofizika mahallasi
- Session #3: Yuzrabot mahallasi
- Session #4: Paskiyuz mahallasi

Barcha sessiyalar ochiq taklif sessiyalari bo'lib, mahalliy jamoalarga har bir Mahallaning Telegram kanallari orqali sessiya boshlanishidan kamida besh (5) kun oldin e'lon qilindi.

4-rasm: Telegram kanalida FGD e'loniga misol

Bundan tashqari, Mahalla tomonidan ayniqsa quyidagi guruhlariga asosiy taklifnomalar yuborildi:

- Mahalla qo'mitasi, shu jumladan Mahalla raisi (mahallalarning tuzilishi to'g'risida batafsil ma'lumotni olish uchun 2.1-bo'limga qarang)
- Ayollar, shu jumladan ayollar guruhlar vakillari.
- Ta'lim xodimlari (maktablardagi o'qituvchilar va maktab direktorlari).
- Loyiha hududidagi chorvadorlar.

Yuqoridagilardan tashqari, Loyiha hududining janubida joylashgan Kichik Sanoat Zonasi (KSZ) dan manfaatdor tomonlar bilan beshinchi (5) seans o'tkazildi. Buni osonlashtirish uchun Hokimiyatdagi investitsiyalar bo'yicha rahbar o'rinbosari bilan uchrashuv o'tkazildi, u "E&S Team" jamoasini Sanoat zonasi ma'muriyatining rahbariga tanishtirdi. Jalb qilishning maqsadi va Loyihani tushuntirish hamda atrof hududdagi asosiy sanoat va tijorat sub'ektlari bilan maslahat sessiyasini tashkil etishda ko'mak so'rash uchun Ma'muriyat rahbari bilan dastlabki maslahat o'tkazildi. Natijada, Ma'muriyat tegishli sub'ektlarga taklifnomalar yubordi va FGD o'tkazildi.

Besh (5) seanslarning har biri boshida avval Loyiha bo'yicha taqdimot, shuningdek quyidagi asosiy mavzular bo'yicha qo'llanma taqdim etildi.

- Loyiha joylashuvining xarita bilan tavsifi;
- Rasmlar va illyustratsiyalar bilan asosiy Loyiha komponentlarining tavsifi

- Loyihaning har bir asosiy bosqichida (rejalashtirish, qurilish va foydalanish) kutilayotgan asosiy faoliyatlarning tavsifi
- ESIA tadqiqoti va uning asosiy komponentlari va talablarining tavsifi
- Loyihaning har bir bosqichida kutilayotgan asosiy atrof-muhit va ijtimoiy ta'sirlarning tushuntirishi
- ESIA uchun o'tkazilishi kerak bo'lgan metodologiya va ish doirasi tavsifi.

Yuqoridagi axborot seansi yakunlangandan keyin, har bir guruh umumiy muhokamalar uchun, shuningdek umumiy Loyiha va/yoki ayniqsa ESIA jarayoni bo'yicha har qanday fikrlar yoki asosiy xavotir masalalari bo'yicha muhokama uchun ajratildi. Quyidagi asosiy jihatlariga oid asosiy muhokamalar o'tkazildi:

- Iqtisodiy faoliyat va turmush strategiyalari
- Yerdan foydalanish faoliyati
- Jamoaning hayot sifati
- Loyihaning odamlar tomonidan qabul qilinishi
- Jamoa tuzilishi (etnik va qabila guruhlari, din, etnik ozchiliklar va hokazo)
- Madaniy meros yodgorliklari

Taqdimot va qo'llanmalar o'zbek tilida taqdim etildi, taqdimotni yetkazish esa tomoshabinlarga qarab o'zbek va rus tillarida bo'ldi.

Quyidagi jadval ushbu FGD ning har bir jamoa uchun umumiy xulosasini taqdim etadi.

2-jadval: FGD larning asosiy natijalari

Jamoa	Sana	Asosiy natijalar
Beshkapa mahallasi	2025-yil iyun	Mahalla aholisi 1,455 nafarni tashkil etadi. Asosiy tirikchilik manbalariga rasmiy, ish haqi bilan bandlik — asosan tadbirkorlar, davlat xodimlari va o'qituvchilar — shuningdek, ishsizlar va pensionerlar kiradi. Ko'pgina uy xo'jaliklari qishloq xo'jaligi bilan shug'ullanadi, jumladan o'z ehtiyojlari uchun (sabzavot va mevalar) va tijorat maqsadida (pomidor, bodring, bog'dorchilik). Deyarli barcha oilalar qo'y, sigir, echki va tovuq kabi chorva mollari etishtiradilar. Jamoa asosan o'zbeklardan iborat bo'lib, ozroq rus aholisi ham mavjud. Asosan amalga oshiriladigan dinlar Islom va Xristianlikdir. Loyiha hududidan 5 km radius doirasida bir nechta tarixiy va madaniy meros yodgorliklari mavjud, jumladan Sho'rtepa, Sadoqattepa, Oltintepa, Tovkantepa, To'qaytepa, Qoraboshtepa va Buzg'ontepa, ammo loyiha maydonida yo'q. Ba'zi jamoa a'zolari Loyiha hududidagi erlarni mavsumiy chorva bokish uchun foydalanadilar. Bu er ilgari uy-joy qurish uchun ko'rib chiqilgan, biroq bu reja bekor qilingan. Shuningdek, u mahalliy axlat tashlash maydoni sifatida ham foydalanilgan. Hozirgi vaqtda hech qanday er nizolari xabar qilinmagan va er masalalariga oid nizolarni hal qilish Kadastr departamenti orqali boshqariladi. Loyiha maydonidagi hudud yaqin atrofdagi elektr kichik stansiyasiga kirish yo'li sifatida ham ishlatiladi. Jamoa mahalliy rivojlanishni qo'llab-quvvatlashning eng samarali yo'li ish imkoniyatlarini

		yaratish, ayniqsa yoshlar uchun, ekanligini bildirdi. Jamoa Prezident saroyiga yaqin joylashgan bo'lib, bu yuqoriroq xavfsizlik choralari talab qiladi. Shunga ko'ra, aholi bilan har qanday aloqa oldindan tuman hokimligi va Mahalla rahbariyati bilan muvofiqlashtirishni talab qiladi. Asosiy kutilayotgan foydalar barqarorroq elektr ta'minotini o'z ichiga oladi, ayniqsa yozda elektr uzilishlari tez-tez sodir bo'ladigan paytda. Jamoa a'zolari ishsiz yoshlarni kelajakdagi ish imkoniyatlariga, qayta tiklanadigan energiya yoki batareya saqlash loyihalarida tayyorlash uchun ta'lim yoki kasb-hunar trening dasturlariga qiziqish bildirdilar. Batareya saqlash tizimining xavfsizligi, ayniqsa emissiyalar bo'yicha ba'zi savollar ko'tarildi. Uchrashuvda ushbu texnologiya havo emissiyalarini ishlab chiqarmasligi aniqlandi. Mahalliy jamoalar bilan jalb qilish, yangiliklarni etkazish va h.k. uchun asosiy aloqa usullari quyidagilar: (i) Telegram kanallari (Mahallaning ham Mirzo Ulug'bek hokimligining rasmiy kanallari); (ii) yangiliklar va davlat veb-saytlari; (iii) Mahalla jamoat tashkiloti; va (iv) Ayollar tashkilotlari. Ayollar Loyiha uchun ish imkoniyatlarida ishtirok etishga tayyor va xohlaydilar. Jamoa umuman Loyihani qo'llab-quvvatlaydi, asosan ish imkoniyatlari va mahalliy rivojlanish salohiyati tufayli. Ish imkoniyatlari — ushbu Loyihani rivojlantirishdan asosiy kutilmalar. Izoh: maslahat jarayonida qurilish bosqichidagi imkoniyatlar vaqtinchalik bo'lishi va Loyihaning tabiati tufayli ishlatish davrida imkoniyatlar cheklangan deb hisoblanishi batafsil tushuntirib berildi.
Paskiyuz mahallasi	2025-yil iyun	Paskiyuz mahallasining aholisi 2,030 nafarni tashkil etadi. Asosiy tirikchilik manbalariga rasmiy, ish haqi bilan bandlik, asosan tadbirkorlar, davlat xodimlari va ishsizlar, shu jumladan pensionerlar orasida kiradi. Ko'pgina uy xo'jaliklari sabzavot va mevalar (masalan, pomidor, bodring) etishtiruvchi o'z ehtiyojlari uchun qishloq xo'jaligi bilan shug'ullanadilar va deyarli barcha oilalar qo'y, sigir, echki va tovuq kabi chorva mollari etishtiradilar. Jamoada chorvadorlik yoki podachilik yo'q. Jamoa asosan o'zbeklardan iborat bo'lib, qozoq va rus ozchiliklari mavjud. Islom dini jamoadagi asosiy din hisoblanadi. Loyiha hududidan 5 km radius doirasida bir nechta tarixiy va madaniy meros yodgorliklari mavjud, jumladan Sho'rtepa, Sadoqattepa, Oltintepa, Tovkantepa, To'qaytepa, Qoraboshtepa va Buzg'ontepa, ammo Loyiha maydonida yo'q. Jamoa a'zolari Loyiha hududidagi erdan foydalanmaydilar. Davom etayotgan er nizolari xabar qilinmagan va nizolarni hal qilish Kadastr departamenti orqali boshqariladi. Asosiy rivojlanish muammosi yoshlar ishsizligi bo'lib, bu asosan universitet bitiruvchilarining mutaxassisliklari va mehnat bozori talab qiladigan malakalar o'rtasidagi nomutanosiblik tufayli yuzaga keladi. Jamoaning kelajakdagi rivojlanishini qo'llab-quvvatlashning eng yaxshi yo'li maxalliy aholi, ayniqsa yoshlar uchun ish imkoniyatlari orqalidir. Jamoa umuman Loyihani qo'llab-quvvatlaydi, ayniqsa potentsial ish imkoniyatlarini qadrlaydi. Qurilish va ishlatish davrida shovqin va chang ta'siri haqida savollar ko'tarildi, jamoa a'zolari bu

		ta'sirlarni kamaytirish uchun me'yorlarga muvofiq monitoring va ish soatlarini so'radilar. Maslahatlarda ko'plab ayollar qatnashdilar, ularning ko'pchiligi ishsiz bo'lib, o'zlari va farzandlari uchun ish imkoniyatlariga qiziqish bildirdilar. Jamoa yosh malakalarini mehnat bozori talablariga yaxshiroq moslashtirish uchun malaka oshirish kurslariga qiziqish bildirdi. Ayollar Loyihaga oid ish imkoniyatlarida ishtirok etishga kuchli xohish izhor qildilar. Mahalliy jamoalar bilan jalb qilish, yangiliklarni etkazish va h.k. uchun asosiy aloqa usullari quyidagilar: (i) Telegram kanallari (Mahallaning ham Mirzo Ulug'bek hokimligining rasmiy kanallari); (ii) yangiliklar va davlat veb-saytlari; (iii) Mahalla jamoat tashkiloti; va (iv) Ayollar tashkilotlari.
Yuzrabot mahallasi	2025-yil iyun	Yuzrabot mahallasining aholisi taxminan 5,016 kishi. Asosiy tirikchilik manbalari rasmiy, ish haqi bilan bandlik, jumladan tadbirkorlar, davlat xodimlari va pensionerlar. Qishloq xo'jaligi, chorva etishtirish, tadbirkorlik yoki boshqa noformal tirikchilik strategiyalarida nazarga molikroq ishtirok xabar qilinmagan. Jamoa asosan musulmonlardan iborat. Mahalla yaqinida joylashgan madaniy va meros ob'ektlariga "Dovud Ota" qabristoni va Tuproqqal'ada davom etayotgan arxeologik ob'ekt kiradi, bu erda tarixiy Buyuk Ipak yo'li bo'ylab qal'a qoldiqlari mavjud. Loyiha maydonida yo'q. Jamoa a'zolari Loyiha hududidagi erdan foydalanmaydilar va hech qanday er nizolari xabar qilinmagan. Nizolarni hal qilish Kadastr departamenti tomonidan amalga oshiriladi. Asosiy rivojlanish muammosi yoshlar ishsizligi bo'lib, bu tashqi migratsiyaga olib keladi. Universitet bitiruvchilarining mutaxassisliklari va mahalliy mehnat bozorida zarur bo'lgan malakalar o'rtasida sezilarli nomutanosiblik mavjud. Jamoa umuman Loyihani qo'llab-quvvatlaydi, ayniqsa uning ish bilan ta'minlash salohiyati va barqaror rivojlanishga qo'shadigan hissasi uchun. Qurilish davomida salbiy ta'sirlar haqida hech qanday tashvishlar bildirilmagan. Jamoa a'zolari batareya saqlash uskunalari bilan bog'liq potentsial portlash xavflari haqida tashvishlarni bildirdilar. Ular Toshkentda, shu jumladan omborni o'z ichiga olgan bir nechta o'tgan voqealarga murojaat qildilar. Jamoa Loyiha bilan shunday xavflar yuzaga kelishi mumkinligi va bunday hodisalarning oldini olish uchun qanday aniq yumshatish va oldini olish choralari amalda bo'lishi haqida batafsil ma'lumot so'radi. Ayollar ish imkoniyatlariga kuchli qiziqish bildirdilar va o'zlari hamda farzandlari uchun trening tashabbuslarini so'radilar. Mahalliy jamoa bilan asosiy aloqa usullari quyidagilarni o'z ichiga oladi: (i) Telegram kanallari (Mahallaning ham Mirzo Ulug'bek hokimligining rasmiy kanallari); (ii) yangiliklar va davlat veb-saytlari; va (iii) Mahalla jamoat tashkiloti. Jamoa a'zolari shuningdek, jadval, xavflarni yumshatish choralari va ish jarayonlarini tushuntiradigan jalb qilish uchrashuvlari orqali yangiliklarni olishga qiziqish bildirdilar. Ish imkoniyatlari — ushbu Loyihani rivojlantirishdan asosiy kutilmalar. Izoh: maslahat jarayonida qurilish bosqichidagi imkoniyatlar vaqtinchalik bo'lishi va Loyihaning tabiati tufayli ishlatish davrida imkoniyatlar cheklangan deb hisoblanishi batafsil tushuntirib berildi.
Geofizika mahallasi	2025-yil	Geofizika mahallasining aholisi 2,647 kishi bo'lib, o'zbek va rus aholisidan iborat. Asosiy tirikchilik manbalariga davlat xodimlari va tadbirkorlar kabi rasmiy, ish haqi bilan bandlik,

	iyun	shuningdek ishsizlar va pensionerlar kiradi. Asosan amalga oshiriladigan din Islom hisoblanadi.- Loyiha hududidan 5 km radius doirasida bir nechta tarixiy va madaniy meros yodgorliklari mavjud, jumladan Sho'rtepa, Sadoqatpepa, Oltintepa, Tovkantepa, To'qaytepa, Qoraboshpepa va Buzg'ontepa. Loyiha maydonida yo'q. Hech bir jamoa a'zolari Loyiha hududidagi erdan foydalanmaydilar. So'nggi besh yil ichida erdan foydalanishda hech qanday o'zgarishlar bo'lmagan. Hozirgi vaqtda hech qanday er nizolari xabar qilinmagan va er masalalariga oid nizolarni hal qilish Kadastr departamenti orqali boshqariladi. Asosiy rivojlanish muammolari yoshlar o'rtasida yuqori ishsizlikni o'z ichiga oladi, bu ish izlab tashqi migratsiyaga olib keladi. Aniqlangan asosiy to'siq — yoshlarning ta'limi va mutaxassisligi hamda mehnat bozori talablari o'rtasidagi nomutanosiblikdir. Jamoa umuman BESS Loyihasini qo'llab-quvvatlaydi, ayniqsa u xorijiy investitsiya tashabbusi sifatida mamlakatga iqtisodiy foyda keltiradi deb qaraladi. Loyihadan asosiy kutilmalar mahalliy ish imkoniyatlarini yaratishni o'z ichiga oladi. Maslahatlar davomida qurilish bosqichida ish bilan ta'minlash vaqtinchalik bo'lishi va Loyihamning tabiati tufayli ishlatish davrida cheklangan imkoniyatlar kutilayotganligi tushuntirildi. Jamoa a'zolari batareya saqlash tizimining xavfsizligi, ayniqsa portlash xavfi haqida savollar ko'tardilar. Ular Toshkentda saqlash omborlarida ro'y bergan o'tgan voqealarga murojaat qildilar. Jamoa Loyihadan bunday xavflar yuzaga kelishi mumkinligi va xavfsizlikni ta'minlash uchun qanday yumshatish va oldini olish choralari amalga oshirilishi haqida batafsil ma'lumot so'radi. Ayollar Loyiha uchun ish imkoniyatlarida ishtirok etishga tayyor va xohlaydilar. Ish imkoniyatlari — ushbu Loyihani rivojlantirishdan asosiy kutilmalar. Izoh: maslahat jarayonida qurilish bosqichidagi imkoniyatlar vaqtinchalik bo'lishi va Loyihamning tabiati tufayli ishlatish davrida imkoniyatlar cheklangan deb hisoblanishi batafsil tushuntirib berildi. Mahalliy jamoalar bilan jalb qilish va yangiliklarni etkazish uchun asosiy aloqa usullari quyidagilarni o'z ichiga oladi: (i) Telegram kanallari (Mahallaning ham Mirzo Ulug'bek hokimligining rasmiy kanallari); va (ii) Mahalla jamoat tashkiloti orqali og'zaki.
Loyiha maydonidagi podachilar	2025-yil iyun	Taxminan 10 nafar podachi chorva mollari (asosan sigirlar, qo'yalar, tovuqlar va bir nechta otlar) uchun Loyiha maydonini mavsumiy ravishda noformal foydalanadilar. Podachilarning hech biri erga ega emas yoki uni ijaraga olmagan; ular uni rasmiy kelishuvlarsiz mavsumiy ravishda foydalanadilar va rasmiy er egasidan xabardor emaslar. Ko'pchilik podachilar o'z chorva mollariga o'zlari qaraydilar, bittasidan tashqari, u oyiga 2,5 million so'm maoshda ishchi podachi ishlatadi. Yer asosan bahor va yoz boshida foydalaniladi; maydonda hech qanday don etishtirish yoki tabiiy resurslar yig'ish sodir bo'lmaydi. Yerda ta'sir ko'radigan hech qanday yashash inshootlari, mulklar yoki madaniy obyektlar yo'q. Chorva mollari ham uy xo'jaligi iste'moli (go'sht, sut) uchun, ham sotish uchun ishlatiladi, uy xo'jaligiga qarab. Ko'pchilik ishtirokchilar ularning daromadlarining qancha foizi chorva mollardan kelishini baholay olmadilar, garchi ba'zilar qo'shimcha daromad manbalariga ega (masalan, tozalash ishlari, bozorda ish, pensiyalar). Hech bir podachi muqobil boqish erlariga kirish imkoniyatiga ega ekanligini xabar qilmadi va ular yangi boqish hududlarini topish oson bo'lishini ham ko'rsatmadilar.

		Barcha ishtirokchilar Loyiha haqida hech qanday tashvishlari yo'qligini tasdiqladilar.
Kichik sanoat zonasi korxonalari	2025-yil iyun	Sessiyada etti korxona qatnashdi. Bular karton quti ishlab chiqarish, chorva yemi ishlab chiqarish, qandolat va novvoyxona mahsulotlari, bosma nashr va gurunch mahsulotlari, shuningdek boshqalar uchun ishlab chiqarish maydonini ta'minlovchi korxonani o'z ichiga oldi. Ko'pchilik korxonalar dushanbadan shanbagacha, odatda 08:00—18:00 orasida ishlaydi. Ikki korxona 24/7 smenalarda ishlaydi. Xodimlar soni 3 dan 60 gacha. Barcha xodimlar ishdan keyin uyga qaytadilar. Hech bir korxona tungi yashash joyini ta'minlamaydi, lekin hammasi asosiy dam olish joylarini taklif qiladi. Hech bir korxona BESS Loyihasiga oid tashvishlarni yoki qurilish tomonidan ta'sirlanadigan maxsus ehtiyojlari yoki mavsumiy faoliyatini xabar qilmadi. Barcha korxonalar kelajakdagi maslahatlarda ishtirok etishga xohish bildirdilar va telefon orqali aloqaga kirishishni afzal ko'rdilar.

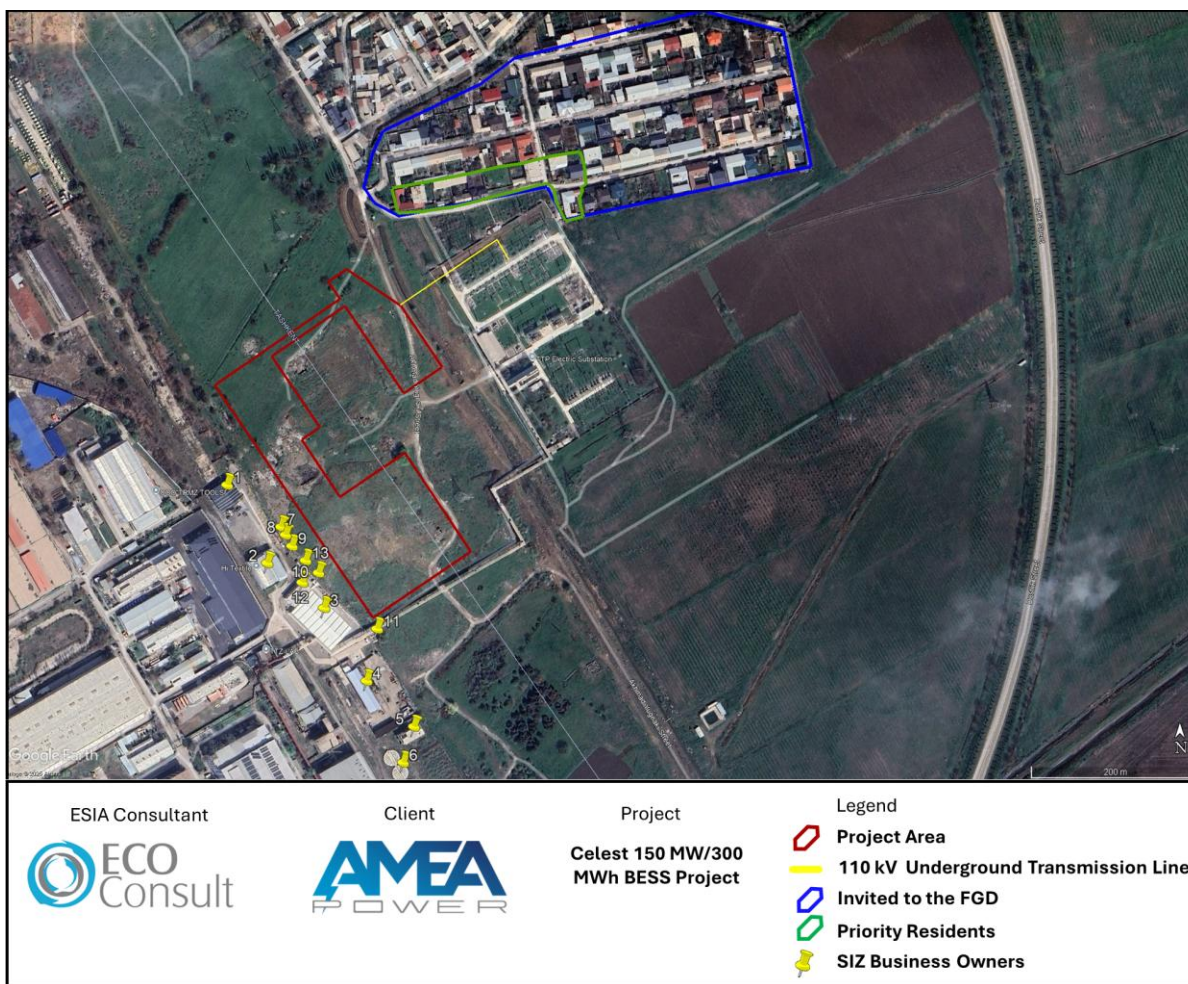

5-rasm: Beshkapa, Geofizika, Paskiyuz va Yuzrabot mahallalarining vakillari bilan FGD

11.5.3 Atrofdagi jamoalar bilan maslahatlashuvlar

ESIA jarayonining bir qismi sifatida maydonga eng yaqin aholi va korxona egalarini Loyiha, uning ta'siri haqida xabardor qilish va fikr-mulohazalarni yig'ish uchun qo'shimcha manfaatdor tomonlarni jalb qilish faoliyati amalga oshirilmoqda. Jalb qilish ikki asosiy guruhga qaratilgan:

- **Paskiyuz mahallasi aholisi**, Loyiha maydoniga shimolda va eng yaqin uylarda yashovchi.
- **Kichik sanoat zonasi korxonalarining egalari va xodimlari**, Loyiha maydonining bevosita janubida joylashgan.

6-rasm: Manfaatdor tomonlar bilan qo'shimcha hamkorlik

Uy-joy manfaatdor tomonlari bilan FGD

Yuqoridagi rasmda ko'k rang bilan ko'rsatilganidek, Loyiha maydoniga eng yaqin joylashgan Paskiyuz mahallasidagi uylar bloki aholisiga taklifnoma yuborildi.

FGD boshida Loyiha bo'yicha taqdimot va quyidagi asosiy mavzular bo'yicha tarqatma materiallar taqdim etildi.

- Xarita bilan birga Loyiha joylashgan joyning tavsifi;
- Rasmlar va illyustratsiyalar bilan birga asosiy Loyiha komponentlarining tavsifi;

- Loyihaning har bir asosiy bosqichida (rejalashtirish, qurilish va ishlatish) kutilayotgan asosiy faoliyatlarning tavsifi;
- ESIA tadqiqoti va uning asosiy komponentlari hamda talablarining tavsifi;
- Loyihaning har bir bosqichida kutilayotgan asosiy E&S ta'sirlarining tushuntirilishi; va
- ESIA uchun amalga oshirilajak metodologiya va ish doirasining tushuntirilishi.

Taqdimot va tarqatma materiallar o'zbek tilida taqdim etildi, taqdimot esa auditoriyaga qarab o'zbek va rus tillarida olib borildi.

Taqdimotdan so'ng, ishtirokchilarga Loyiha haqidagi dastlabki tasavvurlari, savollari yoki xavotirlari, jumladan, uning potentsial ta'siri bilan bog'liq har qanday aniq muammolar yoki kutganlari bilan o'rtoqlashish taklif qilindi.

Asosiy natijalar quyida umumlashtirilgan.:

- Umuman olganda, aholi Loyihaga qiziqish bildirdilar, ammo jiddiy tashvish bildirmadilar. Savollar asosan qurilish ta'siri, kirishni tashkil etish, muddatlar va jamoat manfaatlariga qaratilgan edi.
- Qurilish vaqtida og'ir yuk mashinalari va texnikalar mahalla ko'chalaridan o'tib, aholini bezovta qilishi mumkinligi haqida xavotirlar bildirildi; Kichik sanoat zonasi orqali og'ir transport vositalari uchun alohida kirish yo'li ishlatilishi aniqlandi.
- Traktorsoz kichik stansiyasi oldidagi kichik bog' bo'yicha so'rovlar o'tkazildi; yer osti kabellari bog' hududi bo'ylab minimal ta'sir bilan o'tishi va hech qanday daraxtlar olib tashlanmasligi tushuntirildi.
- Loyiha muddati va asosiy bosqichlari bo'yicha savollar bildirildi..

7-rasm: Aholi orasidan manfaatdor tomonlar bilan FGD

Yuqoridagi 19-rasmda yashil rang bilan belgilanganidek, FGDdan so'ng, uylari to'g'ridan-to'g'ri Loyiha maydoniga qaragan 9 ta ustuvor xonadon bilan maqsadli individual suhbatlar o'tkazildi. 9 ta xonadon bo'yicha asosiy natijalar quyida umumlashtirilgan..

- Ko'pgina xonadonlar bu hududda ko'p yillardan beri, asosan 2000-yillarning boshlaridan beri yashab kelmoqda, bitta xonadon 2020-yilda tashkil etilgan.
- So'ralgan barcha aholi o'z uylariga egalik qiladi va u yerda yil davomida yashaydi.
- Hech kim yaqin atrofdagi mavjud podstansiyadan shovqin, tebranish yoki chang kabi muammolarga duch kelganini xabar qilmadi.

- Taklif qilinayotgan loyiha bo'yicha hech qanday tashvish yoki e'tiroz bildirilmadi.
- Hamma telefon orqali yangiliklarni olishni afzal ko'rdi.
- Bir aholi o'z yer uchastkasi devor bilan o'ralgan, ammo hali odam yashamaganligini ta'kidladi.

8-rasm: Ustuvor aholi bilan maqsadli suhbat

Kichik sanoat zonasidagi korxonalarning egalari bilan bevosita suhbatlar

Yuqoridagi rasmda ko'rsatilganidek, korxona va sanoat obyektlari egalari bilan bittalab intervyular amalga oshiriladi. Intervyular Loyiha maydonining bevosita janubida joylashgan Kichik sanoat zonasidagi korxona egalari bilan o'tkaziladi.

Ushbu intervyular ularning faoliyatlarini yaxshiroq tushunish va Loyihaga oid ularda mavjud bo'lishi mumkin bo'lgan biror tashvish, fikr-mulohaza yoki savollarni yig'ishga qaratilgan.

Intervyularni boshqarish va yig'ilgan ma'lumotlarda izchillikni ta'minlash uchun tuzilgan so'rovnoma ishlatiladi. So'rovnoma quyidagi asosiy mavzularni qamraydi:

- Amalga oshirilayotgan tijorat faoliyati turi va tabiati;

- Faoliyat soatlari va obyektlardan foydalanish;
- Hududda mavjud bo'lgan biror atrof-muhit yoki ijtimoiy tashvishlar (masalan, shovqin, chang yoki yo'l harakati);
- Rejalashtirilgan BESS Loyihasi haqida xabardorlik va tushunchalar;
- Loyihaning potentsial ta'sirlariga oid savollar, fikr-mulohazalar yoki tashvishlar;
- Kelajakdagi aloqa uchun afzal ko'rilgan usullar.

Kichik sanoat zonasi hududi nisbatan faol zona bo'lib, bir nechta faoliyat yurituvchi obyektlar bilan maslahatlashildi va ularning asosiy natijalari quyidagi jadvalda keltirilgan. Kompyuter tadqiqotlari va Google Earth tasvirlariga asoslanib, Loyiha maydonini Kichik sanoat zonasidan ajratib turuvchi panjara bo'ylab joylashgan kichikroq inshootlar ham mavjud. Tadqiqot davomida ushbu inshootlar obyektlar uchun transformatorlar, beton plitalar, bunker poydevorlari, qisman qurilgan binolar va mavjud Traktorsoz kichik stansiyasidan Kichik sanoat zonasiga elektr uzatish liniyasini o'tkazish uchun ishlatiladigan ko'priklar sifatida aniqlandi.

3-jadval: Kichik sanoat zonasi obyektlari

Bizneslar	Koordinatalar	Asosiy natijalar		Fotosuratlar
	Uzunlik	Kenglik		
Hi Textile kompaniyasi	41.348099°	69.400466°	- Obyekt kichik chakana savdo yoki ofis maydoni sifatida faoliyat yuritayotganga o'xshaydi. - To'qimachilik mashinalari, fabrika binolari, ishlab chiqarish operatsiyalari yoki sanoat shovqin manbalarining ko'rinadigan belgilari kuzatilmadi. - Hi Textile kompaniyasi hozirda o'z faoliyatini qisqartirdi va asosan mato ishlab chiqarish bilan shug'ullanadi. - Hozirda to'qimachilik ob'ektida jami to'rt ishchi ishlaydi. - Obyekt soat 09:00 dan 18:00 gacha ishlaydi va hech qanday xodim tunab qolmaydi. - Tungi ishlar yo'q. - Kompaniya shovqin, tebranish yoki chang bilan bog'liq hududda mavjud muammolar haqida xabar bermadi. - Vakillar podstantsiyadan elektr ta'minoti ishonchliligining yaxshilanishi (masalan, elektr uzilishlarining kamayishi) ularning ishiga ijobiy ta'sir ko'rsatishini ta'kidladilar. - Ular rejalashtirilgan loyiha bo'yicha hech qanday tashvish yoki savol bildirmadilar. - Ularning afzal ko'rgan aloqa usuli telefon yoki Telegram orqali. - Loyiha sayti haqida qo'shimcha izohlar yoki fikr-mulohazalar bildirilmadi..	
Tasty Production	41.346000°	69.399918°	Asosan shirinliklar va qandolat mahsulotlarini tarqatish va saqlash joyi sifatida faoliyat yuritadi, bu inventarizatsiyani	

MChJ Qandolat mahsulotlari ulgurji savdosi			saqlash, vaqti-vaqti bilan yuklash/tushirish va yengil logistika faoliyatini o'z ichiga oladi. - Kompaniya qandolat mahsulotlari, jumladan, saqich, chupa chup va paxlava ishlab chiqarish bilan shug'ullanadi. - Korxona haftasiga 7 kun, kuniga 24 soat ishlaydi. - Korxonada taxminan 60 ishchi ishlaydi. - Kompaniyaning eng yuqori ish vaqti mart va aprel oylariga to'g'ri keladi.	
“Master Steel” MChJ - Sanoat uskunalarini yetkazib beruvchi korxona	41.345022°	69.400991°	- Oziq-ovqat, sut, pivo va kimyo sanoati kabi ko'plab sohalar uchun zanglamaydigan po'latdan yasalgan sanoat uskunalarini loyihalashtiradi va ishlab chiqaradi. - Zavod zanglamaydigan po'latdan yasalgan uskunalarini ishlab chiqarish, payvandlash, sinovdan o'tkazish va saqlash bilan shug'ullanadi. - Metall sisternalar ishlab chiqarish bilan shug'ullanadi. - Taxminan 30 ishchi ishlaydi. - Ish vaqti soat 09:00 dan 18:00 gacha, tungi xodimlar yo'q. - Atrofdagi hududdan, jumladan, podstansiyadan shovqin, tebranish yoki chang bilan bog'liq muammolar haqida xabar bermaydi. Elektr energiyasi ishonchligining yaxshilanishi operatsiyalarga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. - BESS loyihasi bo'yicha hech qanday tashvish yoki savol bildirilmagan. - Afzal ko'rilgan aloqa usullari telefon yoki Telegram. - Loyiha sayti haqida qo'shimcha izohlar yoki ma'lumotlar berilmagan.	

Twin Stone MChJ	41.348930°	69.400083°	▪ Yangi qurilgan ko'rinadi (2024). ▪ Yozgi ishlab chiqarish ustaxonasi sifatida faoliyat yuritadi. ▪ Yo'lak plitkalari va yo'lak toshlarini ishlab chiqarish bilan shug'ullanadi. ▪ Tashrif vaqtida ishtirok etish uchun xodimlar yo'q edi..	
SLIV Print kompaniyasi	41.347607°	69.401358°	▪ Korxona asosan plastik stakanlar ishlab chiqaradi. ▪ Ishchilar turar joyiga o'xshash bino kuzatiladi. ▪ Bitta binoning tomiga fotovoltaiik panellar o'rnatilgan. ▪ Ma'muriy bino obyektning bir qismidir. ▪ Ish vaqti soat 09:00 dan 18:00 gacha, tungi xodimlar yo'q. ▪ Atrofdagi hududdan, jumladan, podstantsiyadan shovqin, tebranish yoki chang bilan bog'liq muammolar haqida xabar bermaydi. Elektr energiyasi ishonchligining yaxshilanishi operatsiyalarga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. ▪ BESS loyihasi bo'yicha hech qanday tashvish yoki savol bildirilmagan. ▪ Afzal ko'rilgan aloqa usullari telefon yoki Telegram. ▪ Loyiha maydoni haqida qo'shimcha izohlar yoki ma'lumotlar berilmagan.	

Kamoliddin Omad Baraka MChJ	41.346674°	69.402586°	- Metallga ishlov berish va metallarni saralash/qayta ishlash bilan shug'ullanadi. - Ish vaqti soat 09:00 dan 18:00 gacha, tungi xodimlarsiz. - Atrofdagi hududdan, jumladan, podstantsiyadan shovqin, tebranish yoki chang bilan bog'liq muammolar haqida xabar bermaydi. Elektr ta'minoti ishonchligining yaxshilanishi operatsiyalarga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. - BESS loyihasi bo'yicha hech qanday tashvish yoki savol bildirmadi. - Afzal ko'rilgan aloqa usullari telefon yoki Telegram. - Loyiha sayti haqida qo'shimcha izohlar yoki ma'lumotlar berilmagan..	
--	-------------------	-------------------	--	---

Chorvadorlar bilan to'g'ridan-to'g'ri uchrashuvlar

ESIA jarayonining bir qismi sifatida, Tirikchilikni tiklash vositalari rejasi (LRP) tayyorlandi. LRP loyiha hududidagi barcha chorvadorlar bilan maqsadli maslahatlashuvlarni o'z ichiga oladi.